

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
Danışman: Prof. Dr. Gökhan ORAL

2001 - 2006 YILLARI ARASINDA EDİRNE VE KIRKLARELİ
MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN
CİNSEL SUÇLARA İLİŞKİN DAVALAR VE BU SUÇLARIN
DEĞERLENDİRİLME SÜRECİNDE
PSİKOLOGLARIN ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERPİL KIZILTAŞ
Psikolog

İstanbul – 2009

**Bu tez TÜRKİYE BİLİMSEL ve TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU
(TÜBİTAK) tarafından desteklenmiştir.**

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
Danışman: Prof. Dr. Gökhan ORAL

2001 - 2006 YILLARI ARASINDA EDİRNE VE KIRKLARELİ
MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN
CİNSEL SUÇLARA İLİŞKİN DAVALAR VE BU SUÇLARIN
DEĞERLENDİRİLME SÜRECİNDE
PSİKOLOGLARIN ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERPİL KIZILTAŞ
Psikolog

İstanbul – 2009

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
TABLOLAR	IV
GRAFİKLER	V
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	
1. GENEL KAVRAMLAR	4
1.1. Cinsel Suçlar Kapsamında Cinsel Saldırı, Cinsel Taciz, Cinsel İstismar ve Tecavüz Tanımları	4
1.2. Hukuki Açıklamalar ve TCK'da Cinsel Suçlar	5
1.3. Cinsel Saldırıya Toplumsal Bakış / Cinsel Saldırının Sosyal Boyutu	11
2. MAĞDUR VE FAİL	20
2.1. Mağdurun Özellikleri	20
2.1.1. Verilen Cezanın Artmasında Mağdura Ait Özellikler	21
2.1.2. Mağdurda Travma	22
2.2. Faile Ait Özellikler	25
2.3.1. Cezai sorumluluk	29
2.3.2. Akıl Hastalarına Özgü Güvenlik Tedbirleri	30
2.3. Cinsel Suçların Adli Makamlara Yansıması	31
3. KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	33
3.1. Cinsel Suç Nedenlerine Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar	33
3.1.1. Psikolojik Yaklaşım	33
3.1.1.1. Psikodinamik Yaklaşım	33

3.1.1.2. Sosyal Öğrenme Yaklaşımı	35
3.1.2. Feminist Yaklaşım	35
3.1.3. Diğer Yaklaşımlar	36
3.1.3.1. Kültürel anlamda kuramsal açıklamalar	36
3.1.3.2. Sosyal Kontrol Kuramı	36
3.1.3.3. Sosyal Yapısal Açıklamalar	36
4. ADLİ SÜREÇLERDE PSİKOLOG OLARAK BİLİRKİŞİLİK	38
4.1. Kanunda Bilirkişilik	38
4.2. Adli Süreçte Psikiyatrik ve Psikolojik Değerlendirme	39
4.3. Psikolog Olarak Bilirkişilik	40
5. EDİRNE VE KIRKLARELİ İLLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL YAPISI	44
5.1. Edirne'nin Sosyokültürel Yapısı	44
5.1.1. Tarihi	44
5.1.2. Genel Coğrafi Özellikleri	44
5.1.3. Demografik Özellikleri	45
5.1.3.1. Nüfus	45
5.1.3.2. İdari Yapı	47
5.1.4. Ekonomik Durum	47
5.1.4.1. Tarım	47
5.1.4.2. Sanayi	48
5.1.4.3. Ticaret	48
5.1.5. Göç	48
5.1.6. Eğitim	50
5.2. Kırklareli'nin Sosyokültürel Yapısı	50
5.2.1. Tarihi	50
5.2.2. Genel Coğrafi Özellikleri	51
5.2.3. Demografik Özellikleri	51
5.2.3.1. Nüfus	51
5.2.3.2. İdari Yapı	52

5.2.4. Ekonomik Durum	53
5.2.4.1. Tarım	53
5.2.4.2. Sanayi	53
5.2.4.3. Ticaret	54
5.2.5. Göç	54
5.2.6. Eğitim	55

BÖLÜM II

YÖNTEM	56
2.1. Araştırmanın Modeli	56
2.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	57
2.3. Verilerin Toplanması	58
2.3.1. Veri Toplama Araçları	58
2.4. Verilerin Analizi	59

BÖLÜM III

BULGULAR	60
3.1. Suç Türlerine İlişkin Bulgular	60
3.2. Suç Türlerinin Niteliklerine İlişkin Bulgular	62
3.3. Bilirkişi Raporlarına İlişkin Bulgular	69

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE YORUM	74
KAYNAKÇA	91
EK 1. VERİ DEĞERLENDİRME FORMU	102
ÖZGEÇMİŞ	103

ÖNSÖZ

Araştırmam süresince bana destek olan herkese buradan minnettarlığımı ifade etmek istiyorum.

Bana, eğitimim süresince araştırma yapma olanakları sunan Adli Tıp Enstitüsü'ne ve enstitü müdürü Sayın Prof. Dr. İmdat Elmas'a teşekkür ediyorum.

Araştırmam süresince verilerimin elde edilmesi aşamasında bütün imkânları bana sunan Edirne Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İbrahim Ethem Dikmen'e ve Haziran 2003 – Temmuz 2008 tarihleri arasında Kırklareli Komisyon Başkanlığı görevinde bulunmuş olan Sayın Mustafa Erdoğan'a tüm destek ve katkıları için teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum.

Bu alana gönül vermemde büyük rolü olan ve lisans öğrenimimden bu yana kendisinden çok şey öğrendiğim, tez çalışmamda da bana danışmanlık yapan hocam Sayın Prof. Dr. Gökhan Oral'a teşekkür ediyorum.

Tez konusunun belirlendiği ilk andan bugüne, çalışmamın her aşamasında beni adım adım izleyen, cesaretimi korumamı sağlayan, yol gösterirken bilgi ve imkânlarını bana cömertçe sunan kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Ersi Abacı Kalfoğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ondan çok şey öğrendim ve öğrenmeye de devam ediyorum.

Araştırmam boyunca zaman ve emeklerini benden esirgemeyen, fikirleri ve çalışmalarlarıyla bana her aşamada destek olan Arş. Gör. Gavril Petridis, Arş. Gör. Şebnem Özcan, Yard. Doç. Dr. Hülya Yükseloğlu; sevgili arkadaşlarım Yasemin Tiritoğlu, Doruk Argaç, Şeyma Uysal, Merve Aloğlu Şentürk ve Fulya Özsoy'a tüm kalbimle teşekkürlerimi sunuyorum. Birlikte çalışmak çok keyifli ve değerliydi. İyi ki yanımdaydınız.

Baş edemediğim yerde her türlü desteği sağlamak için sükunetinden vazgeçmeden elinden gelen bütün çabayı gösteren çok değerli hocam Sayın Doç. Dr. Coşkun Yorulmaz'a sabrı ve yorulmadan verdiği desteği için teşekkürlerimi sunuyorum.

Manevi her türlü desteği sağlayan, bunun dışında gerekli tüm izinlerin sağlanması hususunda anlayış gösteren amirim Üsküdar 2. Çocuk Mahkemesi Hakimi Sayın Mustafa Uçanoğlu'na; ayrıca güler yüzleri ve samimiyetleri için 2. Çocuk Mahkemesi personeline çok teşekkür ediyorum.

Tüm bu süreçte, tezimin ve zihnimin dışında da bir hayat olduğunu bana hatırlatan, kendime giden yolda rehberim olan çok değerli hocam Dr. Tahir Özakkaş'a, tüm bölüştükleri ve öğrettikleri için, yeni ve bambaşka bir dünyanın kapısını bana açtığı ve ürettiklerimden zevk alabilmemi sağladığı için; iletişimin sözsüz halinin gerçek olduğunu, konuşmadan da beni anlayarak, hissettiklerimi hissederek, kalbime dokunarak bana ispat eden arkadaşım, kardeşim Op. Dr. Gülünay Akçalı'ya tüm sevgisi, emeği, sabrı, katkıları ve her an varlığını yanımda hissettirdiği için; iyi ve kötü her anımda benimle olabilmeyi başaran özel ve değerli arkadaşım Özkan Ersiz'e desteği, sabrı ve özeni için tüm yüreğimle teşekkürlerimi sunuyorum.

Ve son olarak, beni yetiştiren, yeteneklerimi gösterebilmem ve kendimi var edebilmem için bana okuma fırsatı veren sevgili aileme teşekkür ediyorum.

SERPİL KIZILTAş

İstanbul, 2009

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Edirne ve Kırklareli Ağır Ceza Mahkemeleri'ne yansıyan cinsel suçları ve adli yargılama sürecinde psikologların konumunu ve rolünü değerlendirmektir.

Araştırmada 2001-2006 yılları arasında Kırklareli ve Edirne Ağır Ceza Mahkemeleri'ne yansımış 666 cinsel suç olayı incelenmiş ve olgular, yaş küçüklüğü, rızanın varlığı, hile, tehdit, tecavüz, fiili livata, fuhuş, fiziksel ve cinsel içerikli şiddet, ensest, mağdurla sanık arasındaki yaş farkı, mağdur ve sanık için psikiyatrik bulgunun varlığı ve eylemin evlenmek maksadıyla gerçekleşip gerçekleşmediği açısından değerlendirilmiştir. Verilerin analizi için frekans ve yüzde analizi uygulanmıştır.

Araştırmada incelenen sanıkların yaş ortalaması 28.6, mağdur yaş ortalaması ise 18 olarak tespit edilmiştir. Mağdur ve sanıkların yaş ortalaması farkı ise 10.6 olarak bulunmuştur. Sanıkların cinsiyeti değerlendirildiğinde, Edirne'de kadın sanıkların oranı % 8,3, Kırklareli'nde % 7,4 olarak belirlenmiştir. Erkek sanıkların oranı ise Edirne'de % 91,7, Kırklareli'nde ise % 92, 6 olarak tespit edilmiştir.

İncelediğimiz dosyalarda mağdurun 12 yaşından küçük olduğu dosyaların oranı Edirne'de %8,7, Kırklareli'nde % 14,2; mağdurun 12-15 yaş grubunda olduğu dosyaların oranı Edirne'de % 35, Kırklareli'nde % 34,9; mağdurun 16-18 yaş grubunda olduğu dosyaların oranı Edirne'de %19,8, Kırklareli'nde % 16,3 olarak belirlenmiştir.

Adli süreçte olayın aydınlatılması için başvuru raporlarının hiç alınmadığı dosyaların oranı Edirne'de % 50,3 iken Kırklareli'nde bu oran % 38,9 olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcük: cinsel suçlar, Edirne, Kırklareli

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the sexual crime incidents which were reflected on the Edirne 1.st and 2.nd High Criminal Courts and Kırklareli High Criminal Court and interpret the situation and the roles of the psychologists.

In the research, 666 sexual crime cases which were reflected on the Edirne 1.st and 2.nd High Criminal Courts and Kırklareli High Criminal Court between the years of 2001-2006 have been examined and the facts were examined in terms of age, consent, fraud, threat, rape, sodomy, prostitution, physical and sexual violence, incest, difference between the ages of victim and the accused, psychiatric findings of victim and the accused, and if there is a purpose of getting married. The frequency and the percentage analysis had been carried out in order to analyze all the data.

In the research, it is observed that mean of the age of all the accused was 28.6, the age of all the victims was 18. Difference between the age of victim and the accused is 10.6. the research points out that % 8,3 percentage of the accused were women and % 91,7 percentage of the accused were men in Edirne; % 7,4 percentage of the accused were female and % 92,6 percentage of the accused were male in Kırklareli.

The percentage of the cases where the victims' age was lower than 12 is % 8,7 in Edirne, %14,2 in Kırklareli. The percentage of the cases where the age range of the victims' was 12-15 is % 35 in Edirne, % 34,9 in Kırklareli. The percentage of the cases which the age range of the victims' were 16-18 is % 19,8 in Edirne, % 16,3 in Kırklareli.

It is determined that the rate of the cases which have not received expertise report is % 50,3 in Edirne, % 38,9 in Kırklareli.

Key words: sexual crimes, Edirne, Kırklareli

TABLULAR

Tablo 1: Edirne nüfus dağılımı

Tablo 2: Kırklareli nüfus dağılımı

Tablo 3: Suç türleri ve kodları

Tablo 4: “Rıza, tecavüz, evlenme vaadi ve hile” değişkenlerinin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 5: “Şiddet, ensest, fiili livata, tehdit ve fuhuş” değişkenlerinin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 6: Mağdurun yaş küçüklüğü değişkeninin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 7: Mağdurla sanık arasında 5 yaştan fazla fark olup olmadığı değişkeninin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 8: Sanıkların yaş aralıklarının Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 9: Sanıkların cinsiyeti değişkeninin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 10: Bilirkişi rapor sayılarının Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 11: Bilirkişi raporlarının alındığı makamların Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Tablo 12. Sanıklara ait bilirkişi raporlarının alındığı kurumların Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımları

Tablo 13. Mağdur için psikiyatrik / psikolojik bulgu raporlarının Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımları

Tablo 14. Sanık için psikiyatrik / psikolojik bulgu raporlarının Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımları

GRAFİKLER

Grafik 1. Edirne ve Kırklareli'nde toplam sanık ve mağdur sayıları

Grafik 2. Sanık ve mağdurların yaş ortalaması farkı

GİRİŞ

Cinsel ifade ve davranış, insan yaşamının ayrılmaz ve bütünleyici bir parçasıdır. Cinsellik, salt biyolojik dürtülerin ürünü olmaktan ziyade psikolojik, sosyolojik ve kültürel öğeler de taşıyan bir sosyalizasyon sürecidir; bu nedenle tek bir biçime veya kalıba sığmaz. Bireylerin cinsel dürtü, güç ve tercih ettikleri cinsel anlatım farklılık gösterir. Bu farklılık, bireyin toplumsal ilişkileri, yaşam koşulları, içinde bulunduğu kültür ortamı, kadın veya erkek oluşu, yaşı, sosyoekonomik düzeyi, yaşamı boyunca edindiği cinsel deneyimler gibi çeşitli faktörler tarafından belirlenir.

Cinsellik, cinsiyet kavramı üzerine temellenir ve cinsiyet de kimliğimizi “kadın” ve “erkek” olarak tarif eder. İşte bu kadın ve erkek rolleri toplumsal bir varoluş bildirir. Her bireyin sağlıklı gelişim içinde cinsiyet rollerini benimsemesi ve o rollere uygun davranış ve ilişkiler örüntüsü kurması beklenir. Bireye yöneltilmiş her türlü cinsel saldırı ise bireyin bedensel olduğu kadar toplum içindeki sosyal, yasal, ekonomik, politik varlığına da yöneltilmiş bir saldırdır; diğerinin yaşam hakkının ihlal edilme şekillerinden biridir. Bu yönüyle cinsel saldırı, insan haklarına ve demokrasiye aykırıdır.

Cinsellik, genel olarak her ne kadar olumlu çağrışımlar yapıyorsa da sıklıkla bir güç göstergesi, ele geçirme, sahip olma ve bazen intikam alma ifadesi olarak farklı motivasyonlar içerebilmektedir. Geçmişten günümüze, bilinen tüm ataerkil toplumlarda erkeklerin kadına yönelik yerleşik davranış biçimi olarak cinsel şiddet, toplumumuzda da önemli bir yer tutmaktadır. Cinsel suç, insana yöneltilmiş suçlar arasında cinayetten sonra gelen en ağır suç olarak nitelendirilmektedir (Celbis, 2004) ve başta kadınların olmak üzere (Grossin ve ark., 2003) çocuk ve erkeklerin de toplumsal düzende sağlıklı ve bütünlük anlayışı içinde yaşamalarına yönelik ciddi bir tehdit oluşturmaktadır (Sarkar, 2005; Soysal ve ark., 2003).

Toplumsal ve coğrafi özelliklere göre değişmekle birlikte, ailesel ve toplumsal düzeyde zaman zaman problemlerle seyreden erken evliliklerin temelinde yatan sebepler olarak, geçmişten gelen ve ülkemizde hala ifade edilmesi en güç konulardan biri olan

cinselliğin günlük yaşamdan soyutlanması, evlilik dışı cinsel ilişkilerin hala ayıplanması ve özellikle bilgi edinmekte güçlük çeken ergenlerin merakının giderilmemesi ve bilgilendirilmemeleri sayılabilir. Sosyokültürel anlamda ülkenin diğer coğrafi bölgelerine göre daha rahat bir bölge olmasına ve özellikle eğitim olarak yüksek seviyede olmasına rağmen Trakya’da da hala cinsellikle ilgili mitlerin ve zorlantıların sürdüğünü söylemek yanlış olmayacaktır (Babacan, 2003; Wells, 2006).

Yeni düzenlemelerle Türk Ceza Kanunu’nda cinsel suçlara verilen cezalar artırılmıştır. Mahkemelere yansıyan cinsel suç olarak açılmış davaların gerçekten cinsel suç olup olmadığının değerlendirilmesinde dayanaklar mağdurun muayenesine bağlı olarak alınan raporlardır. Bu muayenenin birinci amacı, fiziksel ve emosyonel şiddet bulgularını saptamak, ikincisi cinsel ilişkinin varlığını, derecesini, sonuçlarını belirlemek ve son olarak da saldırganın belirlenmesini sağlamaktır (Yavuz, 2007). Alınan bu raporlara göre bakılan ve ceza verilmesini ya da cezanın miktarını belirleyen önemli bulgular olarak karşımıza fiziksel ve emosyonel bulgular çıkmaktadır.

Bu bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı, Edirne ve Kırklareli Ağır Ceza Mahkemelerine yansımış cinsel suç olgularının demografik özelliklerinin ortaya çıkarılması ve davaların görülme sürecinde psikologların görev ve sorumluluklarının saptanması ve değerlendirilmesidir.

Bu amaçla bu çalışmada 2001 – 2006 yılları arasında Edirne ve Kırklareli mahkemelerinde görülmüş cinsel suç olgularının, suç türleri, raporlar, sanık sayısı, mağdurun yaşı, sanığın yaşı, olaya dair genel açıklamalar, raporun alınıp alınmadığı ve raporun hangi kurum/kurumlardan alındığı, suç ile karar tarihleri arasında TCK değişikliğinin olup olmadığı, ek karar ve lehe kanun uygulaması olup olmadığı, mağdur ve sanık için psikiyatrik bulgunun varlığı (akıl hastalığı, zeka geriliği), olayda rızanın varlığı, olayın evlenme amacıyla gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, mağdur ve failde yaş küçüklüğünün olup olmadığı, mağdur ile sanık arasında 5 yaştan fazla fark olup olmadığı, olayın gerçekten tecavüz olup olmadığı, hilenin olup olmadığı, tehdidin olup olmadığı, enest ilişkilerin (kan bağı olanlar ve kişi üzerinde etkisi olan kişiler tarafından) olup olmadığı, fiziksel şiddetin cinsel eylemle birlikte, cinsel eylemin öncesinde, cinsel eylemden sonra ve cinsel eylemden bağımsız olarak görülüp görülmediği, fuhuş yapıp

yapılmadığı, homoseksüel ve heteroseksüel fiili livatanın olup olmadığı ve son olarak davaya ilişkin verilen karar gibi parametrelere ayrılarak değerlendirilmesi, iki il arasındaki benzerlik ve farklılıkların incelenmesi ve adli yargılama sürecinde psikologların görev ve yetkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmış ve literatür eşliğinde analizi yapılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, psikoloji ve/veya psikiyatri alanında alınmış bilirkişi raporları da incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

BÖLÜM I

1. GENEL KAVRAMLAR

1.1. Cinsel Suçlar Kapsamında Cinsel Saldırı, Cinsel Taciz, Cinsel İstismar ve Tecavüz Tanımları

Cinsel saldırı, cinsel amaçlı bir dokunuştan ırza geçmeye kadar geniş bir spektrumu içerir ve geniş anlamıyla “rızası olmayan veya herhangi bir nedenle rızası kabul edilmeyen bir kişinin, farklı zorlamalarla cinsel içerik taşıyan bir davranışa maruz kalması” olarak tanımlanmaktadır (Koç, 2006; Yorulmaz ve ark., 2006; Seliçi, 2006; Koparan, 2009).

Cinsel saldırı suçunun maddi unsuru, cinsel dokunulmazlığın, kişilerin vücudu üzerindeki cinsel bir davranışla ihlal edilmesidir. Bir kişinin, karşıt veya kendi cinsinden bir kişiye karşı, cinsel arzularını tatmin etmek amacıyla ve onun cinsel dokunulmazlığını ihlal edecek tarzda yönelttiği, kişinin iradesi dışında gerçekleşen davranış suç olarak tanımlanmıştır (Koç, 2006). Bu eylem, eski TCK’ da tanımlanan ırz ve namusa tasaddi eylemi ile örtüşmektedir. Buradaki eylemde, kişilerin cinsel arzularını tatmin etmek amacıyla olması yeterli olup, cinsel arzularını tatmin etmiş olması şart değildir. Bu suçun maddi unsurlarından biri, eylemin cinsel amaçlı olmasına karşın cinsel ilişkiye kadar varmamış olmasıdır. Üçüncü unsur ise, eylemin kişinin istemi dışında gerçekleşmesidir. İrade dışı gerçekleşme, mağdura karşı cebir, şiddet veya hile kullanımı şeklinde olabileceği gibi, mağdurun bilincinin yitirilmesine neden olarak da gerçekleşebilir. Bu suçla ilgili olarak soruşturma ve kovuşturma yapılması ancak mağdurun şikâyetine bağlıdır. Zorla, hile ile, korkutarak, koit yapmaksızın, sadece cinsel arzularını tatmin için daha çok kızlar olmak üzere, kurbanların vücutlarında yapılan bu fiil ve hareketler, koit gerçekleştirmeden penisin vulvaya sürtülmesi, vulvaya dille dokunma ve sürtme, penisin kalçalar ve bacaklar arasına sürtülmesi, elle mastürbasyon yapma veya yaptırma gibi fiil ve hareketler bu kapsam çerçevesindedir. Burada gerçekleşen bedeni temasın süreklilik arz etmesi gerekmez (Koparan, 2009).

Cinsel suçlar arasında sıklıkla karşılaşılan tecavüz suçunun dünya üzerinde kabul görmüş geleneksel hukuki tanımı; “kişinin rızası dışında ve zorla yaşadığı cinsel

deneyimdir.” (Kalfoğlu, 2007; Ingemann-Hansen, 2008). Ancak zaman içerisinde tecavüz tanımıyla ilgili değişikliklere gidilmiş, cinsel kötü davranış, cinsel saldırı gibi yeni ifadeler kullanılmaya başlanmıştır. Eski genel tanım, yalnızca penisin vajinaya girişini tanımlamakta ve benzer saldırıları (örneğin livata) dışlamaktaydı. Tecavüz, dünyadaki yeni tanımıyla “kadın ve erkek arasında, mağdurun rızası olmadan vajinal ilişki ve cinsiyet ayrımı olmaksızın anal ilişki, fellatio (ağızla erkek cinsel organını uyarmak) ve cunnilingus (ağızla kadın cinsel organını uyarmak), yüzeyel de olsa vajinal ya da anal girişin olduğu durumlardır ve bu durumlar eşi de kapsamak koşuluyla suç oluşturur.” şeklinde ifade edilmektedir (Kalfoğlu, 2007; Celbis, 2004).

Cinsel istismar, on sekiz yaş altındaki çocuklara uygulanan cinsel içerikli eylemler olarak tanımlanabilir. TCK’nın 103. maddesinde bu ifadeye yer verilmiş olup yetişkinler için kullanılan cinsel saldırı terimini karşılamaktadır. Cinsel istismar, her ne şekilde olursa olsun, istemi dâhilinde bile olsa, 15 yaşını doldurmamış küçüklere yönelik fiiller için kullanılan bir tanımdır. Cinsel istismar deyiimi aynı zamanda 15 yaşını doldurmuş ancak reşit olmamış çocuklara karşın cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen veya fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı uygulanan cinsel davranışları da kapsamaktadır.

Cinsel tacizin tanımı ise, bir kimsenin cinsel arzularını tatmin için bir başkasının cinsel dokunulmazlığına yönelik, ancak vücut dokunulmazlığını ihlal niteliği taşımayan (cinsel saldırı boyutuna ulaşmayan) davranışlarla rahatsız edilmesidir (Celbis, 2004) şeklinde yapılmaktadır.

1.2. Hukuki Açıklamalar ve TCK’da Cinsel Suçlar

Hukuk devletinde toplumun huzuru yasalar tarafından korunmaya alınmıştır. Toplumdaki fertlerin, herhangi bir kimsenin davranışı yüzünden tehdit altında kalması durumunu suç olarak değerlendiren kanun koyucu, bu durumu yasalastırır ve uygulayıcılar vasıtasıyla o suç için öngördüğü cezanın tatbik edilmesini emreder. Her suça karşı belirli bir ceza öngörülür ve cezalandırmanın yöntemi ve süresi ilgili kanunlarda belirtilir. Ceza, bu suç sayılan davranışın ortaya çıkmasını engellemek amacıyla alınan tedbirlerden biridir.

Ceza uygulamasının nedeni, caydırıcılık, ıslah etme ve toplumu suç işleyene karşı korumadır (Özbek ve ark., 2010; Koca ve ark., 2009; Özgenç, 2009).

Cinsel suçlar her şeyden evvel vücut dokunulmazlığını tehdit eden suçlardır. TCK'nın vücut dokunulmazlığının ihlaline ilişkin maddeleri şöyle demektedir:

MADDE 86. - (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama suçunun;

a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,

b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Silahla,

işlenmesi halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Kasıtlı ya da taksirli sebeplerle kişide oluşmuş ruhi arazların ceza miktarını etkileyeceği unutulmamalıdır. Oluşan rahatsızlığın türü, şiddeti ve süresine göre ilgili maddeye göre değerlendirilir. Gözden kaçırılmaması gereken şey travma sonrası sadece anksiyete bozuklukları değil çok daha ciddi ve ağır psikiyatrik tabloların da seyrek de olsa ortaya çıkabileceğidir (Oral, 2006).

MADDE 94. - (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla,

işlenmesi halinde, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.

Cinsel suçlar, Yeni Türk Ceza Kanunu'nda cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz, hayâsızca hareketler ve teşhircilik başlıklarıyla sınırlandırılmış ve değerlendirilmiştir. Cinsel suçlara bakıştaki bir değişim de 2005 yılında yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanunu'nda gerçekleşmiştir. 765 sayılı TCK'nın İkinci Kitap Sekizinci Babının "*Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler*" başlıklı Birinci Faslının "*Cebren Irza Geçen, Küçükleri Baştan Çıkaran ve İffete Taarruz Edenler*" alt başlığı altında düzenlenen suçlardan bazıları "*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*" başlığı altında düzenlenmiş (Arslan ve Azizağaoğlu, 2004) ve böylelikle bireyin vücut dokunulmazlığının, cinsel özgürlüğünün önemi vurgulanmıştır. Yenilenen kanunla, cezalandırma, özellikle cinsel suçlarda, sergilenen şiddetin derecesi, fail ile mağdurun arasındaki ilişkinin varlığı, mağdur üzerinde gerçekleşen psikolojik ve fiziksel problemlerin varlığı, suç davranışının sonucu olarak ölümün gerçekleşip gerçekleşmediği gibi değerlendirmelere dayandırılarak yapılmaktadır.

765 sayılı TCK'nın 414-418. maddelerinde düzenlenen suçlar, yeni kanunun 102. maddesinde "*cinsel saldırı*", 103. maddesinde "*çocukların cinsel istismarı*", 104. maddesinde "*reşit olmayanla cinsel ilişki*" başlığı altında unsurları ve cezasında önemli değişiklikler yapılarak yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca 105. maddede de 765 sayılı TCK'nın 421. maddesine kısmen benzeyen "*cinsel taciz*" suçu düzenlenmiştir (Arslan ve Azizağaoğlu, 2004).

TCK' da cinsel özgürlüğe karşı suçlar başlığı altında tanımlanan ilgili maddeler şunlardır:

MADDE 102.

(1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.

(3) Suçun;

a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı,

d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır.

(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

102. maddede belirtilen yasal olmayan davranışlar cinsel amaçlı bir dokunuştan penetrasyonun gerçekleştiği şartlara kadar geniş bir spektrumu içerir. 1. fıkra cinsellik içeren ancak ilişkiye vardiirilmayan vücut dokunulmazlığının ihlal edildiği durumları tanımlamaktadır, cinsel arzuların tatmin edilmiş olması gerekmemektedir. 2. fıkra ise penetrasyon şartını getirerek ceza açısından düzey ayrımı yapılmıştır. Cinsel istismarın ağırlığının derecelendirilmesi toplumlar ve kültürler arasında küçük farklılıklar gösterse de genel olarak hiçbir yerde hoş karşılanmayan ve ağırlık derecesine göre cezalandırılan bir durumdur (Yorulmaz ve ark., 2006; Arslan ve Azizağaoğlu, 2004).

Penetrasyon için cinsel organ şartı görülmemiştir. Cinsel saldırıda ejakülasyon koşulu aranmaksızın, sadece penis ya da bir başka cismin vücuda penetrasyonunun yeterli olacağı

göz önüne alınmalıdır. Cinsel saldırı suçunun nitelikli hâlini oluşturan eylemin, eşe karşı da işlenebilirliği, önemli bir bakış açısı farklılığı getirmiştir.

3. fıkrada ise bazı ceza arttırıcı suç unsurları sıralanmıştır:

- Cebir, şiddet kullanımı
- Akıl ve beden hastalığından yararlanma
- Akıl veya beden sağlığını bozma
- Bitkisel hayat, ölüm oluşturma
- Suçun aile içinde bir birey tarafından gerçekleştirilmesi
- Nüfuz kullanma (Yorulmaz ve ark., 2006)

Takip eden madde de yeni bir bakış açısı yansıtılarak, ilk kez çocuk istismarı tanımlanmıştır:

MADDE 103.

(1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın

(a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

102 ve 103. madde birlikte değerlendirildiğinde; cinsel saldırıların suç olarak değerlendirilebilmesi için özetle aşağıdaki kavramların bulunması gerektiği söylenebilir:

- Davranışların rızası olmayan bireye yönelik olması,
- Yasalarda belirtilen yaş gruplarındaki kişilere karşı olması,
- Mental veya beden hastalığından yararlanılması,
- Zor kullanılması,
- Kişiyi alkol, uyutucu, uyuşturucu bir madde etkisi altında bırakarak yapılması,
- Hile ve kandırma yolu ile gerçekleştirilmesi (Yorulmaz ve ark., 2006).

Reşit olmayanla cinsel ilişki, 15 yaşını doldurmuş olmasına karşın reşit olmamış kişinin rızası dâhilinde cinsel ilişki daha önceki yasa maddeleri kapsamında suç sayılmamış olup; bununla ilgili suç kavramına TCK'nın 104. maddesinde yer verilmiştir. Böyle bir suçun oluşmasındaki temel nokta; fail ile aralarında yaş farkı olmasa bile bile mağdur taraf (mağdurve/ya yasal temsilcileri) tarafından gerçekleştirilecek şikâyet unsurunun bulunmasıdır.

MADDE 104.

(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

104. madde ile rızanın geçerli olduğu yaş sınırı on altı olarak belirtilmiştir.

On beş yaşına kadar çocuklarla, herhangi bir yasal olmayan cinsel davranış iddiasında rızanın varlığı araştırılmaz. 16 yaş ile 18 yaşa kadar (reşit oluncaya kadar) ise cinsel ilişkide rızanın varlığı önemli olmakla birlikte şikâyet halinde yine ceza gündeme gelir.

Cinsel taciz ise TCK'nın 105. maddesinde yer almakta olup aşağıdaki gibidir:

MADDE 105.

(1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adlî para cezasına hükmolunur.

(2) Bu fiiller, hiyerarşi veya hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı iş yerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur işi terk etmek mecburiyetinde kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

TCK çerçevesinde cinsel saldırının ağırlık düzeyinin belirlenmesinde, vajinal ya da anal koitusun yanı sıra oral penetrasyonun gerçekleşmiş olup olmaması da önem kazanmıştır. Koitus amaçlanmayıp eylem sadece dokunuşla veya sözle sınırlı kalmışsa taciz olarak tanımlanmaktadır (madde 102,105).

1.3. Cinsel Şiddete Toplumsal Bakış / Cinsel Şiddetin Sosyal Boyutu

Cinsel gelişim kişilik gelişiminin bir parçasıdır. Ailede cinselliğin gerek yetişkinler gerek çocuklar için yok sayılması bir cinsel eğitim şeklidir ve çocukların ilerideki cinsel yaşamlarındaki zorluklarının ilk nedenidir. Cinsel kimliğin gelişmesinde yaşamın ilk yıllarındaki deneyimlerin etkisi önemlidir (Babacan, 2003; Gander ve Gardiner, 2001). İnsan gelişimini kanıtlayan yazılı tarih milattan beş bin yıl önceye uzanmasına rağmen, cinsel davranışlar ile ilgili yazılı bilgilerin son derece sınırlı olduğu dikkati çekmektedir. Bu konuda ilk yazılı metinlere ancak milattan bin yıl kadar önce rastlanmıştır. Hıristiyanlığın özellikle ilk yılları cinsel konularda Musevilikten ve Eski Yunan'dan çok etkilenmiştir. Hıristiyanlıkta aşkın erotik olmayan ruhsal yönü önemsenmiş kilisenin katı kuralları ve sınırlamaları zaman zaman ciddi boyutlara ulaşmıştır. Evlilik dışı cinsel yaşam dışlanmıştır (Babacan, 2003).

Bütün insanlar yaşama ve çoğalma gibi iki biyolojik gücün etkisi altındadırlar. Cinsellik, bir kültürün ahlaki ve dinsel inançlarıyla, hukuk sistemiyle, çocuk yetiştirme uygulamalarıyla, aynı zamanda insanların başka biri ve kendi kendileri karşısında aldıkları tutumla çok yakından ilişkilidir. Ancak hem yaşamın pek çok yönünü etkileyen, hem de üremeyi sağlayan cinsel olaylar önemsenmekle birlikte algılanışları nedeniyle dokunulmayan konular olmakta ve bireyler kulaktan dolma bilgilerle yetinmek zorunda kalmaktadırlar. Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda cinsellik ve cinsel yaşam konuları büyük bir sessizliğin egemenliğindedir. Gençlerin cinsel yaşamı, evlilik öncesi ve evlilik dışı yaşanan cinsellik, eşcinsellik, yaşlılıkta cinsellik, akıl ve bedensel yoksunluğu olanlarda cinsellik, ceza evlerinde ve hastanelerde cinsellik konularının gizlenmesi ve bastırılması gerektiği düşünülmektedir. Ancak hem insan yaşamının pek çok yönünü etkileyen hem de üremeyi sağlayan cinsel olayları yok kabul etmek doğaya aykırıdır (Babacan, 2003; Kulaksızoğlu, 2001). Cinselliği ilgilendiren sorunlar diğer bedensel sorunlar gibi doğal ifade edilmemekte ve dolayısıyla bu konuda yardım almaktan çekinilmektedir. Sosyal yapıda bütünü içinde bir bölüm olan cinsel yaşam bir bireyin ya da toplumun yapısı ve cinsellik dışındaki değerleri ve davranışları hakkında da bilgi verir. Hiçbir sosyal olay, tek başına gelişip biçimlenemez. Bireyin ya da toplumun cinsel yaşamında ise ekonomik, kültürel, sosyal, dinsel yapının izleri görülür. Aile düzeni ile cinsel yaşam, çocuk eğitimi ile aile yapısı, ekonomik gelir için çalışan bireylerin sayısı, kadının toplumda rol alışı, sosyal görevleri üstlenmesi, kadının çalışması ve ekonomik bağımsızlığı, cinsel yaşamdan soyutlanamaz. Cinsiyet çok karmaşık bir işlemdir ve cinselliğin organizmada anatomik, fizyolojik, psikolojik ve sosyal etkileri vardır. Bu görüşler doğrultusunda cinsellik bilimi; sosyologların, kadın doğum uzmanlarının, ürologların, ruh sağlığı ile ilgili meslek gruplarının birlikte yardımlaşarak fikir ve müdahale birliğine varmaları gereken bir bilim dalıdır (Kulaksızoğlu, 2001; Gander ve Gardiner, 2001; Babacan, 2003).

Tarihsel süreç boyunca kadına yönelik şiddet ataerkil hemen her toplumda görülmüştür ve insanlık tarihi kadar eskidir. Fakat bu konu ile ilgili araştırma ve incelemeler yakın tarihlerde ortaya çıkmıştır. Viyana İnsan Hakları Konferansı ve 4. Dünya Konferansı'nda öncelikli olarak ele alınan konulardan biri "kadına yönelik şiddet" olmuştur. Bu konferanslarda "kadına yönelik şiddet dünyadaki en yaygın ama en az tanımlanmış insan hakları suistimali" olarak tanımlanmıştır (UNFPA, 1997).

“4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu”nda kadına yönelik şiddet, genel bir bakış açısıyla, şöyle sıralanmıştır:

- Dayak dâhil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, evlilikte tecavüz, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikâh dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet;

- Tecavüz, cinsel taciz, iş yerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dâhil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması;

- Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü ve göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet;

- Kadınlara yönelik şiddetin diğer türleri arasında, silahlı çatışma durumlarında kadınların insan haklarının ihlal edilmesi, özellikle cinayet, sistematik tecavüz, cinsel kölelik ve gebeliğe zorlama vardır.

- Kadınlara yönelik şiddet hareketleri, aynı zamanda zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlama, kontraseptişerin zorla/baskıyla uygulanması, kız bebeklerin öldürülmesi ve doğum öncesi cinsiyet seçimini de kapsamaktadır (ICPD 1994; Birleşmiş Milletler Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu, 1996).

Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerine şekillenmektedir. Bu nedenle şiddet kullanımı, toplumun benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde o davranışın şiddet olarak algılanıp algılanmaması da oldukça güç olmaktadır (Rittersberger Tılıç, 1998; Güler ve ark., 2005; Krantz ve ark., 2005; McFarlane ve ark., 2005).

Şiddet kavramının algılanmasındaki toplumsal, bireysel ve kültürel farklılıklar nedeniyle aile içi şiddetin yaygınlığı ve büyüklüğünün saptanması güçtür. Bireyi fiziksel ve ruhsal yönden örseleyen bu yaşantılar, gizli kaldığı oranda etkilenme düzeyi hakkında bilgi sahibi olmamız giderek zorlaşmaktadır.

Güler ve arkadaşlarının (2005) yaptığı çalışmada cinsel ve ekonomik şiddeti ifade eden kadın olmamıştır. Yapılan bazı çalışmalar da ekonomik ve cinsel şiddetin daha az oranda ifade edildiğini vurgulamaktadır. Ekonomik ve cinsel şiddetin kadınlar tarafından şiddet olarak tanımlanmaması, kadınların bu konudaki bilgilerinin yetersiz olduğunu ya da bu davranışları şiddet olarak düşünmediklerini gösterebilir ya da karı koca arasında

yaşanabilecek cinsel taciz olaylarının, evlilik ve aile yapısı içinde şiddetten sayılmaması ya da bir yabancı ile paylaşılamayacak derecede mahrem bir konu olarak algılanması düşünülebilir (Güler ve ark., Krantz ve ark., 2005).

Kadınların ilk yıllarda eşlerinin değişeceğine inandıkları daha sonra da çevre baskısı, ekonomik nedenler, korku, meslek sahibi olmama gibi gerekçeler yüzünden eşlerini terk edemedikleri ancak şiddet çocuklarını da kapsadığında yardım aramaya karar verdikleri belirlenmiştir (Gümüšoğlu, 1998).

Aile içi şiddete maruz kalan kadınlarda durumla ilişkili gerçek korkular ve beklenti korkularının oluştuğu ve bunun sonucunda kadının durumunun umutsuz olduğuna inanmasıyla kendisine şiddet uygulayan eşine daha çok bağlandığı bildirilmiştir. Şiddete uğrayan kadın kısa vadede şiddete karşı baş etme stratejileri geliştirmeye çalışsa da, uzun vadede umutsuzluğun etkisiyle tıpkı savaşılan askerlerde görüldüğü gibi 'tükenmişlik semptomları' geliştirmeye başlamaktadır (Mega ve ark., 2000).

Cinsel etkinliğin içgüdüye bağlı olduğunun düşünülmesine karşın, kadınlarda genellikle psikososyal etkenlerce belirlenmekte ve değişik kültürlerin etkisiyle ilk cinsel ilişki yaşı ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Erken yaşta cinsel ilişkinin birçok sakıncasının başında, güvenli olmayan ilişki, gebelik (Cook ve ark., 2005), sağlıksız koşullarda düşük ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar gelmektedir. Bunun yanında, yaşanan birçok psikolojik sorunla birlikte, bekar kadınların yaşadıkları cinsel ilişkinin toplumsal baskı, aile ya da eşinden taciz, kısırlık ve tek başına çocuk büyütme gibi sorunlara yol açtığı da belirtilmektedir. Ergenler ya da bekar kadınlar cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkında çok az bilgiye sahiptirler. Düşük bilgi düzeyi gençlerin sağlık uygulamaları ve cinsel davranışlarının getireceği riskleri bilmemeleri anlamına gelmektedir. Türkiye'de ergenlerin ve gençlerin cinsel/üreme sağlığına yönelik sınırlı sayıdaki çalışmada, daha çok üreme sağlığına yönelik bilgileri ölçülmüştür. Türkiye'de yapılan bu çalışmalar ergenlerin ya da gençlerin cinsel sağlıkla ilgili bilgisinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Türkiye'de bekâr ya da genç kadınların bu konuda bilgi almaya istekli oldukları ve en önemli bilgi kaynaklarının arkadaş, aile, medya olduğu görülmektedir. Türkiye'de gençler arasında üreme/cinsel sağlıkla ilgili bilgi düzeyinin düşük olmasının asıl nedeninin, özellikle aile ve gençler arasında cinselliğin tabu niteliğinin sürmesi olduğu düşünülmektedir. Özellikle genç kadınlar geleneksel değerler üzerinden cinsellik yoluyla

kurulan toplumsal baskının en önemli hedefidir ve evlilik öncesi cinsel ilişki Türkiye'de yaşayan bir genç kadın için neredeyse yasaklanmış durumdadır. Tüm bu kültürel yapı özellikleri, kadınların cinsel ve üreme sağlığı bilgisine ve hizmetine ulaşımını etkilediği için, kadınların bu konulardaki bilgi düzeyi düşüktür (Giray ve Kılıç, 2004; Sarkar, 2005).

İkincil travma; insanların başlarına gelen felaketlerden sorumlu tutulmaları, ya da kendi kendilerini sorumlu tutmaları sonucunda ortaya çıkar. Çoğu kez ilk travmanın etkileri atlatılmadan oluşan bu ikincil travma, bireyin uyuma yönelik çabalarını olumsuz etkiler ve travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, alkol ve madde bağımlılığı gibi klinik tablolara neden olabilir. İkincil travma herhangi bir travmayı izleyerek insanların kendi başlarına gelenlerden kendi kendilerini sorumlu tutmaları ya da başkaları tarafından sorumlu tutulmalarıdır (Janoff-Bulman, 1992; akt. Başoğlu, 1992; Sungur, 1999; Başoğlu, 1992). Bu tutum ve düşünce biçimi ne yazık ki yalnızca travmaya uğrayan bireylere veya travma ile çeşitli yorumlar yapan medya üyelerine değil, toplumların tüm katmanlara yaygınlaşan bir anlayış olabilmektedir. Bu tutumun en tipik örneği “bu işlere karışmasalardı başlarına bu belalar gelmezdi” biçimindeki düşüncelerdir (Başoğlu, 1992; Sungur, 1999). İnsanlar rastlantısal olarak (herhangi bir “suç”ları yokken) bir felakete uğrayabilecekleri gerçeğini kabul etmek istemediklerinden, felakete uğrayanların bu felaketten sorumlu olduklarını düşünmek eğilimindedirler. Günlük yaşam içinde örneğin şiddet olaylarında veya ırza geçme olgularında saldırıya uğrayanın saldırganı kışkırttığı biçiminde suçlamalarla karşılaşması en tipik ikincil travma örnekleridir. Travmaya uğrayan bireylerin de benzer varsayımları olabileceği ve karşılaştıkları şiddet deneyiminden gereksiz yere kendilerini suçlayabilecekleri unutulmamalıdır (Fao ve ark. 1989, akt. Başoğlu, 1992).

Travmatik deneyim bir asimilasyon ya da dissimilasyon sürecinden geçer. Örneğin tecavüze uğrayan birey “dünya güvenilir bir yer değilmiş, insanların başlarına durup dururken kötü şeyler gelebilirmiş. Demek ki bütün bildiklerim yanlışmış, bugüne kadar hiçbir şeyi tam öğrenememişim” biçiminde düşünebilir ya da bilgiyi çarpıtarak yaşanan deneyimi mevcut şemaları içine oturtarak “ben yanlış zamanda yanlış yerden geçmeseydim bunlar da başıma gelmezdi” biçiminde düşünerek şemalarını değiştirmek yerine bilgiyi şemalarına göre asimile ederek kendini suçlayabilir. O halde en az travmanın kendisi kadar önemli olan travmanın nasıl algılandığıdır. Bu nedenle travmanın uzun dönem etkilerini önlemek için yapılacak girişimlerden biri travmanın hemen sonrasında kişinin

başına gelenleri birileriyle paylaşmasını sağlamaktır. Bu aynı felaketi yaşamış başka kişilerle ya da profesyonellerle olabilir (Başoğlu, 1992). İkincil travmalar oluşuyorsa, bu durum çoğu kez sosyal desteğin yetersizliğine işaret edebilir. Örneğin bir travma sonrasında birey dünyayı tehlikeli, kendisini ise yetersiz olarak algılıyorsa bu düşünce “kontrol kaybı” algılarına neden olur. Kontrol kaybı ise bireyde umutsuzluk ve çaresizlik duygularına ve böylelikle depresyon, korku ve anksiyete gibi durumların ortaya çıkmasına ve tablonun süregelenleşmesine neden olur. Mevcut durumun kendi yetersizliğinden kaynaklandığını düşünen birey de yaşanmış travmatik deneyimle ortaya çıkan psikik sorunlar arasındaki bağ gevşemekte ve belirtiler anlamsızlaşmaktadır. Yetersizlik duygularındaki artış ise bireyin ikincil bir travmaya uğrama olasılığını arttırmaktadır. Sonuç olarak travmatik anı gerek emosyonel gerekse bilişsel düzeyde başarısız bir biçimde işlenmekte ve birey mevcut durumdan kendini suçlayarak henüz birinci travmanın etkilerini atlatmadan ikinci bir travmaya uğramaktadır.

İkincil travma, travma sonrasındaki uyuma yönelik çabaları olumsuz etkilemekte, TSSB, depresyon, anksiyete, alkol ve madde bağımlılığı gibi klinik tablolara, agresörle özdeşime ve hepsinden önemlisi travmaya uğrayan bireyin ve ailesinin etiketlenmesine ve suçlamasına neden olmaktadır. Böylelikle travmanın uygun bir biçimde dile getirilip paylaşılması mümkün olamamaktadır. İkincil travmanın önlenmesi yönünde verilecek sosyal desteğin ise olabildiğince basit, yalın, anlaşılabilir, sistematik ve profesyonel biçimde düzenlenmiş ve travma sonrasındaki kompensasyon beklentilerini göz önünde bulunduracak biçimde organize edilmiş olması gerekmektedir (Başoğlu, 1992).

Ergenlik dönemine girilmesi ile birlikte biyopsikososyal açıdan pek çok değişim ve gelişim yaşayan ergenin temel uğraşlarından birisi de kendi cinsel rol kimliğini kabul etmesidir. Ancak ergenin kendi cinsel rol kimliğini kabul edebilmesi için ergenin değişen fiziksel görünümüne ve cinsel açıdan olgunlaşmasına bağlı olarak bedeninde ortaya çıkan fizyolojik değişimlere uyum sağlaması, cinsel arzularının farkına varması, cinselliğe yönelik tutum ve değer yargılarını belirlemesi ve bu duygu, tutum ve deneyimlerini geliştirmekte olan benlik kavramı ile özdeşleştirmesi gerekmektedir (Crockett ve ark., 2006; Gander ve Gardiner, 2001).

Gençlerin cinsellikle ilgili davranışları fantezi ve kendini uyarma davranışından farklı şekillerdeki cinsel ilişkilere doğru çeşitlilik göstermektedir. Erotik fanteziler ve

mastürbasyon ergenlikte en sık karşılaşılan cinsel davranışlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bunlar dışında öpüşme, karşı cinsin bedenine dokunma, cinsel ilişki olmadan genital bölgelerin ellenmesi ergenlik döneminde sıklıkla karşılaşılan diğer cinsel içerikli davranışlar arasında yer almaktadır (Crockett ve ark., 2006; Kulaksızoğlu, 2001; Gander ve Gardiner, 2001). Ergenin cinsel davranışları özellikle yaşadığı sosyal çevre ve içinde bulunduğu kültürel yapıdan etkilenmektedir. Bazı Batı ülkelerinde ergen cinselliği normal ve sağlıklı bir davranış olarak kabul edilmektedir (Crockett, 2006; Sarkar,2005). Ancak Türk Kültürü açısından kızlar için evlilik öncesi cinsel ilişki uygunsuz davranışlar arasında yer almaktadır (Çok ve ark., 2001).

Yurt dışında yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular gençlerin 15 yaşından önce cinsel ilişkiye girmeye başladığını göstermektedir. Amerika'da yapılan bir çalışmada ilk kez cinsel ilişkiye giren kızların yaş ortalaması 16.2 olarak bulunurken bu oranın erkekler için 15.7 olduğu belirlenmiştir (Ketterlinus ve ark., 1994). Aktif cinsel yaşamın erken yaşlarda başlaması, gençlerin korunma yolları hakkında yetersiz bilgi sahibi olmaları nedeniyle istenmeyen gebelikleri ve cinsel yolla bulaşan hastalıkları beraberinde getirebilmektedir. Sosyoekonomik düzeyin düşmesiyle de bulaşıcı hastalıkların görülme sıklığının arttığı belirtilmektedir. Biyolojik, bilişsel ve davranışsal faktörlerin yanı sıra arkadaş, aile ve toplumsal süreçler de riskli cinsel davranışların artmasında birer etken olarak değerlendirilmektedir (Siyez ve Siyez, 2007). Siyez ve arkadaşlarının (2007) yaptığı çalışmanın bulgularına göre ergenlerin cinsel ilişkide bulunma sıklığının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Cinsel ilişkide bulunma davranış ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve erkeklerin kızlara göre cinsel ilişkiye girme sıklığının daha fazla olduğu, cinsel ilişkide korunma yöntemleri kullanma eğilimlerinin daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Siyez ve Siyez, 2007; Sarkar, 2005). Bu da araştırma sonuçlarındaki doğum ve düşük sebeplerini açıklar görünmektedir. Yine Siyez'in (2007) çalışmasında araştırmaya katılan ergenlerin yaklaşık ¼'ünün (%22.8) cinsel ilişkide bulunduğu, cinsel ilişkide bulunanların %52'sinin 15-16 yaşında cinsel ilişkiye girdiği diğer kalan yarısının ise 12-14 yaşları arasında cinsel ilişkiye girdiği, yarısından biraz fazlasının (%55) ilk kez cinsel ilişkiye girerken kendilerini baskı altında hissettikleri, yaklaşık yarısının (%42) ilk kez cinsel ilişkiye girerken herhangi bir korunma yöntemi kullanmadığı, 1/3'ünün genel olarak herhangi bir korunma yöntemi kullanmadığı, yarısından biraz fazlasının (%52) yaşam boyu sadece 1-3 kişi ile cinsel ilişki yaşadığı ancak partner sayısının 10'a kadar çıkabildiği görülmektedir (Siyez ve Siyez, 2007).

Erken yaşta cinsel ilişkide bulunmanın getirdiği olumsuz yönlerdeki en önemli sonuçlardan birisi de ergen hamileliğidir (Cook ve ark., 2005). Araştırmada buna yönelik bulgular incelendiğinde cinsel ilişkide bulunan ergenlerin %19'unun hamile kaldığı veya eşlerini hamile bıraktığı belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu da oldukça çarpıcıdır. Araştırma kapsamında elde edilen önemli bulgulardan bir diğeri de cinsel ilişkide bulunan ergenlerin yarısından fazlasının ilk kez cinsel ilişkiye girerken kendilerini baskı altında hissettiklerini belirtmesidir (Siyez ve Siyez, 2007). Sosyokültürel etkenler içerisinde özellikle aile ve arkadaş ilişkileri olmak üzere yaşanan çevrenin sosyokültürel özelliklerine ve kitle iletişim araçlarına da vurgu yapılmaktadır. Aile ilişkileri ile ilgili olarak ebeveyn çocuk ilişkisinin niteliğinin ve ebeveynlerin kontrol düzeyinin ergenin cinsel davranışları üzerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz. Yayınlarda cinsel ilişkide bulunma davranışını psikolojik ve davranışsal boyutta bireyin değer sistemlerinin, tutumlarının, akademik başarılarının, psikolojik açıdan iyilik hallerinin, problem davranışlarının ve risk alma eğilimi ile ilişkili olduğu kabul edilmektedir (Ketterlinus, 1994).

Var olan bilgiler ışığında cinsel zorlamanın, cinsel saldırının, tecavüzün ve cinsel şiddetin diğer türlerinin psikolojik anlamda tehdit, gözdağı ve çeşitli zorlamalar içerdiğini söylemek mümkündür (Suliman, 2009). Yakın ilişkilerde güç kavramına gelindiğinde ise, gücün çeşitli formları, kaynakları ve bireysel özellikleri olduğunu söyleyebiliriz. Bireyler arası roller, içinde yaşanan kültür ve etkileri ilişkilerdeki güç dengesini belirleyici faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Krantz ve ark., 2005; McFarlane ve ark., 2005). Afrika ve Asya'da gerçekleştirilmiş çeşitli çalışmalar da ilişkideki gücün genellikle son sözü kimin söylediğiyle, parayı kimin kazandığı ve kontrol ettiğiyle ölçüldüğünü göstermiştir; ayrıca eşler arası yaş farkı ve eğitim düzeylerindeki farklılık da belirleyici etkenler olarak görülmüştür (Suliman, 2009). Ülkemizde de cinselliğin aslında bir güç göstergesi olarak kullanıldığını gazetelerdeki üçüncü sayfa haberlerine bakarak bile söylemek mümkündür. Güç, erkeğin kadın üzerindeki hâkimiyetiyle doğrudan ilişkili ve yine erkeğin toplumsal alanda da varoluşunu üzerinden ispat ettiği bir kaynak olarak görünmektedir. Kadın üzerindeki bu hâkimiyetin de en kolay kullanımı cinsel şiddet ve çeşitli şiddet türleriyle gerçekleşmektedir.

Toplumsal örf ve ananeler erkek ve kadın eşitliğinden ziyade erkeğin kadına olan üstünlüğünü destekleyen öğelerle doludur. Erkek, sahip olmak istediği halde karşı cinsten

ret cevabı aldığında bunu doğrudan toplumsal erkini sarsıcı bir durum olarak algılamakta ve cinsel şiddeti adeta bu gücün geri kazanımı olarak gerçekleştirmektedir. Kadının da gerek toplumsal baskılarla, gerek öğretiler ve kişisel algılamalar sonucu buna sessiz kalışı, var olan bu sistemin devamlılığını sağlamakta, kendi içinde bir kısır döngüye dönüşmesine neden olmaktadır. Elbette kadının sessiz kalışı yalnızca erkeğin üstünlüğünü kabul eden bir anlayışa sahip olmasından ileri gelmemekte, bu durumu etkileyen çeşitli farklı sebepler de bulunmaktadır. Bunlar arasında toplumun cinsel şiddet mağduruna yönelik olumsuz yaklaşımı, namus kavramı, iddiasının ciddiye alınmayacağı endişesi, saldırganın cezalandırılmayacağı ve ortaya çıkan suç yüzünden kendisine zarar vereceği kaygısı, saldırgan eğer tanıdıksa onu zor durumda bırakmamak düşüncesi, olayı ispat edememe kaygısı, saldırganın mağdurun yakınlarına zarar vereceği gibi sebepler de cinsel saldırıların örtbas edilmesinin sebepleri arasında yer almaktadır. Cinsel saldırıların bildirim oranının az olması, saldırıların gerçek boyutunun ve geri planının ne olduğuna dair bilgi sahibi olmamızı engelliyor ve bu sebeplerle toplumda yer alan ve pek çok bireyin hayatında olumsuz etkileri olan cinsel mitleri kıramıyoruz.

Kadınlara yönelik şiddet hareketlerinin zemininde yatan “cinsiyet ayrımcılığı” sağlık hizmetlerinden yararlanmayı da etkilediğinden sağlık kavramı içinde incelenmesi gereken bir konudur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO) de şiddeti “kadın sağlığı sorunları” arasında saymaktadır (WHO, 2002). Uzun yıllar şiddetin sosyal bir konu olduğuna bu nedenle sağlık hizmetleri dışında ele alınması gerektiğine inanılmıştır. Oysa şiddete maruz kalan kadınların en kolay ulaşabilecekleri kurumlar sağlık kurum ve kuruluşları, dertlerini en iyi anlatacakları kişiler sağlık çalışanlarıdır (Shea, Mahoney ve Lacey 1997; akt. ICN 2001).

2. MAĞDUR VE FAİL

2.1. Mağdurun Özellikleri

Yeni kanunda cinsel eylemin mağdurunun cinsiyeti belirtilmemektedir ki bu da cinsiyet ayrımı yapılmadığını gösterir. Her yaştan ve her cinsten birey bu suçun mağduru olabilir (Koparan, 2009).

Gerek kızlar gerekse erkekler cinsel saldırı suçunun mağduru olabilir; ancak çoğu çalışma kızların erkeklerden 3 kat daha fazla istismar edildiklerini ortaya koymuştur. Finkelhor'a (1994) göre pek çok cinsel istismar kurbanı kızdır. Bununla birlikte, erkek çocukların istismarının açığa vurulması kızlara oranla daha az olabilir (Gage ve Hutchinson, 2006). Bowlby'nin (1977) bağlanma teorisine göre cinsel istismar yaşayan bireyler dezorganize bağlanma geliştirirler. Dezorganize olmuş bağlanma genellikle çocukluk çağı anksiyetesinin kaynaklarından olan korku dolu davranışlar olarak belirir. Bu dinamik genellikle kognitif yıkıma ve ilişkilerde dengesizliğe neden olan disfonksiyonel ailede yaşamış olan çocuklarda gelişir. Çocuk bakıcısının kendisine karşı negatif bir davranışı veya tepkisi ile karşılaştığında, buna karşı farklı tepki verme sürecine girer. Bu negatif tepki sürecinde geri çevrilme ve çatışma yaşanır, çocuk bu negatif tepkiyi ya görmezden gelir ya da abartılı tepki sürecine girer ve bu bağlanma sürecinde anksiyete dolu tehlikeli stratejiler geliştirmeye yönelir. İstismar eden patolojik ebeveynlere karşı geliştirilen istenmeyen bağlanma şekli kişinin çocukluk dönemine ait travmatize anılarına blok koymasına ile kişide yaşamını sürdürür. Korkuyla ilişkili bu bağlılık şekli inkâra neden olur (Anderson ve Alexander, 1996) ve her geri çevrilmede, kişinin ebeveyn olma sürecinde veya çözüme kavuşmamış her travmasında tekrar tekrar yaşanır. Dezorganize bağlanma çocuğun ayrılma bireyleşmede problem yaşamasına neden olur (McCarthy ve Taylor, 1999).

Çocuğun cinsel istismarı erken yaşlarda olduğunda, örselenmenin kendisi ve ana baba veya çocuktan sorumlu olan kişilerce yüzüstü bırakılma, kandırılma, ihanete uğrama nedeniyle olağan koruyucu hayaller daha fazla veya daha az kullanılabilir hâle gelir (Poleshuck ve ark., 2008; Akduman ve ark., 2005). Hatta benliğin olgunlaşma sürecinin bazı yönleri ketlenebilir. Çocuklukta benliğin normal olgunlaşma süreci düşlemler

çevresinde gelişir. İstismar bu sürecin bazı yönlerini ketleyebilir. Benliğin hayaller sürecindeki bu türden kesintiler, kendilik imgesinin bütünleşmesine bir engel oluşturabilir ve gelecekteki gelişim üzerinde yıkıcı etkiler doğurabilir, zedelenebilirliğe zemin hazırlayabilir (Zoroğlu ve ark., 2001; Taner ve Gökler, 2004; Akduman ve ark., 2005). Bu erken örseleyici yaşantılar, gelecekteki istismara verilecek yanıtı da şekillendirir (Bal ve ark. 2003; Vahip, 2002; Berliner ve Conte 1990; Poleshuck ve ark., 2008; Zoroğlu ve ark., 2001; Taner ve Gökler, 2004).

2.1.1. Verilen Cezanın Artmasında Mağdura Ait Özellikler

TCK'nın 102/3a maddesinde, "cinsel saldırının, bedenlen veya ruhsal bakımdan kendisini savunamayacak kişiye karşı işlenmesi" cezayı artırıcı bir unsur olarak tanımlanmış; TCK'nın 103/1a maddesinde, cinsel istismarın tanımı "on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı geliştirilen her türlü cinsel davranış" olarak yapılmıştır.

Bu kavramlar, cinsel suçlarda mağdurun kendisine uygulanan ve suç olarak kabul edilen cinsel haz alma ve/ya doyum amaçlı eylemin ahlaki boyuttaki anlamını ve bu eylemden doğacak sonuçları, ilerde karşılaşılabileceği sorunları idrak edip edemeyecek durumda olup olmadığını belirtmek amacıyla kullanılır (Kalenderoğlu ve ark., 2007; Cantürk, 2005).

Mağdur eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrayamaz ya da ruhsal veya bedensel yönden kendini savunamaz bir durumdaysa suça tayin edilen ceza artırılır (Centel ve ark., 2008). Bunun için mağdurlarda herhangi bir akıl hastalığı ya da bir akıl zayıflığı bulunup bulunmadığı araştırılır.

Bir cinsel saldırı mağdurunun, cinsel saldırı eylemi sırasında bedenlen ve ruhen kendini savunması beklenir. Ancak bu direnç, bazı beden hastalıkları bulunan, uyku ilacı ve uyuşturucu maddeler almış ya da verilmiş olması gibi hileli yöntemlerle ya da kendiliğinden bir nedenle baygın, kendinden geçmiş olan, silah kullanımı, maddi veya manevi tehdit altında bulunan erişkinler için söz konusu değildir. Akılı başında ve erişkin

bir kadın zayıf ve narin de olsa kendini savunabilir. Bağırma, ağlama ve imdat istemesi de bir savunmadır. Yine 15 yaşın altındaki küçük çocuklar ve akıl hastalığı veya zayıflığı olan kişiler cinsel saldırı fiilinin niteliğini ve kötülüğünü idrak edecek derecede ruhsal gelişmeye ulaşmadıkları için ya da karşı koyacak takatleri bulunmadığından fiile karşı kendilerini savunma gereği duymazlar veya savunamazlar. Fiile mukavemet sadece kuvvetle karşı koyma anlamında olmayıp, bağırıp çağırma, imdat isteme de mukavemet olarak değerlendirilir. Fiile mukavemet edemeyecek kişilerin cinsel saldırıları cezayı artıran bir sebeptir (Baytemir, 2009).

Ceza hukuku uygulaması ve doktrinde cebir kavramı farklı şekillerde anlaşılmaktadır. Bir görüşe göre mağdur üzerinde uygulanan ve onun mukavemetini kıran fiziksel güç cebirdir. Diğer bir görüşe göre, mağdur üzerinde kullanılan fizik gücünün onun mukavemet edebilme bakımından iradesini kırmış olması halini de kapsar. Uygulanan maddi ve manevi cebir sonucunda mağdurun mukavemetini bırakmış olması halinde cebrin varlığı kabul edilmiş olmaktadır. Ayrıca söz konusu cebrin cinsel saldırı eyleminden önce ve mağdur üzerinde gerçekleşmiş olması gerekir. Üçüncü kişi üzerinde gerçekleştirilen cebir durumunda tehdit söz konusudur.

Tehdit, manevi cebirdir; bir kişiye yapılacağı bildirilen kötülüktür. Mağdura karşı cebir ve tehdit kullanımı da cezayı artıran etkenlerdendir (Koparan, 2009).

2.1.2. Mağdurda Travma

Mevcut tanı sistemlerinde herkes tarafından travmatik olarak kabul edilebilecek bir hayat olayı sonrasında ortaya çıkabilecek türlü psikiyatrik tablolar tanımlanmıştır. Bunların içinde en spesifik olanı travma sonrası stres bozukluğudur. Ancak travma sonrasında ortaya çıkabilecek tek patoloji TSSB değildir. Adli psikiyatrik değerlendirmeler sırasında kişinin ruhsal muayenesinin bütünüyle yapılmasının ve ayırıcı tanının önemi, oluşan psikiyatrik bozukluğun travma ile nedensellik bağının kurulması kadar, kişinin işlevselliğini etkileme oranının saptanması gibi hususlara karar verilebilmesi için zorunludur (Oral, 2006). Ruhsal travma sonrası ortaya çıkan psikiyatrik tablolar, olaydan sonraki geçen süreye, tablonun şiddetine, sürengenliğine ve normal sayılıp sayılmamasına göre çeşitli tanımlamalar arasında değerlendirilir. Travma sonrası stres bozukluğunun etiyojisinde stresörün özelliği kadar psikodinamik ve biyolojik faktörler

de rol oynar. Bu özellik adli psikiyatrik değerlendirmede konuyu daha da önemli bir yere taşır (Oral, 2006). Travmada stresin niteliği ve şiddeti de önemlidir ama mağdurun yaşananlara verdiği anlam, hissettiği çaresizlik hissi, yardım alamama gibi faktörler de oldukça önemlidir. Mağdur, yaşanan olayı bir cinsel eylem olarak algılıyorsa kendisini suçlama eğilimi göstermektedir, ancak olayı bir şiddet olayı olarak algılıyorsa ve çevresinden de destek görebiliyorsa kendisini suçlama oranı düşmektedir.

Yapılan çalışmalarda eğitim seviyesinin düşüklüğü, yaşamı tehdit edici algılama oranının yüksekliği, olumsuz toplumsal geribildirimlerin cinsel saldırı mağdurlarında daha yoğun TSSB'ye yol açtığına işaret edilmektedir. Ayrıca etnik olarak azınlık olmanın diğer mağdurlara nazaran daha fazla negatif sosyal tepkiyle karşılaşmayı da beraberinde getirdiği rapor edilmektedir (Sarkar, 2005).

Araştırmalar, cinsel saldırıya maruz kalmış bireylerin diğer bireylere göre daha az evlenme, arkadaşlarıyla ve akrabalarıyla daha az görüşme eğiliminde olduklarına işaret etmektedir. Yine aynı çalışmada mağdurlar, arkadaşlarından, ailelerinden ve eşlerinden daha az duygusal destek aldıklarını bildirmişlerdir. Bu bulgular, cinsiyet ve etnik gruplarla yapılan çalışmalarla da uyumludur (Sarkar, 2005). Araştırmalar, cinsel yönden mağduriyet yaşayan bireylerin ayrıca toplumsal anlamda destekten yoksun kalmalarının yanı sıra olumsuz tepkilerle de karşılaşmalarının onlarda ikinci ve daha da ciddi bir mağduriyet yarattığına işaret etmektedir ki bu da cinsel saldırı sonrasında mağdurların tedavi sürecinde sosyal desteğin yanı sıra profesyonel ruhsal destek almalarının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermektedir.

Cinsel saldırı iç benlik uyumu ile çevre arasındaki dengeyi bozan travmatik bir olaydır. Saldırı sırasında kişinin vücut bütünlüğü ve zaman zaman hayatı tehlikeye girmiş ve kişi yoğun bir heyecan ile korku yaşamıştır. Cinsel saldırıya uğrayan kişi bu dönem içinde hayatı üzerindeki kontrolü kaybeder ve mağdur saldırı sonrasında günlerce hatta aylarca süren ve kişinin savunma mekanizmalarını bozup felce uğratan psikolojik reaksiyonlar gösterir (The American College of Obstetricians and Gynecologists Technical Bulletin, 1993, akt. Gölge, 2005; Poleshuck, 2008).

Cinsel saldırı sonrası kişide bedensel ve ruhsal hastalık oluşması cezayı arttırıcı bir etkidir ve aynı zamanda cinsel saldırının varlığını ve cinsel eylemin kişinin rızası dışında

gerçekleştiğinin delili olabilir. Herhangi bir cinsel travma sonrası ortaya çıkan ruhsal şikayetlerin bütünü ilgili madde uyarınca ruhsal hastalık olarak yorumlanmamalıdır. Zaten yasa koyucunun bu eylemi suç olarak telakki etmesinin kişide oluşturduğu fiziksel ve ruhsal sonuçları hep birlikte düşünerek yorumlamasından kaynaklanır. Ancak eylemin sıradan bir sonucu olarak ortaya çıkması beklenen ruhsal şikâyetlerden çok daha ağır bir klinik tablo oluşmuşsa tedavi ile düzelmeyen kronisite kazanmış TSSB, psikotik bozukluklar gibi hallere yorumlanması uygun olur (Oral, 1999; Yorulmaz ve ark., 2006).

Genel popülasyon ile yapılan çalışmaların azlığı nedeniyle travmanın yaygınlığı konusunda belirli bir oran vermek zordur ancak yapılan bazı çalışmalar travmatik yaşantıların hiç de az olmadığını ortaya koymaktadır (Gölge, 2005).

Cinsel travma ile ilgili pek çok çalışma, özellikle kadınlar arasında cinsel saldırıya maruz kalmanın oldukça yaygın olduğunu göstermektedir (Grossin ve ark., 2003). Helen Wu (akt., Gölge, 2005) ve arkadaşlarının çalışmasında yaşamları boyunca en az bir kez cinsel saldırıya maruz kalan adolesanların oranı %21'dir. Bir diğer çalışmada erkeklerin %14.2'si, kadınların %32.3'ü çocukluk çağı cinsel istismar öyküsü bildirmişlerdir. Aynı çalışmada 18 yaş ve üstü mağduriyet oranı erkeklerde %32, kadınlarda %39.9 bulunmuştur. Kendell – Tackett, Williams ve Finkelhor genel kadın popülasyonunda çocuk cinsel istismar yaygınlığının %15-33 arasında, Koss ise yetişkin kadınlar arasında tecavüz ve cinsel saldırı yaygınlığının %15-25 arasında olduğunu saptamıştır. Avrupa'da kadınların %10-20'si, erkeklerin %1-10'u 18 yaş öncesi cinsel saldırı yaşadıklarını bildirirken, Kayı, Yavuz ve Arıcan'ın (2000) üniversite öğrencileri ve mezunları ile yaptıkları anket çalışmasında kadınlarda cinsel saldırı oranını %14.7 olarak saptamışlardır (zorla cinsel ilişkiye teşebbüs %7, zorla oral sekse %2.8, zorla cinsel ilişki anal/vajinal %4.9) (akt. Gölge, 2005).

Amerika'da 1996-2000 yılları arasında toplam 21 eyalette 7557 tecavüz vakası incelenmiştir (Hines ve Finkelhor, 2007). Bu bulgulara göre, mağdurların %95'i kadın ve faillerin hepsi erkektir. Kadın mağdurların %60'ının yaşı 14 ile 15 yaş arasında değişmektedir. Kadın mağdurlarla erkek failer arasında ortalama yaş farkı "6" yıl olarak bulunmuştur. Araştırmanın bulgularına göre, erkek failerin %45'i 21 yaş üstü, %25'i ise 24 yaş ve üstündedir (Hines ve Finkelhor, 2007).

Adli açıdan önemli bir diğer unsur ise tam iyileşme halinde bile kişide travma ile ilgili hastalık boyutunda olmasa da duyarlılığının devam etmesinin beklenmesi ve tekrarlama riskinin mevcut olmasıdır. Kasıtlı ya da taksirli sebeplerle kişide oluşmuş ruhi arızaların ceza miktarını etkileyeceği de göz önünde bulundurmaya gerekir. Oluşan rahatsızlığın türü, şiddeti ve süresine göre ilgili maddeye göre değerlendirilir. Gözden kaçırılmaması gereken şey travma sonrası sadece anksiyete bozukluklarının değil, çok daha ciddi ve ağır psikiyatrik tabloların da seyrek de olsa ortaya çıkabileceğidir. TSSB'nin saptanmasının önemi cezanın şiddetini etkilemesinden ziyade zaman zaman suçun ispatıyla alakalı olmasıdır. Zaman zaman yapılan fiziksel muayenelerde kişinin travmaya maruz kaldığının delilleri bulunmayabilir ancak travmanın varlığı olaydan uzun süre sonra bile psikiyatrik tanıyla kolayca ilişkilendirilebilir (Oral, 2006). İncelemiş olduğumuz karar kartonlarında ve mağdur raporlarında yapılan fiziki muayenelerin kimi zaman net tanı koymaktan uzak olduğu, her zaman kesin olarak travmanın varlığını ispat edemediğini göz önünde bulundurmaya gerekir.

Pek çok çalışma travmanın varlığında tek stresör üzerinde yoğunlaşmışsa da yakın zamanda yapılan epidemiyolojik çalışmalar birden fazla stresörün travma sonrası stres bozukluğunda etkili olduğunu göstermiştir ve bu çoklu travma çeşitli psikiyatrik tablolarla birlikte olabilmektedir (Oral, 2006). Çok sayıda muayenenin yapılması yaşanan travmanın yanında yeni travmalar da yaşatabilmekte ve bu durum da psikiyatrik komorbiditeyi artırmaktadır (Suliman, 2009).

2.2. Faile Ait Özellikler

Cinsel saldırı suçunun faili herhangi bir kişi olabilir (Arslan ve Azizağaoğlu, 2004). Cinsel saldırı faillerinin çok büyük çoğunluğunun erkek oluşu toplumsal, kültürel kodlarımızın da desteklediği bir durumdur. Kimi zaman cinsellik, agresif yanları da olan cinsellikten farklı olarak aslında agresyonun bir ifadesi halini almaktadır.

Toplumun suçludan korumak mantığı ile kanun koyucu önümüze iki temel kaide çıkarmaktadır: Birincisi yaş kriteri, ikincisi ise mental olgunluk düzeyi ve/veya mental sağlık. Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Türk Medeni Kanunu (TMK), bu iki temel kriter

içinde kanuni durumun değerlendirilmesini bilirkişilerden talep etmektedir (Özbek ve ark., 2010).

Yaş kriteri, sadece suç işleyen kimse için değil aynı zamanda suçun mağduru olma durumunda da kullanılmaktadır. Yani belli bir suçun belli bir yaşın altındaki kişilere karşı işlenmesinde; cezai yaptırım açısından ağırlaştırıcı bir fark vardır.

Tablo 1. Yaş dönemine göre cezai sorumluluk koşulları

YAŞ DÖNEMİ	0-12	13-15	16-18	19-ölüm
CEZAI SORUMLULUK	Koşul - 1	Koşul - 2	Koşul - 3	Koşul - 4

Koşul 1: TCK'nın 31/1. maddesi:

- MADDE 31. - (1) Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

Koşul 2: TCK'nın 31/2. maddesi:

- Madde 31. – (2) Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (fiili işlediği sırada, fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilmesi veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin “farik mümeyyizlik” yeterince gelişmiş olup olmadığına bakılır.)
- İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on iki yıldan

on beş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan on bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz.

Koşul 3:

- Fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmuş olup da on sekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında fiili işlediği sırada fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilmesi veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin “cezai sorumluluk” yeterince gelişmiş olup olmadığına bakılır.
- İşlediği fiile karşı algılama – yönlendirme yetisinin varlığı halinde suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on sekiz yıldan yirmi dört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on iki yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası on iki yıldan fazla olamaz (TCK 31/3).
- Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur (TCK 32/1)
- Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi beş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hâllerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir. (TCK 32/2).

Koşul 4:

- Fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmuş olan kişiler hakkında, fiili işlediği sırada, fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilmesi veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin (cezai sorumluluk) yeterince gelişmiş olup olmadığına bakılır.
- İşlediği fiile karşı algılama- yönlendirme yetisinin varlığı halinde, suça karşı tam ceza sorumluluğu vardır.
- Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur (TCK 32/1)
- Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi beş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hâllerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir. (TCK 32/2).

Bir çocuğun işlediği suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilip, davranışlarını ona göre yönlendirme yetisinin varlığının veya diğer bir deyişle suçun farik ve mümeyyizi olduğunun kabul edilebilmesi için; çocukta, işlediği suçun anlam ve sonuçlarını ayırtedip anlamasına mani olacak mahiyet ve derecede herhangi bir akıl hastalığı, zeka geriliği veya çocukluk devresi psikiyatrik semptom arazi saptanmamış olması gerekmektedir (Demirbaş, 2009; Malkoç, 2008). Ayrıca bir suçun tipi ve işleniş şekli, çocuğun suç öncesi – sırası – sonrası tutum ve davranışları, kendisini savunma mantığı, çocuğun kognitif zeka gelişimi ve sosyokültürel olgunluğa erişip erişmediği değerlendirilmelidir (Oral, 1999; Kalenderoğlu ve ark., 2007; Cantürk, 2005).

Herhangi bir akıl hastalığı veya zeka geriliği bulunmasa bile, bir çocuğun eyleminin suç teşkil ettiğinin bilincinde olmadığı veya suçun işleniş sırasında içinde bulunduğu bazı

şartlar nedeniyle eylemin suç niteliğini ve sonuçlarını tam bir açıklık içinde idrak ve temyiz edemeyeceği kanaatine varılırsa, çocuğun suçun farik ve mümeyyizi olmadığı kararına varılabilir.

2.2.1. Cezai Sorumluluk

Tanım olarak, bir kişinin işlediği herhangi bir suçtan dolayı sorumlu tutulabilmesi için, suç sırasında, işlediği suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilme veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin tam olması gerekir. Yani bir kişinin işlediği suçtan dolayı kanun nezdinde sorumlu olup olmaması, onun bu hareketi yaparken mental sağlık ve mental olgunlaşma derecesinin ne düzeyde olduğuna bağlıdır. Cezai sorumluluk, kişinin suç anındaki hareket ile irade ve şuur serbestisine bakılarak değerlendirilir. Bir anlamda kanun koyucu, davranış sorumluluğunu kişinin akli dengesine göre tanımlamakta ve bunu cezai sorumluluk kavramıyla açıklamaktadır. Burada kastedilen durum, kişinin suç esnasında cezai sorumluluğunu ortadan kaldıracak ya da önemli derecede azaltacak nitelikte bir akıl hastalığı ya da zayıflığının olması halidir (Oral, 1999; Kalenderoğlu ve ark., 2007; Cantürk, 2005).

Aşağıdaki durumlarda, genellikle suç teşkil eden davranışlara karşı ceza sorumluluğunun tam olmadığı, ortadan kalkmış ya da önemli derecede azalmış olduğu kabul edilir:

- Ağır derecede zeka gerilikleri (embesilite seviyesinde)
- Şizofreniler
- Hezeyanlı bozukluklar gibi psikotik hastalıklar
- Psikotik özellikli duygulanım bozuklukları
- Ağır organik beyin sendromları gibi ciddi nöropsikiyatrik sendromlar
- Hastalıkların seyri esnasında ortaya çıkan psikiyatrik arazlar.

Burada önemli olan şey, suç sırasında bu hastalığın etkisiyle bu suçun işlenip işlenmediğidir. Bir kişide nöropsikiyatrik hastalık tanısı koymak, kişinin işlediği suça karşı cezai sorumluluğunun etkileneceği anlamına gelmez. Hastalık ile davranış arasındaki ilişkinin net biçimde kurulması gerekir.

Aşağıda sıralanan bazı diğer durumlarda ise, genellikle suç teşkil eden davranışlara karşı ceza sorumluluğunun tam olmadığı ve azalmış olduğu kabul edilir:

- Orta derecede zeka gerilikleri
- Bazı ağır kişilik bozuklukları
- Bipolar duygulanım bozukluğunun hipomanik dönemleri
- Predemansiyel durumlar (Oral, 1999).

2.2.2. Akıl Hastalarına Özgü Güvenlik Tedbirleri

Kişinin akıl hastalığının bulunması, o kişinin hapisanede tutulmasını veya başka cezalar verilmesini engellemektedir. Ancak ileride de tehlikeli sayılabilecek davranışlarda bulunma ihtimali olan bir kişiden toplumu koruma esası geçerliliğini korur.

TCK'nın 57. maddesinde "akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine"ne yer verilmiştir.

TCK 57. md:

1. Fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar.
2. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastası, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığı veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir.
3. Sağlık kurulu raporunda, akıl hastalığının ve işlenen fiilin niteliğine göre, güvenlik bakımından kişinin tıbbî kontrol ve takibinin gerekip gerekmediği, gerekiyor ise, bunun süre ve aralıkları belirtilir.
4. Tıbbî kontrol ve takip, raporda gösterilen süre ve aralıklarla, Cumhuriyet savcılığınca bu kişilerin teknik donanımı ve yetkili uzmanı olan sağlık kuruluşuna gönderilmeleri ile sağlanır.
5. Tıbbî kontrol ve takipte, kişinin akıl hastalığı itibarıyla toplum açısından tehlikeliliğinin arttığı anlaşıldığında, hazırlanan rapora dayanılarak, yeniden

koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Bu durumda, bir ve devamı fıkralarda belirlenen işlemler tekrarlanır.

6. İşlediği fiille ilgili olarak hastalığı yüzünden davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişi hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yerleştirildiği yüksek güvenli sağlık kuruluşunda düzenlenen kurul raporu üzerine, mahkûm olduğu hapis cezası, süresi aynı kalmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, mahkeme kararıyla akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.
7. Suç işleyen alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı kişilerin, güvenlik tedbiri olarak, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılarına özgü sağlık kuruluşunda tedavi altına alınmasına karar verilir. Bu kişilerin tedavisi, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığından kurtulmalarına kadar devam eder. Bu kişiler, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca bu yönde düzenlenecek rapor üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir.

Kanıtlanamamış her bildirim asılsız olarak yorumlanamaz. Çocuk koruma servisleri tarafından istismar bulgusuna rastlanamamış bildirimler için genellikle ‘kanıtlanamamış bildirim’ terimi kullanılmaktadır (Wakefield, 2006).

2.3. Cinsel Suçların Adli Makamlara Yansıması

Suç sayılan cinsel amaçlı davranışa uğrayan olguların yaklaşık %5-10’unun adli makamlara başvurduğu belirtilmektedir (Ergöner ve ark., 2007). Bu olguların sağlık kurumları ve/veya adli makamlara başvurmamasının, karşılaştıkları olumsuz tavır ve olumlu bir sonuç alamayacakları önyargısı basta olmak üzere toplumsal, kültürel ve bireysel çeşitli nedenleri bulunduğu bilinmektedir. Halen, toplumumuzun pek çok kesiminde suç sayılan cinsel amaçlı davranışa uğrayan bireylere “suçlu” gözüyle bakılmaktadır. Bireysel ve toplumsal önyargılar nedeniyle kişiler, bu tür saldırılara uğradıklarında suçluların cezalandırılmasından çok, olayın duyulmaması kaygısı taşımaktadırlar. Bu önyargıları aşmış bireylerin başvuruları ise zaman zaman adli makamların, kolluk kuvvetlerinin ve sağlık çalışanlarının olumsuz tutumlarına takılmaktadır (Yavuz, 2001; Özdemir ve ark., 1998).

Farklı çalışmalarda tecavüzün sıklıkla saklanan ve resmi başvurulara yansımayan bir suç olduğu bildirilmektedir (Sezgin ve ark., 1995). Cinsellikle ilgili tabuların yoğun olduğu ülkelerde cinsel travmaların ne sıklıkla olduğunu bildiren güvenilir toplumsal taramalar yoktur. Aynı şekilde Türkiye’de cinsel taciz konusunda yapılan çalışmalar çok az sayıda olup genel bir veri elde edilememektedir. Cinsel travma yaşayanların tıbbi değerlendirilmeleri uygun koşul ve kişiler tarafından yapılmadığında incelemenin travmatik olabildiği yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (Sezgin ve ark., 1995). Bu durum da ikincil travma olarak açıklanan durumu mağdur ve ailesinde ortaya çıkarabilmektedir.

3. KURAMSAL YAKLAŞIMLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Cinsel Suç Nedenlerine Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar

3.1.1. Psikolojik Yaklaşım

3.1.1.1. Psikodinamik Yaklaşım

Psikanaliz: Psikanalize göre, diğer insanlara karşı düşmanca duyguların gelişmesinden erken dönem çocukluk yaşantıları sorumludur. Freud'a göre ödipal ve elektra dönemlerinin işlenmesi şiddet eylemlerinin yaşanması veya engellenmesi yönünde merkezi faktör olarak rol oynamaktadır. Bunun yanında aynı dönemlerin işlenmesi şiddetin bireyin kendisine veya diğerlerine karşı gelişmesini sağlamaktadır (Finkelhor, 1994; Akbaş, 2001; Gannon ve ark., 2008)

Psikanaliz Freud tarafından kurulan libido teorisinde temsil edilir. Bilinçdışı ve onun içerdiği dinamik güçlerin neler olduğu konusunda kapsamlı teoriyi ortaya koyan Freud olmuştur. Freud'un öğretisinin anlaşılması için id, ego ve süperego kavramlarının tanımı önemlidir (Özakkaş, 2004; Freud, 1999; Akvardar ve ark., 2000; Demirbaş, 2002-a).

Alt benlik (id), cinsellik ve saldırganlık gibi dürtüler; *üst benlik (süper ego)*, anne-baba ve diğer önemli kişiler ile etkileşim suretiyle geliştirilmiş değerlere dayanan vicdan; toplumsal normlar, kurallar, yasaklar, ayıplar, öğretiler, ananeler; *benlik (ego)* ise, alt benliğin istekleri ile üst benliğin istekleri arasında arabulucu olarak ifade edilebilir. Benliğin alt benliği denetleyememesi ile üst benlikte yapısal bozukluklar bulunması halinde, dengesiz bir kişilik oluşmaktadır. Doğumla birlikte yalnızca alt benlik vardır ve burada zaman ve gerçek kavramları değil, sadece haz yer almaktadır. Kişi yaşama iki dürtü ile başlamaktadır; bunlar, eros (yaşama ya da cinsellik dürtüsü) ve thanatos (ölüm dürtüsü)'tur. Benlik kişinin toplum gerçekleriyle kurduğu ilişkinin bir bölümünü oluşturmaktadır. Gerçekliğe uygun bir benliği olan kimse, doyumunu erteleyebilmekte, fakat tamamen vazgeçmemektedir. Buna karşılık, üst benlik, ahlâk, pişmanlık ve suçluluk duygularını geliştirdiğinden, kişinin toplumsallaşmasında temel güçtür; bu şekilde üst benlik bilincin ve ideal benliğin gelişmesini sağlamaktadır. İdeal benlik, "ne yapmamız gerektiğini" bilinç ise, "yanlış davrandığımız zaman suçluluk duymamız gerektiğini" gösterir (Özakkaş, 2004; Freud, 1999; Akvardar ve ark., 2000; Demirbaş, 2002-a).

Alt benliğin, benlik ve üst benlikçe doyurulması ve hatta bilince kadar yükselebilmesi ile uygunsuz istekler benliğin sansür edici gücüne karşılanıp baskı altına alınır ve bilinçdışına itilir. Bilinçdışına kapatılan bu ruhsal malzeme cansız ve hareketsiz değildir; devamlı olarak kapandıkları yerden bir yolunu bulup kurtulmaya, kendilerini reddeden benlik ve üst benliğe kabul ettirmeye çalışırlar (Özakkaş, 2004; Freud, 1999; Akvardar ve ark., 2000; Demirbaş, 2002-a).

Psikanalitik görüşe göre suçluluk, benlik ile üst benlik gelişimindeki yetersizlikler nedeniyle suç dürtülerinin, yani alt benliğin denetim altına alınmamasından doğar. Diğer bir ifadeyle, çok gelişmiş alt benliğe sahip olan bir kişi, sonunda suç işlemektedir (Demirbaş, 2002; Gannon ve ark., 2008).

Avusturyalı Psikanalitik Alfred Adler, kendisi tarafından temsil edilen bireysel psikolojide aynı şekilde suç ve suçluyu tartışmıştır. Adler'in görüşlerinin analizi Treffer/Kaufmann tarafından aşağıdaki yapıda tasvir edilmiştir: Suç, müşterek duygudaki bir eksiklik ve sadece normdan bir derece sapmasıdır. Özel zekanın ifadesi ve birliktelik yeteneğindeki eksikliklerdir. Sonuç olarak suç, ne yalnızca beden şartlı, ne de çevre şartlıdır. Aşağılık kompleksinden oluşur. Suçlu aktif bir kişilik olmalıdır. Suçlular aile içinde daima karşılaştıkları güçlülere sahip olmuşlardır (Demirbaş, 2002-a).

Diğer bazı psikanalitikler, sevgi, beslenme ve özen gibi çekirdek aile içinde tatmin edilmesi gereken ihtiyaçların yokluğunu telafi için suç işlediğini ileri sürmektedirler. Özellikle anne ve babadan yoksunluğun suça etkisi üzerinde durulmaktadır. Gerçekten de, temel gereksinimlerini aile içinde karşılamayan çocukların strese düştükleri ve suç işledikleri gözlenmiştir. Aynı stres içinde bulunan bazı çocukların ise suç işleme yerine, başka telafi edici tatmin yollarını bulmuş oldukları gözlenmiştir (Akıncı, 1999).

Yeni psikanalitik görüşlere göre ise, antisosyal davranış (suç) anne ve babanın izin verici tavırlarından kaynaklanmaktadır. Çocuğun işlemiş olduğu suç, anne ve babanın "id"ini tatmin etmekte ve onlarca onaylanmaktadır. Bu durum ise süperego'nun tam olarak gelişmemesine yol açmakta (delikli süperego-süperego lacunae) ve onun, toplumun yasakladığı hareketleri kontrol altına alabilme yeteneğini azaltmaktadır (Akıncı, 1999).

3.1.1.2.Sosyal Öğrenme Yaklaşımı

Sosyal Öğrenme Kuramı: Diğer insanlarla etkileşim sürecinde cinsiyete özgü roller aktarılmaktadır ve öğrenilmektedir. Bu süreçler ailede, değişik kurumlarda, karşı cins ilişkilerinde ve farklı grup yaşantılarında yaşanmaktadır. Sosyal davranış, öğrenme süreci olarak bilimsel çerçevede kabul görmektedir. Sosyal öğrenme kuramı diğer modeller için, cinsel şiddetin oluşumunu açıklamaya yönelik önemli bir model olmaktadır (Finkelhor, 1994, Akbaş, 2001).

Suçlu, toplumsal hakim davranış örneklerinin baskısı altında, suçluluğu problem çözen davranış olarak öğrenir.

Sosyal öğrenme teorileri, suçun, suçlu davranışla ilgili normların ve davranışların öğrenilmesinin bir ürünü olduğu kabul eder (Demirbaş, 2002-b).

Bu teorilerden bir bölümüne göre suçluluk ne kişisel özelliklerden, ne de sosyo-ekonomik durumlardan doğar; suç, herhangi bir kültürde, herhangi bir kişiyi etkileyecek öğrenme sürecinin sonucudur. Bu teoriye göre, suç öğrenilen bir davranıştır ve suç yaratan kanunları ithal yönündeki düşüncelerin, ihlal etmeme yönündeki düşünceleri aştığı zaman kişiler suç işlemektedir. Suçun öğrenilmesi, suçun işlenmesine dair teknikleri kapsamaktadır (Demirbaş, 2002-b).

Bir diğer yaklaşıma göre ise, suçta soyaçekimin önemli rolü vardır, çünkü kişinin suça eğilimli bir karaktere sahip olması kalıtımsaldır. Ancak, kişinin sosyalleşmesindeki iki önemli gerçek söz konusudur: Ödüllendirme ve onaylama; ödüllendirme suretiyle davranışların benimsendiği; onaylama ile ise, bunların istenmediği belirtilir; bu şekilde, olumsuz davranışların tekrarlanması azalır (Demirbaş, 2002-b).

3.1.2. Feminist Yaklaşım

Feminist bakış açıları: Feminist araştırmacılara göre kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin kaynağı, erkeklerin toplumun güç yapısını ellerinde bulundurmalarıdır. Bu yapılar hemen hemen toplumun bütün katı hiyerarşik kurum ve kurallarında ifade olanağı bulur.

Bu model güç ve cinsiyet arasındaki bağı, sosyal kurum olan ailenin işlevi ve yapısını, toplumda acı çeken kadınları ve kadınlar için nasıl angaje olunabileceğini tartışır. Feminist araştırmacılara göre, kadının aşağılanması ve sömürülmesi cinsiyet ilişkisine ve toplumumuzun sosyal ve ekonomik yapısına damgasını vurmaktadır. (Finkelhor, 1994; Akbaş, 2001). Bu yaklaşımda özellikle mağdurun dişi ve saldırganın erkek cinsiyetleri vurgulanmaktadır. Bu bakışla yapılmış olan tanımlamalar, tanımın temel kriterlerinden otorite ve güç dengesi ile toplumsal tanımlara benzerlik gösterirler. Ancak mağdurun yalnız dişi ve saldırganın yalnız erkek olduğunu öne sürmeleri nedeni ile ciddi eleştiriler almışlardır (Ziyalar, 2000).

3.1.3. Diğer Yaklaşımlar

Cinsel şiddetin oluşumun açıklamaya yönelik çok farklı kuramsal modeller mevcuttur. Bu modeller özet olarak şöyle verilebilir: (Finkelhor, 1994; Akbaş, 2001)

Kültürel anlamda kuramsal açıklamalar: Kültür, düşüncenin binası olarak görülür ve nesilden nesile aktarılır. Daha sonra bunlardan değerler, normlar, davranış biçimleri ve fikirler oluşur. Cinsel şiddet bu kuramsal yapı içinde çocuğun gözlenmesi ve yaşantılar temelinde oluşmaktadır. Kültür kuramı modeline göre şiddet, toplumun temel değerlerine uygun olarak sosyal alanda baskılanmış yapıların korunmasını sağlamak için kullanılmaktadır. Cinsel şiddet toplumda bu biçimde genel şiddete dönüşmektedir.

Sosyal Kontrol Kuramı: Sosyal kontrol kuramına göre şiddet içerikli davranış insanın bir niteliğidir. Şiddet diğer insanlar üzerinde kontrol ve güç sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu şekilde kontrol işlevi daha sonra şiddetin motivi haline dönüşmektedir. Bu modelin savunucularına göre, şiddet engellenebilmekte veya sınırlandırılmaktadır. Eksilen sosyal kontrol başkalarına yönelik şiddetin kullanılması olasılığını artırmaktadır.

Sosyal Yapısal Açıklamalar: Bu modele göre, aile içinde yaşanan olumsuz olayların ve durumların şiddete yönelimi artırdığı ileri sürülmektedir. Çocuklar duygusal ve sosyal bağımlılıklarından dolayı ana babanın istek ve arzuları ile karşı karşıyadırlar. Ana babaya her bakımdan ihtiyaçları vardır. Ana babalar, kendilerine zarar verici

davransalar da çocuklar yine ana babaya muhtaçtır ve bu davranışın nedeni olarak da kendilerini görürler. Çocuk, kendisi için, aile için ve cinsel tacizci için utanır, ailesinin devamı için kendisini feda eder. Çocuk, cinsel tacizi psikolojik olarak atlatabilmek için tacizci ile özdeşim kurmakta, bütün olanlarda bir şekilde kendisinin rolünün olduğuna inanmaktadır. Çocukluklarında cinsel tacize uğrayan kadınların kendi yaşantılarıyla yüzleşemedikleri için çocuklarını cinsel tacizlerden korumak yerine susmayı tercih ettikleri belirtilmektedir (Akbaş, 2001). Bu şekilde suskun kalarak pasif biçimde cinsel tacize, saldırıya ve/veya şiddete katılmaktadırlar.

4. ADLİ SÜREÇLERDE BİLİRKİŞİ OLARAK PSİKOLOGLAR

4.1. Kanunda bilirkişilik

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) 63. maddede; “çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re’sen, Cumhuriyet Savcısının, katılanın, vekilinin, şüphelinin veya sanığın, müdafinin veya kanuni temsilcinin istemi üzerine karar verilebilir” ifadesi yer alır. Aynı kanunun 65. maddesinde “resmi bilirkişilikle görevlendirilmiş olanlar ve 64. maddede belirtilen listede yer almış olanlar, incelemenin yapılması için bilinmesi gerekli fen ve sanatları meslek edinenler, incelemenin yapılması için gerekli mesleği yapmaya resmen yetkili olanlar, bilirkişilik görevini kabul etmekle yükümlüdürler” denilmektedir (Artuk ve ark., 2007; Koç, 2006). Bu durumda psikologlar da gerektiğinde, yasal sisteme kendi alanları ile ilgili bilirkişilik hizmetlerini sunmakla yükümlüdürler (Durak ve ark., 2002).

Adalet sisteminde uzmanlar, 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri’nin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’da Psikolog, Pedagog ve Sosyal Çalışmacı “*Aile Mahkemesi Uzmanları*”, 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanun’da Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Psikoloji ve Sosyal Hizmet alanlarından mezun meslek mensupları “*Sosyal Çalışma Görevlisi*” ve Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliği’nde ise Öğretmen, Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog, Sosyolog “*Denetim Görevlisi*” olarak tanımlanmıştır.

24997 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri’nin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’un 5. Maddesi’nde Aile Mahkemesi Uzmanları (Psikolog, Pedagog ve Sosyal Çalışmacı) olarak tanımlanmıştır.

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanununun 26386 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Uygulama Yönetmeliği’nin 4. maddesinin (f) bendinde, Sosyal Çalışma Görevlisi (Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Psikoloji ve Sosyal Hizmet alanlarından mezun meslek mensupları) olarak tanımlanmıştır.

4.2. Adli süreçte psikiyatrik ve psikolojik değerlendirme

Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun (ÇMK)'nın (2005 değişikliğinden sonra böyle bir kanun kalmamış, Çocuk Koruma Kanunu hepsini karşılar hale getirilmiştir.) 20. maddesine göre, “Bu kanunda gösterilen ceza ve tedbirlerin uygulanmasından önce küçüğün işlediği suçun anlam ve sonuçlarını kavrayabilme yönünden bedeni, akli ve ruhi durumu uzman kimselere tespit ettirilir. Ceza ve tedbirin uygulanmasından önce gerekirse küçüğün aile, terbiye, okul durumu, gidişatı, içinde bulunduğu ve yetiştiği şartlar veya bunlar gibi gerekli görülen sair hususlar çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilmiş olan sosyal hizmet uzmanları veya yardımcıları, pedagoğ, psikolog veya psikiyatr gibi uzmanlar marifetiyle araştırılır..” hükmü yer almıştır (Seliçi, 2006).

Cinsel saldırı olgularında raporlama ve sağaltım sürecinde psikiyatrik muayene özel deneyim ve uzmanlık gerektirir. TCK'nın ilgili maddelerinde de görüleceği gibi saldırı sonrası saldırı ile ilişkilendirilebilen psikiyatrik tablolar cezada önemli artırım sebebidir. Ayrıca bir çok olguda fiziksel bulgu saptanmayacağı düşünüldüğünde; uğranılan travma ile ilişkilendirilebilen travma sonrası stres sendromu gibi bir tanı; olayın tek kanıtı olabilir. Bu kapsamda psikiyatrik değerlendirmenin cinsel saldırı muayenesinin ayrılmaz bir parçası olduğu söylenebilir (Yorulmaz ve ark., 2006).

Psikolojinin bir alt alanı olan adli psikoloji; psikoloji bilgisinin ve becerisinin yasal sorunlara uygulanması ve psiko-yasal süreçlerle ilgili yeni bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmalar yapılması olarak tanımlanabilir (Durak ve ark., 2002). Daha ayrıntılı bir tanımlamayla “Adli psikoloji”, psiko-yasal süreçlerde psikolojik hizmet veren, yargıya ve yasal süreçlerdeki taraflara yardımcı olan, akıl sağlığı hizmetlerini yerine getiren, iyileştirici hizmetleri sunan ve yasal süreçlere yönelik psikolojik bilgilerin ve verilerin elde edilmesi için bilimsel araştırmalar yapan mesleki psikolojik hizmetlerin tümüdür (Committee on Ethical Guidelines for Forensic Psychologists, 1991). Adli psikoloji uygulamaları ülkelerarası farklılıklar göstermektedir (Gudjonsson ve Haward, 1999). Adli psikolojinin tanımı da bu farklılıklara göre değişebilmektedir. Ülkemizde daha çok Adalet Bakanlığı'na bağlı çeşitli kurum ve kuruluşlarda adli psikolojik değerlendirme ve iyileştirici psikolojik hizmetlerin sağlanması gibi adli psikolojik hizmetler sunulmakta

iken, batı ülkelerinde adli psikolojinin ilgi alanı içindeki konular çok daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak ele alınmakta ve adli psikolojik hizmetler kamu kurum ve kuruluşlarının yanında özel bürolarda da verilmektedir (Durak ve ark., 2002).

ABD'de bile adli psikoloji alanındaki eğitim ve uzmanlaşmanın istenilen düzeyde olmadığı belirtilmektedir. Ülkemizdeki uygulamalar ise, henüz başlangıç aşamasındadır. Adli psikolojinin hukuk sistemimiz içinde gereken yeri alabilmesi için bir yandan yasal düzenlemelere ve bu alanda daha örgütlü ve sistemli çalışmalara, diğer yandan bu alanda yetişmiş psikologlara gerek vardır. Bu alanda yetişmiş psikolog sayısının azlığı nedeniyle, diğer alanlarda çalışan psikologlar zaman zaman mahkemeler tarafından bilirkişi olarak atanmakta ve adli psikoloji alanında görev yapmak zorunda kalmaktadırlar (Erem, 1992). Adli psikologlar hüküm giymiş ya da gözaltında tutulan kişilerin davranışlarını ve duygusal strese maruz kalıp kalmadıklarını değerlendirir ve ebeveynlerden hangisi çocuğun velayetini almalıdır ya da bir sanığın zihinsel kapasitesi mahkemede savunma yapmak için yeterli midir gibi sorunlu durumlarda hâkime yardımcı olurlar. Adli gözleme alma; kişi ile birçok kez görüşme ve muayene etme, psikolojik test uygulama, gerektiğinde daha ayrıntılı fizyolojik muayene olanaklarını verir. Suçluların gözleminde birey hakkında mümkün olduğu kadar çok bilgi toplanır. Bireyin sosyal, psikolojik, psikiyatrik ve tıbbi bakımlardan incelemeleri yapılır. Suçluların gözleminin psikiyatrist, psikolog, sosyal çalışmacı, infaz personeli gibi uzmanlardan oluşan bir ekip ile yapılması gereklidir. Adli gözleme alınan kişinin adli dosyası da incelenerek gerek sanığın, gerekse ilgili kişilerin anlatımlarına bakılır. Gözlem sırasında sanığın sıkıntıları, korkuları, olay hakkındaki ifadeleri dinlenir; alışkanlıkları, tutum ve davranışları, çevresiyle olan ilişkileri incelenir ve en ince ayrıntısına kadar dosyasına günlük olarak kayıt edilir. Sonunda da karara varılarak adli rapor düzenlenir. Kişi tutuklu ise jandarmaya, değilse yakınlarına ya da polise teslim edilerek servisten çıkarılır. Adli psikolog ise bu süreçte bilirkişi olarak aktif rol oynar (Erem, 1992).

4.3. Psikolog Olarak Bilirkişilik

Uzmanlar, hakimın ihtiyaç duyduğunda başvurduğu bir “yardımcı” ve bir “yargılama ögesi”dir. Hakimın hukuki bilgi ve tecrübesini aşan, ancak özel ve teknik bilgi ile çözümlenebilecek nitelikte bulunan hukuki uyuşmazlıklarda ve kişiye ilişkin uygun

tedbirin uygulanmasında, Hakimler uzmanların görüşlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Hakim, çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren konularda uzman görüşüne başvurmak durumunda olduğuna göre, uzmanın özel bir konuda veya teknik bir alanda mesleki deneyiminin olduğu var sayılmıştır. Hakim, hukuki uyuşmazlıkların çözümünde ve kişiye ilişkin uygun tedbirin uygulanmasında uzmandır. Uzmanlar ise, hukuki ilişkinin özel ve teknik bilgi gerektiren boyutunda kendi uzmanlık alanlarının gerektirdiklerini yaparak hakime yardımcı olur (ASUD, 2008; Koç, 2006).

Uzmanlar kadrolarının bulunduğu mahkemelerdeki görevlerinin dışında;

- a. Kadrosunun bulunduğu mahkemenin dışındaki tüm Aile, Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri'nde,
- b. 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 236. maddesinin 3. fıkrası gereğince Asliye ve Sulh Ceza Mahkemeleri'nde duruşmada ve C. Savcılıkları'nda ifade alımı sırasında,
- c. İcra ve İflas Yasası'nın 25/b maddesi gereğince, Çocuk Teslimine ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair İlamların İcrasında, görev almaktadır.

Uzmanların 'Diğer Görevler' başlığında belirtilen "*Kadrosunun bulunduğu Mahkemenin dışındaki tüm Aile, Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri'nde*" ve "*5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 236. Maddesinin 3. Fıkrası Gereğince Asliye Ve Sulh Ceza Mahkemeleri'nde Duruşmada ve C Savcılıklarında ifade Alımı Sırasında*" görevlendirildiklerinde, 'Bilirkişi' sıfatı ile; 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun üçüncü kısmında (Madde 275 - Madde 286) ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 3. Kısmı'nın 2. Bölümü'nde (Madde 62 - Madde 73) bilirkişilere uygulanacak hükümlerden yararlanmaları gerekmektedir.

Çocuk Koruma Kanunu'na (ÇKK) göre psikologların adli süreçteki yetki ve görevlerini sanık ve mağdur açısından olmak üzere incelemek gerekirse; dava dosyasının uzmana yönlendirilmesi aşamasında ara karar ve kesinleşmiş kararlarda belirtilen ifadeler, hükümlerin yerine getirilmesi sorumluluğu anlamında önem taşımaktadır. Uzmanın görevlendirildiği davaların ilgili celselerinde verilecek ilgili ara kararlarda; bu hükümler ve

sorumluluk yükleneceklerin görevleri açık ve net ifadelerle yer aldığı, ara kararın gereğini yerine getirecek olan görevliler tarafından (ilgili yazı işleri görevlileri) dosya uzmana yönlendirilecek ve Uzman üzerine düşen görevi yerine getirmek üzere davada ilgili gördüğü kişilerle iletişime geçip, gerekli görüşmelerden sonra raporunu hazırlayacaktır.

1. Çocuk suçluluğunda; Türk hukukunda suç tarihinde on iki yaşını bitirmiş ancak on beş yaşını doldurmamış bulunan çocukların ceza hukuku karşısındaki durumları, işledikleri iddia olunan fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama ve tespit edilmesine bağlıdır. Bu tespitin yapılabilmesi bakımından bu yaş grubunda bulunan çocuklar hakkında mutlaka sosyal inceleme raporunun alınması gereklidir (Balo, 2005). Kural olarak bu raporun alınması zorunlu değildir, hakim takdirine bırakılmıştır. ÇKK'nın 35. maddesine göre, suça sürüklenen çocuklar hakkında, hakimler veya cumhuriyet savcılarının gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırabilirler. Ancak istisnai olarak 12 yaşını doldurup 15 yaşını doldurmamış çocuklar için zorunludur.
2. Sosyal inceleme raporunu hazırlayacak olan sosyal çalışma görevlisi; çocuğun kişisel, psikolojik, sosyal, aile, okul ve çevre durumuna ilişkin bir inceleme yapmakla görevli olup 2253 sayılı kanunun 20. maddesinin "farik ve mümeyyizlik - suçun anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğinin tespiti raporu"yla ilgili olarak alınan rapor uygulamasında olduğu gibi, "işlediği suçun anlam ve sonuçlarını anladığı/anlamadığı ve davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olup olmadığına" dair bir yargıya, sonuca varmayacak, bu sonuca hakim varacak, bunu mahkeme değerlendirecektir.
3. 5237 sayılı TCK ve 5395 sayılı ÇKK bakımından 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren alınacak rapor artık "farik mümeyyizlik raporu" değil, TCK'nın 31. maddesinde düzenlenmiş bulunan sosyal inceleme raporudur (Balo, 2005).

Pekin kurallarının 16. kuralı gereğince, önemsiz suçlar dışındaki bütün davalarda cezaya hükmetme öncesinde ve bir koruma tedbirine karar verilmesinden önce, yetkili

makam tarafından olay hakkında ve çocuk hakkında en uygun kararın verilmesini kolaylaştırmak için, küçüğün geçmiş yaşamı ve halen içinde yaşadığı koşullar veya suçun işlendiği Şartlar gereği gibi araştırılmalıdır.

KK'nın 7. maddesi geređince, suça sűrűklenmiř ve ceza sorumluluđu bulunmayan çocuk hakkında tedbir kararı verilmeden űnce sosyal inceleme yaptırılabilir. Bu konuda çocuk hakimine takdir yetkisi verilmiřtir. Bu hususta sosyal inceleme yaptırılması zorunluluđu bulunmamaktadır, konu hakimin takdirindedir.

Sosyal inceleme raporu, mahkemede görevli bulunan sosyal çalışma görevlileri tarafından hazırlanacaktır (KK md.34/f.1/a).

TCK'nın 31. maddesine gűre, fiili iřlediđi sırada on iki yařını doldurmuř ve fakat on beř yařını doldurmamıř bulunan çocuđun iřlediđi fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranıřlarını yűnlendirme yeteneđinin olup olmadıđını takdir etme yetkisi műnhasıran mahkemeye aittir. Mahkeme bu deđerlendirmeyi yaparken, uzmanlar tarafından bilirkiři sıfatıyla hazırlanan sosyal inceleme raporundaki tespit ve deđerlendirmeleri gűz űnűnde bulundurur (Balo, 2005; Seliçi, 2006).

5. EDİRNE VE KIRKLARELİ İLLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL YAPISI

5.1. Edirne'nin Sosyokültürel Yapısı

5.1.1. Tarihi

Edirne şehri, Balkan Yarımadası'nın güneydoğu uzantısını teşkil eden Trakya kesiminde, Tunca ile Arda nehirlerinin Meriç' e ulaştığı yer yakınında, Tunca' nın Meriç' e kavuşmasından önce meydana gelen kavis içinde bulunmaktadır. Edirne'nin bulunduğu yerde, Trak kabilelerinin açık bir şehir veya pazar yeri kurduğu, sonradan buranın Makedonlar ve Romalılar tarafından genişletildiği düşünülmektedir. II. Yüzyılda Roma İmparatoru Hadrianus (117-138) tarafından yeniden kurulunca, onun adına izafeten şehre Hadrianopolis adı verilmiştir. İslâm kaynaklarında ise Hadrianopolis, "Edrenos" ve Edrenabolu" olarak kaydedilmiştir. I. Murat zamanında "Edrene" şekli benimsenmiş ve uzun süre bu tarzda anıldıktan sonra muhtemelen XVIII. Yüzyıldan itibaren "Edirne" olarak telaffuz edilmeye başlanmıştır.

4 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması gereğince, Yunanistan'dan savaş tazminatı olarak alınan Karaağaç' tan da 15 Eylül 1923'te Yunan kuvvetleri çekilmişlerdir. Böylece Trakya'daki bugünkü sınırlarımıza ulaşılmış ve Edirne Türkiye Cumhuriyeti'nin Batıya açılan kapısı hâline gelmiştir (Edirne tarihçesi, 2009).

5.1.2. Genel Coğrafi Özellikleri

Edirne, Marmara Bölgesi'nin Trakya kısmında yer alır. Güneyinde Ege denizi, kuzeyde Bulgaristan, batıda Yunanistan, doğuda Tekirdağ, Kırklareli ve Çanakkale ileri ile çevrilidir. Yüzölçümü 6.098 km² olan Edirne'nin, deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 41 metredir. Edirne, idari olarak, biri merkez ilçe olmak üzere 8 ilçe ve 248 köyden oluşmaktadır (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

Türkiye'nin batı sınır topraklarının önemli bir bölümünü içine alan ilin Bulgaristan'la 88km'lik bir sınırı vardır. Bulgaristan'la olan sınır, Kırklareli il sınırından başlayarak, Tunca Irmağı'nı kesip, güneybatı yönünde uzanarak Meriç Irmağı'nda sona

ermektedir. Burada, Türk, Bulgar ve Yunan sınırları birleşmektedir. Meriç Irmağı, ilin Yunanistan'la sınırını oluşturur. Irmağın doğu yakası Edirne, batı yakası Yunanistan'dır. Edirne-Yunanistan sınırının uzunluğu 204 km'dir. Bu sınır, Enez'de sona ermektedir. Edirne ili, Trakya Yarımadasında; kuzeyde Istranca Dağları, güneyinde Kuru Dağları ve Ege Denizi-Saroz Körfezi, batısında Meriç Nehri ve Meriç Ovası, doğusunda da Ergene Ovasını içine almakta olup, il topraklarının % 80'i tarıma elverişlidir (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

Edirne, ülkemizin Avrupa'ya kara ve demiryolu ile bağlantısını sağlayan 5 sınır kapısına sahiptir. Kapıkule sınır kapısı, ülkemizin en büyük kara ve demiryolu sınır kapısıdır. Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya açılan Kapıkule haricinde, Yunanistan ile Türkiye'yi birleştiren İpsala ve Pazarkule sınır kapıları mevcuttur. Ayrıca Uzunköprü'den yine Yunanistan'a giden demiryolu sınır kapısı mevcuttur (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

5.1.3. Demografik Özellikleri

5.1.3.1. Nüfus

Edirne 2000 nüfus sayımına göre (119.298) nüfusu ile Trakya'nın İstanbul'dan sonra ikinci büyük kentidir. İlin toplam nüfusu ise (402.606)'dır. Kent nüfusunun gösterdiği seyir, Edirne'nin tarihsel, sosyal, siyasal ve ekonomik alanlarda yaşadığı gelişmelere sıkı sıkıya bağlıdır. Osmanlı Döneminde başkent iken imparatorluğun en büyük kenti olan Edirne'de nüfus hareketleri düzensiz bir seyir takip etmiştir. İl merkezinin yıllık nüfus artış hızı Binde 15.32'dir. Edirne'nin toplam nüfusu ise 1997 yılı sayımına göre artmış olup yıllık nüfus artış hızı binde eksi 0.49'dir. İl ve ilçe merkezlerinin yıllık nüfus artış hızı ise binde 9.29, köylerin yıllık nüfus artış hızı ise binde eksi 12.30'dur (Edirne Belediyesi, 2009).

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla Türkiye nüfusu 71.517.100 kişi, Edirne'nin nüfusu ise 394.644 kişidir. Edirne Nüfusunun 202.714 'ünü erkek (% 51,4), 191.930 (%48,6) ünü ise kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye Nüfusunun % 50,2 si erkek, % 49,8 ise kadınlar oluşturmaktadır. 2008 yılında Edirne'nin yıllık nüfus artış hızı binde - 4,59 olarak gerçekleşmiştir (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

Edirne genelinde nüfus bir önceki yıla göre nüfus binde - 4,59 azalırken, İl ve İlçe merkezi nüfusları (şehir nüfusu) binde 9 artmıştır. 2008 yılında 81 ilden; 55 ilin nüfusu artarken, 26 ilin nüfusu azalmıştır. Edirne ili nüfusu azalan 26 ilden biridir.

Edirne nüfusunun % 66,4'i il ve ilçe merkezlerinde (şehirde) , % 33,6 sı belde ve köylerde ikamet etmektedir. İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus oranının en yüksek olduğu il % 99 ile İstanbul, en düşük olduğu il ise % 32,2 ile Bartın'dır. Türkiye nüfusunun % 17,8'i İstanbul'da, Binde 6 sı ise Edirne' de ikamet etmektedir. İllerin nüfus büyüklüğüne göre; Edirne ili 81 ilden 48. sırada yer almaktadır (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

Edirne Nüfusunun % 49,2 sinin yaşı 35 yaşından küçüktür. Türkiye nüfusunun yarısı 28,5 yaşından küçüktür. Edirne'de ikamet eden erkeklerin % 51,6 sı; kadınların ise % 46,8 sinin yaşı 35 yaş altındadır. Edirne yaşayan erkeklerin % 48,4 ü, kadınların ise % 53,2 si 35 ve daha yukarı yaştadır. Edirne nüfusunun % 71,9'u, Türkiye nüfusunun ise % 66,9'u 15 ile 64 yaşları arasındadır. Edirne'de 15-64 yaş grubunda bulunan çalışma çağındaki nüfus, Edirne nüfusun %71,9' unu oluşturmaktadır. Edirne nüfusunun % 17,4'ü, 0-14 yaşları arasında, % 10,7 ise 65 ve daha yukarı yaştadır. Ülkemiz nüfusunun ise % 26,3'ü 0-14 yaş grubunda, % 6,8'i ise 65 ve daha yukarı yaş grubunda bulunmaktadır (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

Tablo 1. Edirne nüfus dağılımı

İLÇELER	TOPLAM		ŞEHİR		KÖY	
	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)
MERKEZ	140 830	12,43	119 298	15,32	21 532	-2,22
ENEZ	11 929	-6,29	3 941	11,62	7 988	-14,02
HAVSA	24 027	-14,94	8 081	-13,37	15 946	-15,73
İPSALA	33 564	-7,34	8 471	-8,38	25 093	-6,99
KEŞAN	77 637	8,75	42 755	5,03	34 882	13,5
LALAPAŞA	10 154	-10,66	2 270	59,81	7 844	-24,26
MERİÇ	19 052	-30,68	3 382	-39,51	15 670	-28,67
SÜLOĞLU	11 927	2,49	6 548	38,57	5 379	-28,9
UZUNKÖPRÜ	73 486	-12,84	36 162	4,01	37 324	-26,83
TOPLAM	402 606	-0,49	230 908	9,29	171 698	-12,3

5.1.3.2. İdari Yapı

Edirne ilinin Merkez ilçesi dışında 8 ilçesi mevcuttur. İl dahilinde toplam 26 belediye, 248 köy mevcuttur. Kırsal kesimde oba, mezra olarak nitelenen yerleşim şekli mevcut değildir. Yerleşim genelde toplu yerleşim şeklindedir (Edirne Belediyesi, 2009).

5.1.4. Ekonomik Durum

5.1.4.1. Tarım

İl ekonomisi tarım ağırlıklıdır. Bununla birlikte ilin Avrupa'yı İstanbul ve Ortadoğu'ya bağlayan yol üzerinde olması, tarım dışı etkinliklerin de gelişmesini sağlamıştır. Yüzyıllardan beri önemli bir tarım merkezi olan Edirne, 19.Yüzyıl sonlarında İstanbul'un tahıl ambarı ve mandırasıydı. Balkanlar'da ve Trakya'da Cumhuriyetin kuruluşuna değin süren savaşlar, karışıklıklar, Edirne'nin sosyoekonomik yapısını doğrudan etkileyen büyük ölçekli nüfus hareketlerine yol açtı. Lozan Anlaşması sonrasında Doğu Trakya'nın Bulgar ve Rum halkı batıya göç ederken Batı Trakya'nın bir bölüm Türk halkı da doğuya göç etti. Göçler ve nüfus değişimi II. Dünya Savaşı sonrasına değin sürdü.

Göçlerden önce bağcılık, şarapçılık, ipek böcekçiliği gibi işler Rumların elindeydi. Göç sonrası bu etkinlikler yok olurken yöreye yerleştirilen yeni nüfusla birlikte tütün ve ayçiçeği tarımına geçildi. Cumhuriyet sonrasında canlanmaya başlayan Edirne tarımı, 1950'lerde traktörün yaygınlaşmasıyla yapısal bir değişiklik yaşadı. Çayır ve otlakların büyük ölçüde ekime açılması ilin geleneksel etkinliklerinden biri olan hayvancılık ve mandıracılığın gerilemesine yol açtı. Günümüzde il tarımında ağırlık bitkisel üretimdedir. Geniş ve verimli düzlüklerin büyük bölümünde buğday, ayçiçeği ve çeltik ekilidir (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

5.1.4.2. Sanayi

Edirne'nin sanayileşme sürecini etkileyen en önemli faktörlerden biri Edirne'nin 1969'da Kalkınmada Öncelikli İller kapsamına alınmasıdır. Bir taraftan Avrupa'yı petrol üreten Ortadoğu'ya bağlayan en kısa yol olan D-100 kara yolu üzerinde olması diğer yandan teşvik görmeye başlaması, Edirne dışı özel sermayeden özellikle dokuma alanında yatırımlara girişmesine sebep olmuştur. Yurt içi ve yurt dışı ulaşım olanaklarının genişliği ve İstanbul gibi büyük bir sanayi ve ticaret kentine yakınlığı, büyük sanayi gruplarının ilgisini çekmiş, yurt dışındaki işçilerin de katılımıyla yeni yatırımlar yapılmıştır (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

5.1.4.3. Ticaret

D-100 Karayolunun Ortadoğu Ülkeleri ile bağlantısının tamamlanması transit taşımacılığı ve dolayısıyla ticaret sektörünün Edirne'de gelişmesini sağlamıştır. Yurt dışına çalışmaya giden işçilerimizin Türkiye'ye giriş ve çıkışlarını Edirne'den yapmaları ticaretin gelişmesini sağlayan bir etkidir (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

5.1.5. Göç

Edirne Osmanlı İmparatorluğu'na başkent olduğu dönemlerde, devletin en büyük şehri konumuna yükselmiş bulunuyordu. Başkent İstanbul'a naklinden sonra bile, 15. ve 16. yüzyıllarda imparatorluğun en büyük şehirlerinden biri olmakla beraber Avrupa'nın da

4. veya 7. büyük şehri olduğu tarih kaynaklarını inceleyen bazı tarihçiler tarafından ileri sürülmektedir (Edirne Tarihçesi, 2009).

1703 yılındaki "Edirne Vakası" ile birlikte padişahların ilgisini kaybeden ve gözden düşen, 18. yüzyılın ortalarında ise geçirdiği büyük deprem ve hemen ardından yaşanan iki büyük yangınla kentin demografik ve ekonomik olarak geriye gidişi başlamıştır. 19. yüzyılda meydana gelen Rus işgalleri ise nüfus sayısının büyük oynamalar göstermesine yol açtığı bilinmektedir. 20. yüzyıl başlarında bu nüfus 70-90 bin arasında gösterilir. Balkan savaşıdan sonra ise Edirne'nin nüfusu elli bin kişiyi bile bulmaz hale gelmiştir ve bundan sonraki yıllarda şehrin daha da fazla nüfus kaybetmesi ise kaçınılmaz olmuştur (Edirne Tarihçesi, 2009).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında, Edirne vilayetinin nüfusu 158.840 olarak, 1935'te yapılan 2. nüfus sayımında ise Edirne vilayetinin nüfusu 184.840 olarak tespit edilmiştir. Ortaya çıkan hızlı artışın yanında özellikle azınlıklara karşı meydana gelen kışkırtmalar sonucu küçük göç hareketlerini de burada göz ardı etmemek gerekir. 1940 senesinde yapılan 3. nüfus sayımında kent nüfusu 251.373'e yükseldi. İkinci dünya savaşı ve özellikle Alman işgali tehlikesi dolayısıyla buraya yerleştirilen askerlerin 50.000 civarında bir fazlalık meydana getirdiği, savaştan korkan kitlelerin hareketleri de göz önüne alındığında, abartılmış olmaz. Nitekim 1945 yılında II. Dünya Savaşı'nın bitmesi ile Edirne'nin nüfusu 198.271'e düşmüştü. 1950-2000 döneminde Türkiye nüfusu %400 gibi bir artış gösterirken, Edirne nüfusu %253 gibi bir artış gösterdi ki bunun sebebi, kentin verdiği göçlerle birlikte doğum hızının da her zaman Türkiye ortalamasının altında seyretmesiydi (Edirne Tarihçesi, 2009).

1990 yılında 404.599 olan nüfus, 2000 yılında 402.606'ya düşer. Edirne bu yıllarda göç vermiş, kent ekonomisinin olanak vermemesinden dolayı genç nüfusunun çoğunu çalışmak ve öğrenim görmek üzere diğer kentlere göndermiştir (Edirne Tarihçesi, 2009).

Edirne, %-0.49 olan nüfus hızıyla Türkiye'nin batısında yer alıp "eksi nüfus hızına" sahip olan, diğer bir deyişle göç veren tek ildir. Aynı dönemde ise Türkiye nüfusu %18'lik bir artışla 56 milyon 473 binden 67 milyon 803 bine çıkmıştır (Edirne Tarihçesi, 2009).

Genel nüfus hareketlerinin yanında tarımda meydana gelen olumsuz ekonomik şartlara paralel, köyden kente göç hızlanmış, 1990 yılında 194.000 olan köy nüfusu 2000 yılında 170.000'lere kadar düşmüştür (Edirne Tarihçesi, 2009).

5.1.6. Eğitim

Edirne, gerek Osmanlı İmparatorluğu öncesinde, gerek imparatorluk döneminde bir eğitim ve kültür merkezi idi. 19. yüzyılın sonlarına doğru ilk, orta ve yüksek dereceli eğitim yapan 47 medrese ve 54 mahalle mektebi vardı. Ayrıca aynı dönemde Rum, Ermeni, Yahudi, Bulgar, İtalyan, Avusturya ve Fransız ilk ve orta öğretim kurumları bulunmaktaydı. Cumhuriyetin kuruluşu ile beraber Edirne'de eğitim kurumları da hızlı bir gelişme göstermiş, son yıllarda Edirne, eğitimde gelişmişlik düzeyi açısından Türkiye'nin önde gelen kentleri arasına girmiştir. Edirne'de okur-yazar oranı Cumhuriyet Dönemi boyunca hep Türkiye genelinin üzerinde olmuştur. Son yıllarda gerçekleştirilen kurslarla okur-yazarlık oranı % 99'a ulaşmıştır. Edirne'de okulu olmayan köy yoktur (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

Bütün bu okullarda 2006-2007 ders yılı itibariyle 3.450 öğretmen, 61.154 öğrenci mevcuttur. İlde ilköğretimde 2.017, ortaöğretimde 658 derslik mevcuttur (Edirne Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009).

5.2. Kırklareli'nin Sosyokültürel Yapısı

5.2.1.Tarihi

Yurdumuzun kuzeybatısında ve Trakya bölgesinde yer alan Kırklareli'nin, özellikle son yıllarda yapılan bilimsel kazı ve araştırmalarda elde edilen bulgulardan M.Ö. 5800'lere varan, insanlık tarihi kadar çok eski bir yerleşim bölgesi olduğu görülmektedir.

Kırklareli, Anadolu tipi koloni yerleşim merkezidir ve Asya-Avrupa kültürlerinin geçiş yoludur. Bu nedenle tarih boyunca buradan geçen değişik kavimler uygarlık izlerini bırakmışlar ve şehir çeşitli isimler almıştır. M.Ö. 5000 tarihi dolaylarından başlayarak

dalgalar halinde gelen göçler ile Trakya'ya gelen ve yerleşen topluluklar bulunmaktaydı. Bu göçler M.Ö. 1200 yıllarına kadar çeşitli karışıklıklar ve sosyal oluşumlar devam etmiş ve yörede çeşitli beylerden oluşan Trak Krallığı oluşmaya başlamıştır. Bu Trak beyliklerinden il dahilinde oturanlar arasında Ast, Madiaten, Melandit, Odris, Tin ve Tranipsa gibi beylikler bulunmaktaydı. Ayrıca, tarihe damgasını vurmuş olan istilalar ve yabancı hakimiyetlerinden etkilenmiş, karışıklıklar yaşanmış ve hatta birçok yer yanmış, yıkılmıştır (Kırklareli Belediyesi, 2009).

5.2.2.Genel Coğrafi Özellikleri

Marmara Bölgesinin Istranca (Yıldız) Dağları ve Ergene Ovası bölümleri üzerinde yer alan hudut ili, kuzeyinde Bulgaristan, kuzey doğusunda Karadeniz, güney doğusunda İstanbul, güneyinde Tekirdağ ve batısında Edirne ile çevrilmiştir. Yüz ölçümü 6.550 kilometre karedir. Kırklareli'nin Bulgaristan'a 180 kilometre kara sınırı, Karadeniz'e 60 kilometre deniz kıyısı bulunmaktadır (Kırklareli valiliği, 2009; Kırklareli Belediyesi, 2009).

5.2.3 Demografik Özellikleri

5.2.3.1. Nüfus

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla il nüfusu 336.942'dir. Nüfusun yüzde 65'i şehirlerde, yüzde 35'i kırsal kesimde yaşamaktadır. Nüfus büyüklüğü bakımından ilçe merkezi 98.128 olan Lüleburgaz başta yer almakta, bu ilçeyi 61.880 nüfus ile Merkez, 28.200 nüfus ile Babaeski izlemektedir.

Kırklareli'nin nüfus yoğunluğu 53'dür. 1965 yılına kadar Kırklareli yoğunluğu ülke ortalamasının üzerinde olmuştur. Bunun nedeni ilin mübadele ve muhaceret yoluyla Balkan ülkelerinden aldığı göçtür. 1940-1945 yılları arasında II.Dünya Savaşı nedeniyle Kırklareli'nin nüfusu azalmış, 1950-1955 arasında ise yeniden yurtdışından gelen göçmen aileler ile nüfus artmaya başlamıştır. 1960'a kadar yüksek olan nüfus yoğunluğu bu yıldan

itibaren il dışına göçün başlamasıyla beraber 1965'den sonra azalmaya başlamıştır. (Kırklareli valiliği, 2009; Kırklareli Belediyesi, 2009).

Tablo 2. Kırklareli nüfus dağılımı

İLÇELER	TOPLAM		ŞEHİR		KÖY	
	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)
MERKEZ	84868	17,87	61880	31,85	22988	-17,94
BABAESKİ	51780	-0,68	28200	20,59	23580	-24,98
DEMİRKÖY	9054	-8,11	3992	-14,81	5062	-2,76
KOÇAZ	2963	-98,84	751	-282,71	2212	-12,94
LÜLEBURGAZ	132912	19,46	98128	27,88	34784	-3,58
PEHLİVANKÖY	4823	51,68	2241	86,28	2582	23,38
PINARHİSAR	20456	5,8	10913	64,37	9543	-53,74
VİZE	30086	-8,63	11966	4,87	18120	-17,35
TOPLAM	336942	11,06	218071	26,75	118871	-16,51

5.2.3.2. İdari Yapı

Kırklareli fethedildikten sonra uzun yıllar sancak olarak idare edilmiş, Sultan Mecit zamanında ilçe haline getirilmiş ve bu durum 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbine kadar devam etmiştir. Rusların tahliyesinden sonra Kırklareli mutasarrıflık olmuştur. İdari bağımlılık olarak önceleri merkezi Manastır olan Rumeli Eyaletine bağlı iken sonra Silistre Eyaletine bağlanmış, daha sonra da Edirne Vilayetinin bir Livası haline getirilmiştir.

Kırklareli 1924 yılında il olmuştur. Bugün, Kırklareli'nin Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köyü, Pınarhisar ve Vize olmak üzere yedi ilçesi, 26 belediyesi ve 173 köyü bulunmaktadır (Kırklareli valiliği, 2009; Kırklareli Belediyesi, 2009).

5.2.4. Ekonomik Durum

5.2.4.1. Tarım

Kırklareli'nin yüz ölçümü 655.000 hektar olup, arazi varlığının yüzde 41'i kültür arazisi, yüzde 39'u orman, yüzde 5'i çayır-mera geriye kalan yüzde 15'i ise kültür dışı arazidir. 268.311 hektar tarım arazisinin yüzde 17'sinde sulu tarım, geriye kalan yüzde 83'ünde de kuru tarım yapılmaktadır.

Türkiye genelinde olduğu gibi Kırklareli'nde de çiftçi aile sayısına göre arazi dağılımı dengeli değildir. Bu bakımdan tarımla uğraşan aile sayısı fazla olduğundan daha çok küçük işletmeler bulunmaktadır. Tarımsal işletmelerin yapısına baktığımızda, işletmelerin toprak büyüklüğü bakımından 50-200 dekar arasında yoğunlaştığı, çoğunluğunun hem hayvancılık, hem de bitkisel üretimi birlikte yaptıkları görülmektedir.

Tarım yapılan arazinin 45.229 hektarlık yani yüzde 17'lik bölümünde de sulama yapılabilmektedir. Bu alanın 33.230 hektarı yani yüzde 73'ü devlet, 11.999 hektarı yani yüzde 27'si çiftçi imkanları ile sulanmaktadır.

5.2.4.2. Sanayi

Kırklareli ilinde, "gıda ürünleri ve içecek imalatı", "tekstil ürünleri imalatı", "kimyasal madde imalatı" ile "metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı" sektörleri öne çıkmaktadır.

Ülkemizin önemli sanayi tesislerinin bir bölümü Kırklareli'nde yer almaktadır. Cam, gıda, tekstil, ilaç alanında önemli tesisler bulunmaktadır. Bunların arasında Türkiye'nin ilk şeker Fabrikası Alpullu Şeker Fabrikası, Bafsar Gıda, ACT Tekstil, Akın Tekstil, Edip İplik, Konteks Mensucat, Tüp Merserize, Zorlu Linen, Gossard Tekstil, Eczacıbaşı İlaç, Kırklareli Cam, Trakya Cam, Trakya Otocam, Trakya Çimento ve Trakya Döküm ilk akla gelenlerdir. Bu tesislerin hem ülke hem de il ekonomisine büyük katkıları olmaktadır. Üretilen mamüllerin önemli bir kısmı ihraç edilmektedir.

5.2.4.3. Ticaret

İlde çeşitli ticari kuruluşların faaliyetleri ile lüzumlu ihtiyaç maddeleri, dayanıklı tüketim maddeleri, her türlü sanayi ürünleri ile tarım ve hayvan ürünlerinin ticareti yapılmaktadır. Kırklareli'nin diğer illerle olan ticari ilişkilerinde en önemli yeri İstanbul tutmaktadır.

Ülkemizi Bulgaristan'a bağlayan kapılardan biri olan Dereköy Gümrük Kapısı Kırklareli'nde bulunmaktadır. Bu kapıdan 2008 yılında toplam 724.606 kişi giriş çıkış yapmıştır.

5.2.5. Göç

Kırklareli bir sınır ili olması itibariyle her dönemde Balkan ülkelerinden gelen göçmenlerin ilk yerleştirildikleri illerden biri olmuştur. Bu nedenle nüfusu öteden beri göç hareketlerinden büyük ölçüde etkilenmiştir. İlde nüfusu güçlendirecek iş olanaklarının sınırlılığı buna karşılık komşu illerin ekonomisinde son yıllarda hızla bir gelişme olması ve ilin İstanbul metropoliten alanına yalnızca birkaç saatlik uzaklıkta olması gibi nedenlerle 1960'tan Kırklareli'nden il dışına göç hareketi çok hızlanmıştır. İl dışına göçün asıl kaynağı kırsal kesim olmakla birlikte ilçe merkezlerinden göç edenlerin sayısı da azımsanmayacak miktardadır (Kırklareli nüfus yapısı, 2009).

Kırsal alandan göç özellikle 1965'ten sonra şiddetlenmiştir ve yoğun olarak Marmara bölgesi İstanbul metropolitenine göç yoğun yaşanmıştır. Göç eden kesimin büyük çoğunluğu erkek nüfusedir ve bu da göçün ekonomik nedenlere bağlı olduğuna işaret etmektedir. Bu ekonomik nedenlerin içinde Kırklareli'nde iş bulma olanağından çok insanların tarım topraklarının miras yoluyla küçük parçalara bölünmesi ve gelir getirecek niteliklerini yitirmesidir. Kırklareli 1960'tan sonra yurt dışına da göç vermiştir. Bu göç daha çok kentsel kesimlerden kaynaklanmaktaydı ve nitelikli işçi göçü halini almıştır. Bu göçler ilde faal nüfusun iş kollarına dağılımını etkileyecek bir boyuta varmış ve imalat payında bir daralmaya neden olmuştur (Kırklareli nüfus yapısı, 2009).

Kırklareli'nden göç edenler il dışında uzun bir süre çalışsalar da ille bağlantıları tümüyle koparmamaktadırlar. Bunlardan bir bölümü çalışma yaşamlarını tamamladıktan sonra Kırklareli'ne dönmeyi yeğlemektedirler. 1965'ten sonra ilde yaşayan yaşlı nüfusun ülke ortalamasının üstüne çıkmasında bu faktör de etkili olmuştur. Bu insanları geri dönmelerini başlıca şu nedenlere bağlayabiliriz: şehrin gürültüsü, hava kirliliği, yaşlı ancak niteliksiz kişilerin ekonomik yönden tatmin edici işler bulamamaları, kiraların ve diğer harcamaların maliyetinin yüksek olması ve akrabalık ilişkileridir.

Kırklareli ilinin göç almasında en önemli etken olarak asker nüfusu verirken bunun yanında görevleri nedeniyle geçici bir süre için ilde kalmak durumu ile gelen öğretmenler ve diğer kamu personeli de sayılabilir. Kırklareli son bir yıldır yine önemli bir göç hareketi ile karşı karşıyadır. Bu göç Bulgaristan'ın zorla Türkiye'ye gönderdiği soydaşlarımızdır. Bu göç edenlerin büyük bir kısmı geçici bir süre için burada kalmakta olup, en kısa zamanda en iyi iş olanaklarına ulaşabilecekleri illere göç etmektedirler. Bu iller arasında ağırlıklı olarak İstanbul, Bursa, Ankara, İzmir gibi büyük iller gelmektedir.

5.2.6. Eğitim

Kırklareli'nde okuma yazma oranı 2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre yüzde 93'dür. 1970'de %71, 1975'de %75, 1980'de %80, 1985'de %86, 1990'da %88 olan okuma yazma oranı 2000 yılında yüzde 93'e çıkmıştır. 2000 sonuçlarını ilçelere göre değerlendirdiğimizde okuma yazma oranının ilçe merkezleri için Merkez'de 94, Babaeski'de 94, Demirköy'de 92, Kofçaz'da 96, Lüleburgaz'da 95, Pehlivanköy'de 94, Pınarhisar'da 94, Vize'de 92, bucak ve köylerde yüzde 91 olduğu görülmektedir.

İlde 2008-2009 öğrenim yılında toplam 316 okulda, 64.766 öğrenci eğitim görmekte ve 3.089 öğretmen görev yapmaktadır. Okul öncesinde okullaşma oranı yüzde 46, ilköğretimde okullaşma oranı yüzde 104, orta öğretimde okullaşma oranı yüzde 92'dir.

Kırklareli Üniversitesi'ne bağlı olarak il merkezinde Kırklareli Teknik Eğitim Fakültesi, Kırklareli Sağlık Yüksekokulu, Kırklareli'nde iki, Babaeski, Lüleburgaz, Pınarhisar ve Vize ilçesinde birer meslek yüksekokulu olmak üzere bir fakülte, bir yüksekokul ve altı meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bu okullarda toplam 102 öğretim elemanı görev yapmakta ve 7.491 öğrenci eğitim görmektedir.

BÖLÜM II

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin elde edildiği evren ve örneklem, verilerin toplanmasında kullanılan araçlar, verilerin toplanması, verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilişkisel tarama modeline uygun tarzda bir çalışmadır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modeline göre araştırmamıza konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmıştır. Çeşitli alanlardaki vaka incelemeleri ve retrospektif araştırmalar ile tarihsel, betimsel vb. araştırmaların hepsi birer tarama araştırmasıdır. Bu araştırmanın doğası gereği nesnenin ya da bireyin kendisini doğrudan inceleyebilme imkanı olmadığından, önceden tutulmuş çeşitli kayıtlara (yazılı belge ve istatistikler, raporlar vb.), alandaki kaynak kişilere başvurularak, elde edilen dağınık veriler, kendi gözlemlerimiz ile bir sistem içinde bütünleştirilerek yorumlanmıştır. Tarama modelinin bir alt modeli olan ilişkisel tarama modelleri ise iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak araştırmamızda kullanılmıştır.

Bu araştırmada ilişkisel tarama modelinin seçilmesinin sebebi, var olan durumun olduğu gibi betimlenmek istenmesidir. Bu araştırma, 2001-2006 yılları arasında Edine ve Kırklareli illerinde meydana gelen ve ağır ceza mahkemeleri kayıtlarına yansıyan cinsel saldırı suçlarına ait karar kartonları, bilirkişi raporları ve psikolojik değerlendirme kayıtlarının, fail ve mağdur açısından her bir vakanın önce kendi içinde incelenmesini, ardından mağdur ve fail için ayrı ayrı değerlendirilmesini ve elde edilen bulguların iki il

açısından karşılaştırılmasını kapsayan retrospektif bir çalışmadır. Araştırmada kullanılan parametreler şunlardır:

- Suç türleri
- Raporlar
- Sanığın ve mağdurun yaşı
- Sanığın ve mağdurun cinsiyeti
- Suç ile karar tarihi arasında TCK değişikliğinin bulunup bulunmadığı
- Olayda rızanın varlığı
- Olayın evlenme amacıyla gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği
- Mağdur ve failde yaş küçüklüğü
- Mağdur ve failde psikiyatrik sorunların varlığı
- Mağdur ile sanık arasında 5 yaştan fazla fark olup olmadığı
- Olayda tecavüzün varlığı
- Olayda hilenin varlığı
- Olayda tehdidin varlığı
- Olayda ensestinin varlığı
- Fiziksel şiddetin varlığı
- Fuhuş yapılıp yapılmadığı
- Fiili livatanın varlığı

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Edirne ve Kırklareli illerinde 2001–2006 yılları arasında ceza kanunlarında suç sayılan bir eylemin gerçekleşmesi sonucunda Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesi ve Edirne 1. ve 2. Ağır Ceza Mahkemeleri tarafından görülmüş ve hüküm kurulmuş bütün suçlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi olarak ise Edirne ve Kırklareli illerinde 2001-2006 yılları arasında Türk Ceza Kanunu'nun 102, 103, 104 ve 105. maddeleri kapsamında sayılan eylemlerin Cumhuriyet Savcılarının hazırlamış oldukları iddianamelere göre gerçekleştiği varsayılan ve Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesi ve Edirne 1. ve 2. Ağır Ceza Mahkemeleri tarafından görülmüş ve hüküm kurulmuş toplam 666 cinsel suç vakası incelenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmadaki veriler, Trakya Bölgesi'ndeki bütün suçları kapsayan daha geniş kapsamlı bir araştırmanın parçası olarak Adalet Bakanlığı tarafından verilen izinler sonrasında Edirne ve Kırklareli Ağır Ceza Mahkemeleri arşiv kayıtlarından yararlanılarak elde edilmiştir.

2.3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Edirne ve Kırklareli'nde görülen cinsel suçların değerlendirilmesine yönelik yargısal ve olgusal veriler toplanmıştır. Ayrıca mağdur ve failin yaş ve cinsiyetlerine ilişkin olgusal verilere de yer verilmiştir.

Olgusal nitelikteki veriler, kişisel yargılardan bağımsız olarak var olan, herkesin üzerinde anlaşabildiği türden gözlenebilir ölçütleri olan gerçeklerdir. Yargısal veriler ise, olgusal nitelikte olmayan, yorum gerektiren ve öznel olan verilerdir (Karasar, 2004).

Araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplamak için önce Edirne ve Kırklareli Ağır Ceza Mahkemelerine başvurulmuş, Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesinde görülen tüm suçlar, ilgili mahkemeden karar kartonları alınarak fotokopi ile çoğaltılmış; Edirne 1. ve 2. Ağır ceza Mahkemelerinde görülen suçlar ise UYAP ortamından temin edilerek bilgisayar ortamında çoğaltılmıştır. Alınan bu karar kartonları önce cinsel suçlar ve diğer suçlar olarak ayrılmış, cinsel suç içeren karar kartonları esas numarasına ve yılına göre ayrılmış ve sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmadan sonra karar kartonları incelenmiş ve araştırmacı tarafından edinilmek istenen bilgilere göre bir form oluşturulmuştur (EK 1). Bu form, sanık ve mağdura ait özellikler ile genel olarak vakanın özelliklerini içeren sorulardan oluşmaktadır. Daha sonra, oluşturulan bu form, karar kartonlarının incelenmesi esnasında incelemenin gerektirdiği şekilde üç kez revize edilmiş ve son şeklini almıştır.

Veri toplama aracı aşağıda ayrıntılı şekilde anlatılmıştır.

Değerlendirme Formu

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan cinsel suç vakalarında araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen sorulardan oluşan bir form hazırlanmıştır. Bu form, ilgili vakanın esas numarası, karar numarası, c. savcılık numarası, suçun adı, suçun işlendiği tarih, karar tarihi, sanık sayısı, mağdurun yaşı, sanığın yaşı, olaya dair genel açıklamalar, raporun alınıp alınmadığı ve raporun hangi kurum/kurumlardan alındığı, suç ile karar tarihleri arasında TCK değişikliğinin olup olmadığı, ek karar ve lehe kanun uygulaması olup olmadığı, mağdur ve sanık için psikiyatrik bulgunun varlığı (akıl hastalığı, zeka geriliği vb.), olayda rızanın varlığı, olayın evlenme amacıyla gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, mağdur ve failde yaş küçüklüğünün olup olmadığı, mağdur ile sanık arasında 5 yaştan fazla fark olup olmadığı, olayın gerçekten tecavüz olup olmadığı, hilenin olup olmadığı, tehdidin olup olmadığı, enstest ilişkilerin (kan bağı olanlar ve kişi üzerinde etkisi olan kişiler tarafından) olup olmadığı, fiziksel şiddetin cinsel eylemle birlikte, cinsel eylemin öncesinde, cinsel eylemden sonra ve cinsel eylemden bağımsız olarak görülüp görülmediği, fuhuş yapılıp yapılmadığı, homoseksüel ve heteroseksüel fiili livatanın olup olmadığı ve son olarak davaya ilişkin verilen karar durumlarını aydınlatan soruları içermektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmış ve analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, bilgisayarda “SPSS for Windows ver:11.5” programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin değerlendirilmesine frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

BÖLÜM III

3. BULGULAR

Araştırmada 2005 öncesi tanımlanan ve 2005 sonrası gerçekleşen değişikliklerle tanımlanan tüm cinsel suçlar ortak kullanılmıştır.

3.1. Suç Türlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde suç türlerine ve suçların birlikte işleniş biçimlerine ait özellikler betimleyici frekans ve yüzde dağılımları olarak sunulmuştur.

Tablo 3. Suç türleri ve kodları

KODLAR	SUÇUN CİNSİ
1	Irza tasaddi
2	Irza geçme
3	Kızlık bozma
4	Tecavüz
5	Cinsel istismar
6	Cinsel istismara teşebbüs
7	Irza geçmeye eksik teşebbüs
8	Cinsel taciz
9	Irza geçmeye iştirak
10	Cinsel saldırı
11	Fiili livata
12	Alıkoyma
13	Kaçırma
14	Konut dokunulmazlığını ihlal
15	Etkili eylem
16	Tehdit
17	Fuhuş için tedarik – aracılık
18	Gasp
19	Mütecaviz sarhoşluk
20	Hakaret
21	Sarkıntılık
23	Suimuamele
24	Suistimal
25	Düşük yaptırtma
26	İştirak
27	Yok

28	Kaçırmaya teşebbüs
29	İmam nikahı kıymak, kıydırmak
30	Fuhuş yapmak
31	Fuhuşa teşvik
32	Şartlı tehdit
33	Kaçırmaya eksik teşebbüs
34	Reşit olmayanla cinsel ilişki
35	Irza geçmeye teşebbüs
36	Zorla senet imzalatmak
37	Meskûn mahalde silah atmak
38	Adi sarhoşluk
39	Fiili livataya teşebbüs
40	Nas-1 ızrar
41	Adam öldürme
42	Hürriyeti tahdit
43	Yağma
44	Fuhuş yaptırmak
45	Çocuk düşürmeye rıza göstermek
46	Öldürmeye teşebbüs
47	Yaralama
48	Uyuşturucu bulundurma
49	Cinsel istismara iştirak
50	Suçtu bildirmemek
51	Görevi kötüye kullanmak
52	Kadın ticareti
53	Meşhud cürümde yardımdan kaçma
54	6136 sayılı yasaya muhalefet
55	Hırsızlık
56	Etkili eyleme teşebbüs
57	Atılı suçtu azmettirme
58	Gaspa eksik teşebbüs
59	Banka kartını kötüye kullanma
60	Düşüğe neden olmak
61	İzinsiz ölü defnetmek
62	Hürriyeti tahdide teşebbüs
63	Irza tasaddiye eksik teşebbüs
64	Öldürmeye eksik teşebbüs
65	Fiili livataya eksik teşebbüs
66	Memur olarak eziyet etmek
67	Memur olarak cinsel ilişki
68	Alıkoymaya eksik teşebbüs
69	Cinsel saldırıya eksik teşebbüs
70	Irza tasaddiye teşebbüs

3.2. Suç Türlerinin Niteliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma örneklemini oluşturan suç türlerinin niteliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4. “Rıza, tecavüz, evlenme vaadi ve hile” değişkenlerinin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Rıza, tecavüz, evlenme vaadi ve hile OLGULAR	EDİRNE			KIRKLARELİ		
	%			%		
	Var	Yok	Belirsiz	Var	Yok	Belirsiz
Rıza	48,2	35,0	16,8	48,2	35,2	16,6
Tecavüz	12,9	70,1	17,1	17,2	66,9	16,0
Evlenme vaadi	36,5	50,6	12,9	31,9	54,8	13,3
Hile	10,2	72,2	17,7	6,6	75,6	17,8

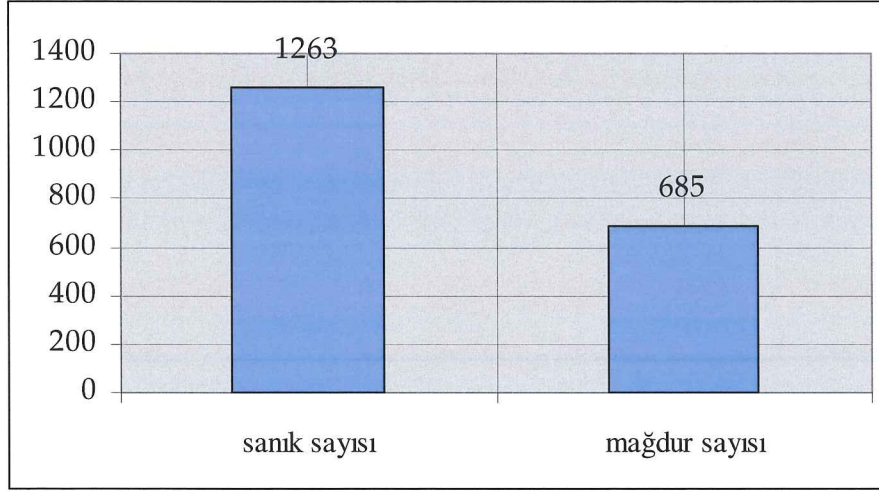
Örnekleme grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, olayda mağdurun rızasının olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 48,2, Kırklareli’nde % 48,2, mağdurun rızasının olmadığı dosyaların oranı Edirne’de %35, Kırklareli’nde % 35,2; dosya kapsamında rızanın varlığı ya da yokluğunun anlaşılamadığı dosyaların oranı Edirne’de % 16,8, Kırklareli’nde % 16,6; tecavüzün saptandığı dosyaların oranı Edirne’de % 12,9, Kırklareli’nde % 17,2; tecavüzün olmadığı dosyaların oranı Edirne’de % 70,1, Kırklareli’nde % 66,9; dosya kapsamında tecavüzün olup olmadığının saptanamadığı dosyaların oranı Edirne’de % 17,1, Kırklareli’nde % 16; olayda evlenme vaadinin olduğunu belirlenen dosyaların oranı Edirne’de % 36,5, Kırklareli’nde % 31,9; evlenme vaadinin olmadığı belirlenen dosyaların oranı Edirne’de %50,6, Kırklareli’nde % 54,8; evlenme vaadinin olup olmadığının anlaşılamadığı dosyaların oranı Edirne’de %12,9, Kırklareli’nde % 13,3; olayda hile yapılmış dosyaların oranı Edirne’de % 10,2, Kırklareli’nde % 6,6; hile yapılmamış dosyaların oranı Edirne’de % 72,2, Kırklareli’nde % 75,6 ve hile yapıp yapılmadığı dosya kapsamında anlaşılamayan dosyaların oranı Edirne’de % 17,7, Kırklareli’nde ise % 17,8 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 5. “Şiddet, ensest, fiili livata, tehdit ve fuhuş” değişkenlerinin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

Şiddet, ensest, fiili livata, tehdit ve fuhuş OLGULAR	EDİRNE			KIRKLARELİ		
	Var	Yok	Belirsiz	Var	Yok	Belirsiz
Şiddet	14,4	71,6	14,1	15,9	70,2	13,9
Ensest	3,3	90,1	6,3	3,1	87	9,9
Fiili livata	6	86,5	7,2	6,6	79,8	13,6
Tehdit	10,8	71,3	18,0	6,9	73,2	19,9
Fuhuş	3,3	89,8	6,9	2,1	85,8	12,0

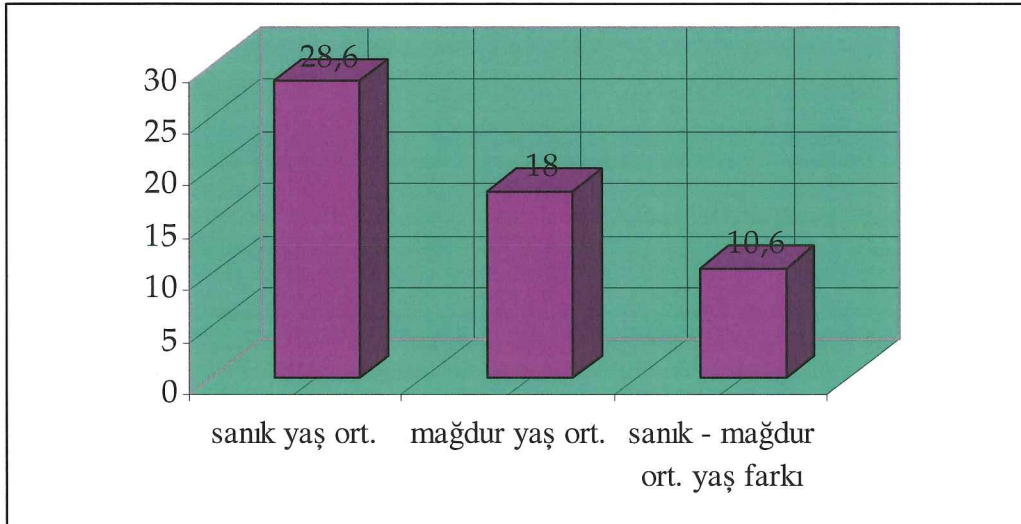
Örneklem grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, olayda şiddetin olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 14,4, Kırklareli’nde % 15,9; şiddetin olmadığı dosyaların oranı Edirne’de % 71,6, Kırklareli’nde % 70,2; dosya kapsamından şiddetin varlığı ya da yokluğunun anlaşılamadığı dosyaların oranı Edirne’de % 14,1, Kırklareli’nde % 13,9; olayda ensest varlığının saptandığı dosyaların oranı Edirne’de % 3,3, Kırklareli’nde % 3,1; ensest olmadığı dosyaların oranı Edirne’de % 90,1, Kırklareli’nde % 87; dosya kapsamından ensest olup olmadığının saptanamadığı dosyaların oranı Edirne’de % 6,3, Kırklareli’nde % 9,9; olayda fiili livata olduğu belirlenen dosyaların oranı Edirne’de % 6, Kırklareli’nde % 6,6; fiili livatanın olmadığı belirlenen dosyaların oranı Edirne’de % 86,5, Kırklareli’nde % 79,8; fiili livatanın olup olmadığının anlaşılamadığı dosyaların oranı Edirne’de % 7,2, Kırklareli’nde % 13,6; tehdit olgusunun saptandığı dosyaların oranı Edirne’de % 10,8, Kırklareli’nde % 6,9; tehdidin olmadığı dosyaların oranı Edirne’de % 71,3, Kırklareli’nde % 73,2; tehdidin olup olmadığı dosya kapsamından anlaşılamayan dosyaların oranı Edirne’de % 18, Kırklareli’nde ise % 19,9; olayda fuhuş olgusunun saptandığı dosyaların oranı Edirne’de % 3,3, Kırklareli’nde ise % 2,1; fuhuşun yapılmadığının tespit edildiği dosyaların oranı Edirne’de %89, Kırklareli’nde 85,8 ve fuhuşun olup olmadığının dosya kapsamından anlaşılamadığı dosyaların oranı Edirne’de % 6,9; Kırklareli’nde %12 olarak tespit edilmiştir.

Grafik 1. Edirne ve Kırklareli’nde toplam sanık ve mağdur sayıları

Grafikten de anlaşılacağı üzere, Edirne ve Kırklareli illerinde incelenen dosyalarda toplam sanık sayısı 1263, toplam mağdur sayısı ise 685 olarak tespit edilmiştir.

Grafik 2. Sanık ve mağdurların yaş ortalaması farkı

Grafikte görüldüğü üzere, araştırmada incelenen sanıkların yaş ortalaması 28,6, mağdur yaş ortalaması ise 18 olarak tespit edilmiştir. Mağdur ve sanıkların yaş ortalaması farkı ise 10,6 olarak bulunmuştur.

Tablo 6. Mağdurun yaş küçüklüğü değişkeninin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

MAĞDURUN YAŞ KÜÇÜKLÜĞÜ	EDİRNE	KIRKLARELİ
	%	%
12'den küçük	8,7	14,2
12 – 15 yaş arası	35,0	34,9
16 – 18 yaş arası	19,8	16,3
Yok	35,6	34,0
Belirsiz	0,9	0,6

Örneklem grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, mağdurun yaşının 12'den küçük olduğu dosyaların oranı Edirne'de %8,7, Kırklareli'nde % 14,2; mağdurun 12–15 yaş grubunda olduğu dosyaların oranı Edirne'de % 35, Kırklareli'nde % 34,9; mağdurun 16–18 yaş grubunda olduğu dosyaların oranı Edirne'de %19,8, Kırklareli'nde % 16,3; mağdurun yaş küçüklüğünün olmadığı dosyaların oranı Edirne'de %35,6, Kırklareli'nde % 34; ve mağdurda yaş küçüklüğünün olup olmadığı dosya kapsamından anlaşılabilen dosyaların oranı Edirne'de % 0,9, Kırklareli'nde ise % 0,6 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7. Mağdurla sanık arasında 5 yaştan fazla fark olup olmadığı değişkeninin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

	EDİRNE	KIRKLARELİ
YAŞ FARKI	%	%
Var	39,2	39,5
Yok	59,3	59,9
Belirsiz	1,5	0,6

Örneklem grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, sanıkla mağdur arasındaki yaş farkının 5 ve 5'ten fazla olduğu dosyaların oranı Edirne'de % 39,2, Kırklareli'nde % 39,5; sanıkla mağdur arasındaki yaş farkının 5'ten az olduğu dosyaların oranı Edirne'de % 59,3, Kırklareli'nde % 59,9; yaş farkının dosya kapsamından tespit edilemediği dosyaların oranı Edirne'de % 1,5, Kırklareli'nde % 0,6 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 8. Sanıkların yaş aralıklarının Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

YAŞ ARALIĞI	EDİRNE	KIRKLARELİ
	%	%
0 – 18	18,7	27,1
19 – 25	37	30,5
26 – 30	12,1	12,1
31 – 35	10,7	6,5
36 – 40	6	6,7
41 – 45	6,9	6,3
46 – 50	5,4	4,4
51 – 55	1,5	2,8
56 – 60	1,3	2,2
61 – 65	1,4	0,8
66 – 70	0,2	0,5
71 - 75	-	0,9

Örneklem grubunu oluşturan sanıkların yaş dağılımları incelendiğinde, Edirne ilinde sanığın 0–18 yaş aralığında olduğu dosyaların oranı % 18,7, Kırklareli’nde %27,1 olarak tespit edilmiştir. Sanıkların 19-25 yaş aralığında olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 37, Kırklareli’nde %30,5; yaş aralığının 26-30 olduğu dosyaların oranı Edirne ve Kırklareli için % 12,1; yaş aralığının 31-35 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 10,7, Kırklareli’nde %6,5; yaş aralığının 36-40 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 6, Kırklareli’nde %6,7; yaş aralığının 41-45 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 6,9, Kırklareli’nde % 6,3; yaş aralığının 46-50 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 5,4, Kırklareli’nde % 4,4; yaş aralığının 51-55 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 1,5, Kırklareli’nde % 2,8; yaş aralığının 56-60 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 1,3, Kırklareli’nde % 2,2; yaş aralığının 61-65 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 1,4, Kırklareli’nde % 0,8; yaş aralığının 66-70 olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 0,2, Kırklareli’nde % 0,5; yaş aralığının 71-75 olduğu dosyaların oranı Kırklareli’nde % 0,9 olarak belirlenmiştir.

Tablo 9. Sanıkların cinsiyeti değişkeninin Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

CİNSİYET	EDİRNE		KIRKLARELİ	
	Frekans	%	Frekans	%
Kadın	55	8,3	44	7,4
Erkek	605	91,7	552	92,6
Toplam	660	100	596	100,0

Örneklem grubunu oluşturan sanıkların cinsiyet dağılımları incelendiğinde, Edirne ilinde toplam sanık oranının %8,3'ünü kadınlar, % 91,7'sini erkekler oluşturmaktadır. Kırklareli'nde ise kadın sanık oranı % 7,4, erkek sanık oranı % 92,6 olarak belirlenmiştir.

3.3. Bilirkişi Raporlarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma örneklemini oluşturan bilirkişi raporlarına ait özelliklerin betimleyici frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 10. Bilirkişi rapor sayılarının Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

RAPOR SAYISI	EDİRNE (n=334)	KIRKLARELİ (n=332)
	%	%
0	50,3	38,9
1	30,5	32,5
2	13,8	18,1
3	4,5	5,1
4	0,9	3,3
5	-	0,3
6	-	0,3
Toplam	100,0	100,0

Örneklem grubunu oluşturan raporlar incelendiğinde, Edirne ilinde hiç rapor alınmamış dosyaların oranı % 50,3 iken Kırklareli’nde %38,9 olarak tespit edilmiştir. Benzer şekilde 1 raporlu dosyaların oranı Edirne için %30,5, Kırklareli için %32,5; 2 raporlu dosyaların oranı Edirne için % 13, 8 iken Kırklareli için %18,1; 3 raporlu dosyaların oranı Edirne için % 4,5 iken Kırklareli için %5,1 ve son olarak 4 rapor alınmış dosyaların oranı Edirne için % 0,9 iken Kırklareli için %3,3 olarak belirlenmiştir.

Tablo 11. Bilirkişi raporlarının alındığı makamların Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımı

RAPOR MAKAMI	EDİRNE	KIRKLARELİ
	%	%
ATK	7,8	8,4
Devlet Hastanesi	2,9	10,6
Sağlık Ocağı	0,1	0,9
Üniversite Hastanesi	1,7	0,3
Diğer	2,5	1,6
Belirsiz ama var	3,7	3,0
Yok	81,2	75,2

Örneklem grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, Edirne ilinde sanık ve mağdur için alınan toplam raporların %7,8'inin ATK' dan, %2,9'unun devlet hastanelerinden, %0,1'inin sağlık ocaklarından, % 1,7'sinin üniversite hastanelerinden, % 2,5' unun diğer kurumlardan alınmış olduğu görülmektedir. Alınan raporların %3,7'sinin dosya kapsamında nereden alındığı belirlenememiştir. Bilirkişi raporunun alınmadığı dosya sayısının oranı ise % 81,2'dir.

Kırklareli ilinde sanık ve mağdur için alınan toplam raporların %8,4'ünün ATK' dan, % 10,6'sının devlet hastanelerinden, %0,9'unun sağlık ocaklarından, % 0,3'ünün üniversite hastanelerinden, % 1,6' sının diğer kurumlardan alınmış olduğu görülmektedir. Alınan raporların %3'ünün dosya kapsamında nereden alındığı belirlenememiştir. Bilirkişi raporunun alınmadığı dosya sayısının oranı ise % 75,2'dir.

Tablo 12. Sanıklara ait bilirkişi raporlarının alındığı kurumların Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımları

ALINAN MAKAM	EDİRNE	KIRKLARELİ
	%	%
ATK	2,4	2,3
Devlet hastanesi	0,3	3,9
Üniversite hastanesi	0,5	-
Sağlık ocağı	-	1,0
Belirsiz	1,1	1,3
Yok	95,8	91,4

Örneklem grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, Edirne ilinde sanık için alınan toplam raporların % 2,4'ünün ATK' dan, %0,3'ünün devlet hastanelerinden, %0,5'inin üniversite hastanelerinden alınmış olduğu görülmektedir. Alınan raporların %1,1'inin dosya kapsamında nereden alındığı belirlenememiştir. Bilirkişi raporunun alınmadığı dosya sayısının oranı ise % 95,8'dir.

Kırklareli ilinde ise sanık için alınan toplam raporların %2,3'ünün ATK' dan, %3,9'unun devlet hastanelerinden, %1'inin sağlık ocaklarından alınmış olduğu görülmektedir. Alınan raporların % 1,3'ünün dosya kapsamında nereden alındığı belirlenememiştir. Bilirkişi raporunun alınmadığı dosya sayısının oranı ise % 91,4'tür.

Tablo 13. Mağdur için alınan adli tıbbi raporların Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımları

BULGULAR	EDİRNE	KIRKLARELİ
	%	%
Zeka geriliği	2,1	3,9
Olayı idrak edebilir	0,6	1,8
Olayı idrak edemez	-	1,5
Akıl hastalığı	2,4	1,2
Ruh sağlığı bozulmuş	1,2	1,5
Ruh sağlığı bozulmamış	0,3	-
Alınmış ancak belirsiz	0,9	0,6
Yok	87,1	81,9
Belirsiz	5,4	7,5

Örneklem grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, mağdur için, zeka geriliği raporu verilmiş dosyaların oranı Edirne’de % 2,1, Kırklareli’nde % 3,9; farik mümeyyiz olduğuna dair rapor verilen dosyaların oranı Edirne’de %0,6, Kırklareli’nde % 1,8; farik mümeyyiz olmadığına dair rapor verilen dosyaların oranı Kırklareli’nde % 1,5; akıl hastalığı raporu verilmiş dosyaların oranı Edirne’de % 2,4, Kırklareli’nde % 1,2; ruh sağlığının bozulduğuna dair rapor verilen dosyaların oranı Edirne’de %1,2, Kırklareli’nde % 1,5; ruh sağlığının bozulmadığına dair rapor verilen dosyaların oranı Edirne’de % 0,3; dosyada rapor olarak belirtilen ancak ne raporu olduğu anlaşılamayan raporların oranı Edirne’de %0,9, Kırklareli’nde 0,6; hiç rapor alınmamış dosyaların oranı Edirne’de % 87,1, Kırklareli’nde %81,9 ve rapor alınıp alınmadığı dosya kapsamından anlaşılamayan dosyaların oranı Edirne’de %5,4 Kırklareli’nde ise %7,5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 14. Sanık için alınan adli tıbbi raporların Edirne ve Kırklareli illerine göre dağılımları

BULGULAR	EDİRNE	KIRKLARELİ
	%	%
Zeka geriliği	-	0,3
Farik mümeyyiz	2,4	2,4
Farik mümeyyiz değil	-	0,3
Akıl hastalığı	-	0,9
Ceza ehliyeti tam	1,8	1,2
Ceza ehliyeti tam değil	0,3	0,3
Yok	90,4	87,0
Belirsiz	4,8	7,5

Örnekleme grubunu oluşturan karar kartonları incelendiğinde, sanık için, zeka geriliği raporu verilmiş dosyaların oranı Kırklareli’nde % 0,3; farik mümeyyiz olduğuna dair rapor verilen dosyaların oranı Edirne’de %2,4, Kırklareli’nde % 2,4; farik mümeyyiz olmadığına dair rapor verilen dosyaların oranı Kırklareli’nde % 0,3; akıl hastalığı raporu verilmiş dosyaların oranı Kırklareli’nde % 0,9; ceza ehliyetinin tam olduğuna dair rapor verilen dosyaların oranı Edirne’de %1,8, Kırklareli’nde % 1,2; ceza ehliyetinin tam olmadığına dair rapor verilen dosyaların oranı Edirne’de % 0,3, Kırklareli’nde %0,3; hiç rapor alınmamış dosyaların oranı Edirne’de % 90,4, Kırklareli’nde %87 ve rapor alınıp alınmadığı dosya kapsamından anlaşılamayan dosyaların oranı Edirne’de % 4,8, Kırklareli’nde ise %7,5 olarak tespit edilmiştir.

BÖLÜM IV

4. TARTIŞMA VE YORUM

Bu çalışmanın amacı, Edirne ve Kırklareli'nde işlenen cinsel suçların türlerini, dağılımını ve genel özelliklerini tespit etmek ve adli yargılama sürecinde bilirkişi olarak psikologların bu suçların değerlendirilmesindeki rolünü belirlemeye çalışmaktır.

Araştırmada Edirne ve Kırklareli illerinde 2001-2006 yılları arasında ağır ceza mahkemelerince görülmüş olan cinsel suç davaları incelenmiş, araştırmacı tarafından edinilmek istenen bilgilere göre oluşturulan forma göre veriler ve bilirkişi raporları değerlendirilmiştir.

Ağır ceza mahkemelerine yansıyan ve cinsel suç davası olarak açılmış davalarda cinsel suçların yanı sıra genel suçların da işlendiği ve genel suçlara yönelik yargılamaların da yapıldığı görülmektedir.

Araştırmamızda incelenen parametrelerden rızanın varlığı bulgusu, olayda mağdurun kendi rızasıyla sanıkla birlikte olup olmadığını ifade etmektedir. Buna göre mağdurun rızasının olduğu vakaların oranı Edirne'de % 48,2, Kırklareli'nde % 48,2 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu oranlar, mahkemelere yansıyan ve cinsel suç davası olarak açılmış davaların yaklaşık yarısının aslında gerçekten zorla gerçekleştirilen cinsel suç olmadığını düşündürmekte, yaş küçüklüğü dolayısıyla evlenmesi yasal olmayan veya toplumsal normlar nedeniyle cinselliği rahatça yaşama olanağı bulamayan bireylerin bu yönde eylemler sergileyebildiklerini düşündürmektedir. Cinsellik ve cinsiyet rolleri gibi tutumlar da öğrenilir ve sonradan edinilir. Edinilen tutumların bir parçası olarak tecavüzü, cinsel saldırıyı destekleyen tutumlar da toplumsal ve kültürel yapı içerisinde öğrenilir ve öğretilir. Bu süreçte gelişen önyargılar, cinsel şiddetin yaygınlaşmasında önemli bir faktör olarak karşımıza çıkar. Önyargıların bir parçası olarak özellikle cinsel alanda toplumda yerleşik mitler, geniş kitleleri etkilemekte ve düşünce, duygu ve davranışlarına yön vermektedir. Mit, çoğu zaman gerçek olmayan, gerçeküstü özellikler içeren kavramlara işaret etmektedir (Wells, 2006). Eski hukuksal ifadeyle ırza geçmeyle ilgili çeşitli mitler şöyle sıralanabilir:

“Hayır, aslında evet demektir.” Bu ifadeye göre kadın cinsel arzularını ifade ediyorsa ahlaksızdır, bu yüzden tersini istedikleri halde ilk başta direnirler. “Kadınlar, ayaklarını yerden kesen kuvvetten hoşlanırlar.” Bu mit, kadınların tecavüzü destekleyen bir yaklaşım içinde oldukları inancı olduğunu savunur. “İyi kadınlara tecavüz edilmez.” Bu ifade ise tecavüz mağduru olmuş ve örselenmiş kadının omuzlarına suçluluk duygusunu yükler. “Tipik bir tecavüz yabancılar tarafından gerçekleştirilir.” Oysa yapılan çalışmalar tecavüzün ya da çeşitli cinsel saldırıların büyük çoğunluğunun tanıdıklar tarafından gerçekleştirildiğine işaret etmektedir (Cook ve ark., 2005; Krantz ve ark., 2005; Matud, 2007; McFarlane ve ark., 2005). “İstemeyen bir kadına tecavüz etmek imkansızdır.” (Atabek, 1998). Bu mit de aslında kadınların bu tecavüz eylemine katıldıklarını varsayar. Bu mitlerden de anlaşıldığı üzere, toplumdaki genel kanıya göre, çeşitli şekillerde cinsel saldırıya uğramak, bir şiddete maruz kalmak değil bir cinsel eyleme katılmak olarak algılanmakta ve yorumlanmaktadır. Bu durum da zaten saldırıyla örselenmiş bireyin kendisini dışlanmış, yalıtılmış ve kirlenmiş hissetmesine neden olmakta; post travmatik stres bozukluğu, depresyon, anksiyete bozuklukları, intihar düşünceleri gibi çeşitli ruhsal sıkıntılar yaşamalarına sebep olmaktadır. Daha da kötüsü toplumsal, ailesel ya da bireysel destek alamayan bireyler yardım aramaktan vazgeçmekte ve kendilerini dünyaya kapatarak dış dünyayı bütünüyle tehdit ve tehlike olarak algılamaktadırlar.

Örneklem incelendiğinde, gerçekten tecavüz olarak gerçekleştiği mahkeme tarafından kabul edilmiş vakaların oranı Edirne’de % 12,9, Kırklareli’nde % 17,2 görülmektedir. Bu bulgular iki il arasında istatistiksel olarak da anlamlı bir fark oluşturmaktadır ($Z > 1.96$, anlamlı fark vardır). Toplumsal anlamda tecavüz, eşitsizliğin bir sonucu, zayıf ve özellikle kadınların hakimiyet altına alınmasıyla ilgilidir. Toplumun kadına ve erkeğe bakışı, şiddetin algılanışı ve normalize edilip edilmediği, toplumun cinselliğe bakış açısı gibi normlar önemlidir (Atabek, 1998). Türkiye’de, cinsel saldırı mağduru bir kadın olduğunda mağduru destekleyici yaklaşımdan ziyade, kadının mağduru olduğu cinsel şiddeti hak etmiş olabileceği, temiz ve namuslu olmadığı yönünde davranışlara maruz kaldığını bilmekteyiz. Kırklareli ve Edirne’de ise kadınlar Türkiye’nin batı bölgesinde yaşamının verdiği avantajları kullanmaktadırlar; toplumda önemli roller üstlenmekte ve seçimlerini nispeten daha rahat yapabilmektedirler.

Mahkemelere cinsel suç olarak yansımış davalarda görülen bir diğer olgu da, olayda evlenme vaadinin bulunup bulunmadığıdır. Bu davalarda, özellikle kız kaçırma, alıkoyma

ve ırza geçme suçu olarak açılmış davaların bir kısmının aslında evlenmek amacıyla gerçekleştirilen eylemler olduğu görülmüştür. Örneklem incelendiğinde, evlenme vaadinin Edirne’de % 36,5, Kırklareli’nde ise %31,9 olduğu saptanmıştır. Bulgular istatistiksel olarak değerlendirildiğinde iki il arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($Z < 1.96$, anlamlı fark yoktur).

Cinsel suç olarak görülmüş davalarda incelediğimiz bir diğer parametre ise olayda hilenin varlığıdır. Cinsel suç olarak değerlendirdiğimiz eylemlerin, gerçekleştirilirken mağduru hileyle kandırmaya yönelik eylemlerin sergilenmesi, sanık açısından cezayı artırıcı bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneklem incelendiğinde cinsel suç olarak yargılaması yapılmış davalarda hilenin görüldüğü davaların oranı Edirne’de % 10,2, Kırklareli’nde % 6,6 olarak belirlenmiştir. Bulgular iki il arasında istatistiksel olarak da bir farklılığa işaret etmektedir ($Z > 1.96$, anlamlı fark vardır).

Cinsel eylemden bağımsız, cinsel eylemle birlikte, cinsel eylemden önce ve sonra olmak üzere gözlenen şiddet, cinsel suçlarda önemli bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsellik zaman zaman şiddetin bir dışavurum şekli halini alabilmekte, cinsellik sırasında gözlenen şiddete ek olarak öncesinde ve sonrasında da mağdura karşı uygulanabilmektedir. Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır (Güneri, 1996). Veriler incelendiğinde, şiddetin var olduğu dosyaların sayısı Edirne’de %14,4, Kırklareli’nde %15,9 olarak karşımıza çıkmaktadır. İki il arasında saptanan oranlar istatistiki olarak farklılaşmamakta, cinsel şiddetin her iki ilde de benzer oranlarda olduğu görülmektedir ($Z < 1.96$, anlamlı farklılık yoktur). Bu bulgular da literatürle uyumlu görülmektedir (Gümüšoğlu, 1998; Ingemann, 2008; Sarkar, 2005; Matud, 2007). Yapılan pek çok çalışmada cinsel suçu gerçekleştirenin özellikle yakın kişiler olduğuna işaret edilmektedir. Yani fail, mağdurun tanıdığı, yakın çevresinden bir kişi olmaktadır (Krantz ve ark., 2006; Matud, 2007). Saldırganla potansiyel mağdur arasındaki ilişki derecesi, cinsel saldırganlığın ortaya çıkıp çıkmayacağı, ne tür bir zor kullanım olacağı, saldırının tecavüzle sonlanıp sonlanmayacağı konusunda öngörü sağlayabilir (Kalfoğlu, 2007). Birlikteliğin başında mı yoksa ilerleyen dönemlerinde mi saldırının olduğuna dair araştırmalar tartışmalıdır. İlişkinin derecesi aynı zamanda saldırının algılanışını da etkiler; ilişki yakınlaştıkça zor kullanılarak girilen cinsel ilişkinin tecavüz olarak nitelendirilmesi ihtimalini de azalmaktadır (Krantz ve ark., 2006; Matud, 2007). Cinsel şiddetteki önemli bir sosyal etmen de bireylerin tanışıp birlikte olmalarıyla ilgili toplumsal beklentileridir.

Bu birlikteliklerde zaman zaman kadının “hayır” deme hakkı elinden alınabilmekte; erkek, cinselliğe yön veren pozisyonuna konup kadın da bu durumdan sorumlu tutulabilmektedir. Ülkemizde pek çok insanın cinsel eğitimi yetersizdir ya da hiç yoktur. Bu bilgi eksikliği ve cinsel olan herhangi bir şeye duyarlılık, bireyleri değişik kaynaklardan özellikle medya ve/ya kendileri gibi bilgisiz akranlarından gelen mesajlara duyarlı kılar (Kayır, 1998). Bu duyarlılık hali ve bilgisizlik, toplumda öğretilen cinsel mitlerle birleştiğinde erkeğin kadın üzerinde hak sahibi olduğu, bir kadınla çıktıklarında erkeklerin cinsel birliktelik için her yolu denemesi, kadınlarinsa buna sessizce katılmaları ya da karşı çıkmaları şeklinde tekrarlayan ritüeller oluşturmuştur. Bu yönüyle erkekler, biriyle tanışıp çıktıklarında gerçekleştirdikleri şeyin yanlış olduğuna inanmamaktadırlar.

Örnekleme birinci dereceden yakın akrabaları ve mağdurun kendisine bakım veren öğretmen, vasi vb. tarafından enseste maruz kaldıkları dosyaların oranı Edirne’de % 3,3, Kırklareli’nde % 3,1 olarak belirlenmiştir. Bulgular Edirne ve Kırklareli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır ($Z < 1.96$, anlamlı fark yoktur).

Olayda mağdurun fail tarafından çeşitli şekillerde tehdit edildiği davaların oranı Edirne’de % 10,8, Kırklareli’nde % 6,9 olarak belirlenmiştir ($Z > 1.96$, anlamlı fark vardır). Tehdit, kovuşturma sürecinde cinsel saldırıyı nitelikli hale getiren ve sanığa verilecek cezayı artıracak bir etken olarak önem arz etmektedir. Mağdurun yaşına bağlı olarak tehdiye uğraması, cinsel saldırıya, cinsel tacize veya tecavüze uğradığını bildirmesi bakımından önemlidir. Tehdit edilen mağdurun, özellikle ailesine durumu bildirmemesi, cinsel saldırı eylemlerinin ilgili makamlara bildirilme oranının düşüklüğünün nedenlerinden biri olarak gözükmektedir. Bu durum da Türkiye’deki cinsel saldırı eylemlerinin gerçek oranlarının saptanmasını zorlaştırmaktadır. Çocuk ve gençlere yönelik cinsel tacizlerin boyutu ülkemizde maalesef pek bilinmemektedir. Aslında eldeki resmi sayılar da gerçek durumu yansıtmamaktadır. Cinsel tacizci, aileye ne kadar yakınsa gizli kalması konusundaki baskı da o kadar fazladır. Ortaya çıkan cinsel tacizler genellikle aile dışı tacizlerdir (Akbaş, 2001).

Veriler incelendiğinde, para karşılığında cinsel ilişkiye girmek, fuhuş yapmak suçuyla açılmış davaların oranının Edirne’de % 3,3, Kırklareli’nde ise % 2,1 olduğu

görülmektedir ve gözlenen bu bulgular istatistiksel açıdan iki il arasında anlamlı bir fark olduğuna işaret etmektedir ($Z > 1.96$, anlamlı fark vardır).

Cinsel saldırıyı nitelikli hale getiren en önemli unsurlardan birisi de mağdurun yaşının küçüklüğüdür. Özellikle mağdurun kendisine karşı işlenen eylemin kötü bir şey olduğuna dair muhakeme yeteneğinin gelişip gelişmemesi, failin işlediği suçu giderek ağırlaştırmaktadır. İncelediğimiz dosyalarda mağdurun 12 yaşından küçük olduğu dosyaların oranı Edirne’de %8,7, Kırklareli’nde % 14,2 ($Z > 1.96$, anlamlı fark vardır); mağdurun 12–15 yaş grubunda olduğu dosyaların oranı Edirne’de % 35, Kırklareli’nde % 34,9 ($Z < 1.96$, anlamlı fark yoktur); mağdurun 16–18 yaş grubunda olduğu dosyaların oranı Edirne’de %19,8, Kırklareli’nde % 16,3 ($Z > 1.96$, anlamlı fark vardır) olarak belirlenmiştir. Cinsel saldırı kişinin vücut dokunulmazlığına yönelik bir fiziksel eylem olmakla birlikte gerçek tahribat bedende değil ruhsal yapıda gözlenir. Özellikle küçük yaşta cinsel tacize, saldırıya uğramış çocuk veya ergen için bedensel eylemden daha çok travma yaratan şey dünyaya olan inancın sarsılması, temel güven zeminin oynaması ve zedelenmesidir. Hayatın devamlılığını sağlıklı biçimde sürdürebilmek için fiziksel ihtiyaçlar kadar ruhsal ihtiyaçlar da giderilmelidir ki bu ruhsal ihtiyaçların başında temel olarak güven duygusu gelmektedir. Oysa cinsel saldırı, bir tehdit edici eylemdir ve tekrarlanabilirlik riski kişiyi sürekli olarak tehdit altında hissettirir. Dünyanın tehdit edici bir yer olarak algılanması travmanın sürekliliğini sağlar ve bireyi sağlıklı ilişkilerden, iletişimlerden ve yaşamını olumlu biçimde sürdürmekten alıkoyma (Poleshuck ve ark., 2008, Akduman ve ark., 2005). Yapılan çalışmalarda cinsel tacize uğramış erkek çocuklardaki cinsel şiddet eğilimiyle önceden yaşamış oldukları taciz arasında bir korelasyon olduğu ortaya konmuştur (Zoroğlu ve ark., 2001; Taner ve Gökler, 2004). Yani cinsellikle cinsel taciz yoluyla erken yaşta tanışmış olmak, cinsel şiddet eğilimlerini arttırmaktadır. Bununla birlikte, ülkemiz hızlı toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimler yaşamaktadır. Son yıllarda küreselleşme, bu değişimi daha da hızlandırmaktadır. Cinsel ilişkide bulunma yaşı geçmiş yıllara göre giderek düşmekte ve cinsel ilişkide bulunma sıklığı giderek artmaktadır (Çetin ve ark., 2008). Verilerimiz ele alındığında özellikle mağdurun 12-15 yaş diliminde olduğu dönem, cinsel saldırılara en fazla maruz kaldıkları dönem olarak görülse de mahkemelere yansıyan bütün davaların aslında gerçekten tecavüz olmadığı, bu dönemde genç kızların ve erkeklerin evlenmek maksadıyla cinsel ilişkiye girip ailelerini bir nevi bu duruma mecbur bıraktıkları da hatırlanmalıdır. Benzer biçimde, erken evlilikleri onaylayan ailelerin de bu duruma göz yumdukları, sanıkların yaş küçüklüğü sebebiyle cezalarının düşürülmesi ve en

önemlisi sanığın mağdurla evlenmesi sebebiyle sanığa verilen cezanın, sanık tarafından haksız bir boşanma vukua getirilmedikçe tecil edilmesi sebebiyle erken dönemde cinsel ilişkiye girerek evlenme yoluna gitmektedirler.

TCK'nın 104. maddesinde reşit olmayanla cinsel ilişkiye girmenin suç olduğu belirtilmektedir. Çocuk ve genç, hiçbir zaman bir yetişkin kadar cinsellik üzerine bilgiye sahip değildir. Çocuğun ve gencin yetiştikine olan yapısal bağımlılığı da özgür bir kararın onun yetişkin bir insanla cinsel ilişki kurmasını olanaksız kılar. Çocuğun ve gencin kötüye kullanılmasına dayalı bir ilişki bütün durumlarda eşit olmayan bir ilişkidir. Bu ilişkiler güç tuzağını ve gücü kötüye kullanmayı içermektedir (Akbaş, 2001; Zoroğlu ve ark., 2001; Taner ve Gökler, 2004; Akduman ve ark., 2005). Verilerimiz incelendiğinde, yaş farkının olduğu dosyaların oranı Edirne'de % 39,2, Kırklareli'nde ise %39,5 olarak tespit edilmiştir. Bu oranların yüksekliği, toplumsal yapıya uygun görünmektedir. Yaşça büyük erkekler, genç kızlarla birlikte olmakta, yaş olarak küçük olmalarına rağmen genç kızlar da evlenmek amacıyla kendilerinden yaşça büyük erkeklere yönelebilmektedirler.

Araştırmada incelenen sanıkların yaş ortalaması 28.6, mağdur yaş ortalaması ise 18 olarak tespit edilmiştir (Grafik 2). Mağdur ve sanıkların yaş ortalaması farkı ise 10.6 olarak bulunmuştur.

Sanıkların yaş aralıkları incelendiğinde 18 yaşından küçük olan sanıkların oranı Edirne'de % 18,7, Kırklareli'nde % 27,1; 19 – 25 yaş aralığında yer alan sanıkların oranı ise Edirne'de % 37, Kırklareli'nde ise % 30,5 olarak belirlenmiştir. 26 – 30 yaş aralığında yer alan sanıkların oranı ise Edirne'de % 12,1, Kırklareli'nde % 12,1 olarak tespit edilmiştir. Yaş aralığı arttıkça cinsel suç işleme oranlarının giderek düştüğü görülmektedir. Trakya bölgesinde görülen cinsel suç davalarının büyük kısmının evlenmek amacıyla gerçekleştirilmiş olduğu hatırlandığında, sanıkların özellikle 18 yaşından küçük ve 19-25 yaş aralığında büyük yığılım göstermesi anlamlılık kazanmaktadır. Bu aralıkta gözlenen yoğunluğun tek açıklaması evlenme amacıyla gerçekleşen cinsel eylemler olmamaktadır. Bu yaş dönemindeki ergenlerin cinselliği toplumsal baskılar sebebiyle rahatça yaşayamadıkları, toplumsal normların, örflerin, ailevi baskıların bu yaş gruplarında önemli etkilerinin de olduğu unutulmamalıdır. Aynı şekilde ergenlerin cinsel bilgilerindeki yetersizlikler, bilgi edinme kaynaklarının yanlış ve yetersiz oluşu bu dönemde cinsel eylemlere yönelimi açıklamaktadır.

Sanıkların cinsiyeti değerlendirildiğinde, Edirne’de kadın sanıkların oranı % 8,3, Kırklareli’nde % 7,4 olarak belirlenmiştir. Erkek sanıkların oranı ise Edirne’de % 91,7, Kırklareli’nde ise % 92, 6 olarak tespit edilmiştir. Kadın erkek dağılımındaki bu oran, cinsel saldırı eylemlerinin faillerinin çok büyük çoğunluğunun erkek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu da literatürle uyumlu gözükmektedir. Çocuk ve gençler daha çok erkekler tarafından tacize uğramaktadırlar. Kadınlar tarafından yapılan cinsel tacizlere yönelik araştırmaların sayısı azdır. Kadınlar daha çok cinsel tacizlere katılımcı olmaktadır (Akbaş, 2001). İncelediğimiz dosyalardaki kadın sanıkların da doğrudan cinsel suç işleyen failler olmadığı, cinsel suça yardım eden, suçun işlenmesine izin veren, doğrudan ya da dolaylı olarak cinsel suçun işlenmesine iştirak eden kişiler olarak sanık sıfatıyla yargılandıkları belirlenmiştir.

Veriler incelendiğinde, dosyalardaki bilirkişi rapor sayılarının değiştiği görülmektedir. Edirne’de hiç rapor alınmamış dosyaların oranı % 50,3 iken Kırklareli’nde bu oran % 38,9 olarak görülmüştür. Bütün dosyalar içinde rapor alınmasına ihtiyaç duyulmamış dosyaların oranı yarıya yakındır. Tek rapor alınmış dosyaların oranı Edirne’de % 30,5, Kırklareli’nde % 32,5 olarak belirlenmiştir. Bu raporların büyük çoğunluğunu da hymen muayenesi raporlarının oluşturduğu tespit edilmiştir. Rapor sayısının fazlalaştığı dosyaların oranının her iki ilde de azalmakta olduğu görülmüştür. İki raporun birlikte alındığı dosyaların oranı Edirne’de % 13,8, Kırklareli’nde % 18,1 olarak belirlenmiştir. Üç ve daha fazla raporun alındığı dosya sayısı daha da azalmakta, özellikle Edirne’de dört taneden fazla raporun bir arada olduğu dosyalara rastlanamamaktadır. Bu durum, daha fazla başvurulması gereken bir kurum olarak bilirkişilik kurumunun yeterince kullanılmadığı düşüncesini destekler niteliktedir. Özellikle cinsel suçlar gibi oldukça hassas ve önemli bir konuda her türlü bilirkişilik kurumundan azami düzeyde faydalanılması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte verilerimiz incelendiğinde bulgular gerçek durumun tam tersi olduğunu işaret etmektedir.

Cinsel saldırı sonrası kişide bedensel ve ruhsal hastalık oluşması, cezayı arttırıcı bir etkidir ve aynı zamanda cinsel saldırımı varlığını ve cinsel eylemin kişinin rızası dışında gerçekleştiğinin delili olabilir. Herhangi bir cinsel travma sonrası ortaya çıkan ruhsal şikayetlerin bütünü ilgili madde uyarınca ruhsal hastalık olarak yorumlanmamalıdır. Zaten yasa koyucunun bu eylemi suç olarak telakki etmesinin kişide oluşturduğu fiziksel ve

ruhsal sonuçları hep birlikte düşünerek yorumlamasından kaynaklanır. Ancak eylemin sıradan bir sonucu olarak ortaya çıkması beklenen ruhsal şikayetlerden çok daha ağır bir klinik tablo oluşmuşsa tedavi ile düzelmeyen kronisite kazanmış TSSB, psikotik bozukluklar gibi hallere yorumlanması uygun olur (Oral, 2006). Travma sonrasında ortaya çıkan psikolojik bozuklukların sağaltımında sosyal desteğin yanı sıra profesyonel desteğin de alınması travmanın şiddetine ve algılanışına göre gereklilik arz eder. Psikologların önemi adli süreçte olduğu kadar travma sonrası destek sürecinde de kendini ortaya koymaktadır.

Örnekleme grubu değerlendirildiğinde hem mağdur hem de sanık için alınan bilirkişi raporlarında başvuru makamları olarak karşımıza Edirne ilinde birinci sırada ATK çıkmaktadır (%7,8). ATK'yı sırasıyla devlet hastaneleri, kurumu dosya kapsamında belirtilmemiş doktor raporları, üniversite hastaneleri ve son olarak da sağlık ocakları izlemektedir (sırasıyla %2,9, %2,5, %1,7, % 0,1). Kırklareli'nde ise sıralama biraz farklılaşmakta, ilk sırayı devlet hastaneleri almaktadır (%10,6). Sonra sırasıyla ATK, kurumu dosya kapsamında belirtilmemiş doktor raporları, sağlık ocakları ve üniversite hastaneleri gelmektedir (sırasıyla % 8,4, %1,6, %0,9, % 0,3).

Sanık için bilirkişi raporu alınmasında başvuru makamlarının oranını incelediğimizde ise, durum pek farklılık göstermemektedir. Edirne ilinde sırasıyla ATK, üniversite hastaneleri, devlet hastaneleri (% 2,4, % 0,5, % 0,3); Kırklareli'nde ise sırasıyla devlet hastaneleri, ATK, sağlık ocakları (% 3,9, % 2,3, % 1) yer almaktadır.

Mağdur için alınan raporların içeriği ve oranları Kırklareli ve Edirne ili için farklılaşmaktadır. Edirne'de mağdur için alınmış raporlar sırasıyla şöyledir: akıl hastalığının varlığını bildiren raporlar, mağdurda zeka geriliği olup olmadığını bildiren raporlar, cinsel saldırı sonrasında mağdurun ruh sağlığının bozulduğuna yönelik raporlar, mağdurun olayın anlam ve sonuçlarını kavrayabileceğine yönelik raporlar, mağdurun ruh sağlığının bozulmadığına yönelik raporlar (sırasıyla % 2,4, % 2,1, % 1,2, % 0,6, %0,3). Kırklareli'nde ise sırasıyla mağdurda zeka geriliği olup olmadığını bildiren raporlar, mağdurun olayın anlam ve sonuçlarını kavrayabileceğine yönelik raporlar, cinsel saldırı sonrasında mağdurun ruh sağlığının bozulduğuna yönelik raporlar, mağdurun olayın anlam ve önemini kavrayamayacağına yönelik raporlar, akıl hastalığının varlığını bildiren raporlar alınmıştır (sırasıyla % 3,9, % 1,8, %1,5, %1,5, % 1,2).

Sanık için alınan raporlar incelendiğinde, raporların içeriği ve oranları Kırklareli ve Edirne ili için değişiklik göstermektedir. Edirne’de sanık için alınmış raporlar sırasıyla şöyledir: davranışlarının sonuçlarını ve anlamını kavrayabileceğine yönelik raporlar, ceza ehliyetinin tam olduğunu bildiren raporlar, ceza ehliyetinin tam olmadığını bildiren raporlar (sırasıyla % 2,4, % 1,8, % 0,3). Kırklareli’nde ise alınan raporların dağılımı Edirne’den oldukça farklılık arz etmektedir. Sanığın davranışlarının sonuçlarını ve anlamını kavrayabileceğine yönelik raporlar, ceza ehliyetinin tam olduğuna yönelik raporlar, sanıkta akıl hastalığı olduğuna yönelik raporlar, zeka geriliği olup olmadığını bildiren raporlar, davranışının sonuçlarını ve anlamını algılayamayacağına yönelik raporlar, ceza ehliyetinin tam olmadığına yönelik raporlar alınmıştır (sırasıyla % 2,4, % 1,2, % 0,9, % 0,3, %0,3, % 0,3).

Psikolojik değerlendirmeyi yapan bilirkişi olarak psikolog, bilirkişiliğin gerektirdiği ölçüde objektif ve nesnel kalabilmeyi becerebilmelidir. Zira, travma mağduru ile görüşmeler, görüşmecide raporun derinliği, yeterliği ve objektivitesini etkileyebilecek türden durumlar uyandırabilir. Sık olarak farkında olmadan kurtarıcı fantezilere sahip olarak performans kaygısı yaşamak, mağdur ya da sanıkla özdeşleşme ve yer değiştirme gibi savunma düzenekleriyle görüşme ve raporun nesnelliği bazen bilinçdışı süreçlerin etkisiyle bozulabilmektedir (Oral, 2006). Değerlendirme sürecini bozabilecek bireysel faktörler, psikologların yaptıkları değerlendirmelerle adli süreci etkileyebilecekleri göz önünde bulundurulduğunda kişisel bilgi ve yetilerini en üst düzeyde geliştirmeleri ve kullanmaları gerekliliğini vurgular. Adli psikoloji eğitimini, bu alanda özelleşmeyi zorunlu kılan en önemli faktörlerden biri ise travma sonrası stres bozukluğu temaruzlarıdır. Travma sonrası stres bozukluğu, doğal bir insan tepkisi olan korku tepkisinin gündelik hayatı etkileyecek kadar yaygınlaşmasıyla ilintili olduğundan taklidi göreceli olarak kolaydır. Temaruzu saptamanın en iyi yolu, temaruzu yapılan hastalığı temaruzu yapandan daha iyi bilmektir (Oral, 2006).

Adli psikologları klinik psikologlardan ayıran bazı özellikler bulunmaktadır. Bunların başında terapötik ortamda terapistin destekleyici, kabullenici, ve empatik bir tutum sergilerken, adli psikologun tarafsız ve objektif olmak zorunda olması gelmektedir. Yasal sistemin ihtiyaçlarına cevap verebilecek sayıda adli psikoloji uzmanının olmadığı; deneyimsiz, yeterli eğitimi almamış ve süpervizyon şansına sahip olmayan psikologların

yasal sisteme ilişkin çalışmalarında etik ihlallerin daha fazla olduğu bildirilmektedir (Gudjonsson ve Haward, 1999). Bu da çok disiplinli çalışmayı gerektiren adli süreç içerisinde önemli bir yer tutan psikoloji biliminin yeteri kadar kullanılmadığına işaret eden bir bulgudur.

Adli olayın bir konusu olma kendi başına bir stres kaynağıdır. Üstelik kişi bir olayda mağdur konumundaysa bu stres daha şiddetli bir şekilde yaşanmaktadır. Delil toplamak aşamasının her zaman en önemli parçası olan adli tıbbi raporlama bunun gibi öznel, farklı yorumlanabilecek teknik ve bilimsel destekten yoksun, ehil olmayan ellere bırakılmayacak kadar önemlidir. Adli olguların tanımlanması ve suçun aydınlatılabilmesi için delilerin eksiksiz toplanması büyük önem taşımaktadır. Yapılan adli görüşme güvenli bir ortamda ve yeterli zaman içinde yapılmalıdır. Görüşmede etkin dinleme, titiz iletişim, saygı, empati ve dürüstlük ile hastanın güveni kazanılmalıdır, insanın bilgiden önemli olduğu farkındalığının bulunması önemlidir (Fincancı, 2006). Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, Adli Tıp Enstitüsü bünyesinde eğitim alan psikologların mevcut eğitiminin yanı sıra yasal sistemin ihtiyaçlarına da cevap verebilecek uzmanlaşma eğitimine duyulan ihtiyacı görmezden gelemeyiz. Nitelikli ve adli sürece en etkili hizmeti sağlayabilen meslek elemanlarının yetişmesinde ülkemizde önemli bir yere sahip olan Adli Tıp Enstitüsü'ne çok önemli görevler düşmektedir.

Cinsel saldırıyı genelde algılandığı gibi yalnızca fiziksel zararlar açıklamak doğru bir yaklaşım değildir. Ruhsal anlamda hem bireyde, hem ailede uzun soluklu ve kalıcı izler bırakabilmektedir (Krantz ve ark., 2005; Matud, 2007; Poleshuck ve ark., 2008; McFarlane ve ark., 2005). Dünyada adli olgularda psikolojik değerlendirmenin önemi kendini İstanbul Protokolü ile ortaya koyar. Bu protokol İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzudur. İstanbul Protokolü ilkeleri tüm adli olguların değerlendirilmesinde ışık tutacak bir el kılavuzu niteliğindedir.

Cinsel saldırının yaşanmasının ardından saldırıya maruz kalan bireylerin yaşadıkları sıkıntılar bitmemektedir. Adli süreçler devam ederken hem birey hem de ailesi maddi ve manevi güçlükler yaşamaktadır. Özellikle saldırganın aile içinde olduğu vakalarda mağdur daha da güç durumlarla karşılaşmakta, saldırganla aynı evi paylaşmak zorunda kalmakta, şikâyetini geri çekmekte ve sürdürülen tıbbi ve ruhsal tedaviyi de yine benzer sebeplerle

yarıda kesmektedir. Psikolojik destek ve tedavi, eğer gizlilik esası içinde ve mağdurun isteğine bağlı olmadan sürdürülebilirse, zaten mağdur olan bireyin yineleyen biçimde yaşadığı bu mağduriyetinin önüne geçilebilir ve yaşadıklarının kendisinin bir suçu olmadığı, bu yaşanan durumun kendisinin de katıldığı bir cinsel eylem değil bir saldırı eylemi olduğu anlatılabilir. Cinsel ve fiziksel mağduriyet yaşamış kadınlar, hayatları üzerindeki kontrolü yeniden sağlama ve karar verebilme gücünü elde ettiklerinde normal hayatlarına döneceklerdir. Psikolojik desteğin sağlanması, onlara bu gücün yeniden kazandırılmasıyla yakından ilişkilidir. Psikolojik delilin önemli bir delil olduğu gerçeği unutulmamalı ve adli olgularla çalışan tüm meslek gruplarının (hâkim, savcı, adli tıp uzmanı, avukat, psikiyatrist, psikolog) adli olguya yaklaşım ve değerlendirme sürecinde gereken özeni göstermeleri gerekmektedir.

Gerek mağdurların ve gerekse sanıkların değerlendirilmesi sürecinde psikolojik değerlendirmeyi yapacak psikologların adli mekanizmadaki önemi ve yeri ortaya çıkmaktadır. Adalet sisteminde yer alan uzmanların işleyişteki konumları, görev ve yetkileri, kanunlar ve ilgili yönetmeliklerle belirlenmiştir. Bununla birlikte, araştırmamızda incelenen 666 dosya içerisinde psikolojik değerlendirme raporunun alındığı toplam 4 dosyaya rastlanılmıştır. Adli süreçte yapılan değerlendirmelere azami düzeyde katkı sunması beklenen uzmanlardan yeterince faydalanılmadığı görülmektedir.

Adalet Sistemi Uzmanları Derneği'nin (ASUD) 2008 yılında yayınlamış olduğu "Adalet Sistemi Uzmanlarının Durum Raporu"na göre;

Adalet Sisteminde dosyaların uzmana yönlendirilmesi sırasında;

- Aile Mahkemesi'nde ' tarafların evlilik sorunlarının tespiti, sorunun çözüm yolları, taraflardan birinin ruh ve akıl sağlığı hakkında incelemeye gerek olup olmadığı, velayet, şahsi münasebet tesisi, evlat edinme sebepleri' hakkında rapor hazırlanması,
- Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri'nde ve C. Savcılıkları'nda 'suça sürüklenen çocuk için Sosyal İnceleme Raporu hazırlanması',
- Denetimli Serbestlik ve Şube Müdürlükleri'nde 'rehberlik hizmeti, psikososyal danışmanlık yapılması, suça sürüklenen çocuk için sosyal inceleme, sosyal araştırma raporu (SAR/SİR), yetişkinler için SAR hazırlanması, denetimli serbestlik tedbiri altındaki şüpheli sanık ve hükümlülerin buldukları yerde

denetiminin yapılarak rapor sunulması' konularına yönelik olarak uzman görüşlerine başvurulduğu görülmüştür.

Mevcut durumda 'Dosyaların Uzmanlara Yönlendirilmesi' nde;

- Belirli bir standardın bulunmadığı, uzmanların meslek isimleri ve görev tanımlarında yanlış terminoloji kullanıldığı,
- Uzmanın belirlemesi gereken konulara müdahale edildiği,
- Yazı İşleri'nin yapması gereken görevlerin Uzmanlarca yapılmasının beklendiği saptanmıştır (ASUD, 2008).

Psikologlardan 'farik mümeyyiz olup olmadığı konusunda çocuğun ifadelerine itibar edilip edilemeyeceği' konusunda görüş istenmesi uygun değildir. Bu konu uzmanların mesleki sınırlarının dışındadır. İlgili birimler tarafından tespit edilmesi gerekmektedir.

Genel anlamda 'Dosyaların Uzmanlara Yönlendirilmesi' aşamasında yaşanan sorunlar ve uygulamalardaki farklılıkların;

- Hakim, uzman ve diğer personelin donanım, görüş ve koşullarına bağlı olarak farklı yorumlamalar nedeni ile sorunlar yaşanmasından,
- Uzmanların birikimlerine yeterince yer verilmemesinden, göz ardı edilmesinden,
- Yönetmelik olmaması veya var olan kanun ve yönetmeliklerin uygulanması sırasında uzmanların varlıklarının ve birikimlerinin göz ardı edilmesi ile ideal standart oluşmamasından kaynaklandığı görülmüştür (ASUD, 2008).

Sonuç olarak uygulamalardaki sorunların giderilebilmesi için uzman kadrolarının bulunduğu tüm birimlerde, raporda yer verilen önerilerin, taleplerin ilgili kanun ve yönetmeliklerde yer alması, kanun ve yönetmeliklerin hazırlanması veya değiştirilmesi aşamasında da uzmanların görüşlerine yer verilmesi gerekmektedir.

Sistemde görev yapan uzmanların kadrosunun bulunduğu birime/mahkemeye ve kadrosunun bulunmadığı birime/mahkemeye rapor hazırlamaları nedeni ile değişen sayılarda rapor verdikleri görülmektedir. Psikologun hazırladığı rapor, sadece bazı bilgilerin alınarak yazıya dökülmesi değildir. Dosyalar psikologa yönlendirilirken;

psikologun görüşme süresi, sayısı ve sıklığı, hazırlanacak rapor için ayrılması gereken zaman göz önünde bulundurulmalıdır (ASUD, 2008).

Uzmanların 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 236. Maddesinin 3. Fıkrası Gereğince Asliye ve Sulh Ceza Mahkemeleri'nde, Duruşmada ve C. Savcılıklarında İfade Alımı Sırasında Görevlendirilmeleri ile ilgili olarak aşağıda belirtilen sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir.

- İlgili Kanun gereğince; soruşturma ve kovuşturma evresinde küçük yaşta mağdur, tanık ve sanığın ifadesinin alınmasında psikolog bulundurulmaktadır.
- Psikologlar;
  - a) Yapılacak işlemin zamanı konusunda önceden bilgilendirilmeksizin,
  - b) Dosya konusunda ön bilgisi olmaksızın,
  - c) Kendi iş durumunun müsait olduğu düşünülmemesinden, göreve çağrılmaktadır (ASUD, 2008).

Duruşma sırasında çocuğun/mağdurun ifadesinin alınması için o anda psikologun çağırılması; ifade alımının ilke ve kuralları, psikologun sorumlulukları ve sınırlarındaki belirsizlik, psikologun bilgisine başvuru konularında bilgilendirme olmaması, uzmanın görev ve sorumluluklarını yerine getirmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum; psikologun fonksiyonel olarak çocuğun/mağdurun ifadesinin alınmasına katkı sağlayamaması ile birlikte, kanun maddesinin amacına uygun olarak yerine getirilememesine neden olmaktadır.

- Kanundaki “Uzman bulundurulması” ifadesi Uzmanın sadece bulundurulması olarak yorumlanmakta, mesleki bilgi ve görüşlerini kullanmasına olanak tanınmamaktadır.

Soruşturma ve kovuşturma evresinde küçük yaşta mağdur, tanık ve sanığın ifadesinin alınmasında ‘Uzman bulundurulması’; ifadesi, sadece uzman bulundurulması olarak yorumlanmamalı, bu ifadenin; uzmanın mesleki bilgi ve görüşlerine başvurulması, ona ihtiyaç duyulması nedeniyle kanunda yer aldığı unutulmamalıdır.

Soruşturma ve kovuşturma evresinde küçük yaşta mağdur, tanık ve sanığın ifadesinin alımında 'Uzman bulundurulması' durumunda, uzmanların;

- Yapılacak işlemin zamanı konusunda önceden bilgilendirilmesi,
- Çocuğu/mağduru hazırlaması için zaman verilmesi,
- Dosya konusunda ön bilgisi olması,
- Aniden göreve çağrılmaksızın kendi iş koşullarının uygunluğunun, göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Yine Adalet Sistemi Uzmanları Derneği'nin yaptığı araştırmanın (2008) sonucuna göre,

- Psikologlardan hakim, cumhuriyet savcısı ve müdür tarafından verilen/verilecek olan kararı desteklemeye yönelik rapor düzenlenmesinin istendiği görülmüştür.
- Hakim, cumhuriyet savcısı ve müdür tarafından raporların içeriği ve ayrıntıları gereksiz olarak değerlendirilip sonuca odaklanıldığı görülmüştür.
- Uzmanlardan hakim tarafından raporların sonucunun değiştirilmesinin istendiği, hatta durumu kabul etmeyen uzman hakkında dava açıldığı görülmüştür.
- Psikologlardan rapor düzenlemeksizin, sadece görüşme yaparak görüşlerini duruşmada açıklamasının istendiği ve görüşlerine duruşma tutanaklarında yer verildiği görülmüştür.
- Psikologlardan alınan raporların hakkında, hakim tarafından, duruşmalarda açıklama yapılmadığı ve kararlarda raporlardan yararlanılmadığı görülmüştür.
- İlgili kanun ve yönetmeliklerde belirtildiği üzere psikologlar 'duruşmada bulundurulabilme' ve 'gerekli haller' ayırt edilmeden, her halde duruşmada bulundurulmaktadır.

- Uzmanlara iş, görev, meslekleri vb. herhangi konuda geribildirimde bulunulmadığı, sadece raporun zamanında verilmesinin önemsendiği görülmüştür.
- İlgili kanunlarda ‘verilecek diğer görevleri yapmak’ maddesinin, psikologların mesleki değerlendirmeleri kapsamında düşünülmezsizin mağduriyetlerine neden olacak şekillerde değerlendirildiği ve görevleri kapsamı dışında görevlendirildikleri görülmüştür.

Sonuç olarak; psikologların ve adalet sisteminde görev yapan diğer uzmanlık alanından mesleklerin adalet sistemi içindeki konumlarının kabullenilememiş olduğu, Uzman Destekli Adalet Sisteminin gelişemediği ve uzmanların sisteme dahil edilemediği düşünülmektedir (ASUD, 2008).

Uzmanların adalet sistemi içerisinde buldukları konumları, mesleki değer ve önemleri kabullenilmeli, hukuk ile ‘Uzmanların meslek bilimleri’ ve ilgili meslek grupları arasında iş birliği amaçlanmalı, bu çerçevede Hakim ve Savcıların Staj Eğitimi, Meslek İçi Eğitim, Konferans, Seminer, Panel vb. etkinliklerde Uzmanların Adalet Sistemi’ndeki konumlarını, görev ve sorumluluklarını belirten içeriklere yer verilmelidir.

Uzman bağlı olduğu birimin ve Adalet Sisteminin önemli, gerekli bir parçası olduğu kabul edilmelidir.

Bilirkişilik

Psikologların ‘Bilirkişilik’ konusunda aşağıda belirtilen sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir (ASUD, 2008):

- Pek çok psikologun, C. Savcılıklarında, Asliye ve Sulh Ceza mahkemelerinde bilirkişi olmadıkları görülmüştür.
- Çocuk/Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi’nde görevli bir psikologun Aile Mahkemesi’nde, Aile Mahkemesi’nde görev yapan bir psikologun Çocuk/Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi’nde bilirkişi olmaksızın görev aldıkları gözlenmiştir.

- Mahkemeler, ara kararlarında kadrosunda bulunmayan psikologu kendi mahkemesinin uzmanı olarak değerlendirerek, rapor hazırlamasını beklemektedir.
- Mahkemenin kendi kadrosunda veya mahkemenin bulunduğu adliyede uzman bulunmasına rağmen, birim dışından bilirkişiler görevlendirilerek rapor düzenlenmesinin tercih edildiği de gözlenmiştir.

Mahkeme nezdinde görevlendirilen uzmanların esasen yaptıkları iş, hakimin hukuk bilgisi ile çözemeyeceği konuda kararını oluşturmasına katkıda bulunmak üzere bilgi vermektir. Yaptıkları iş bu biçimi ile de bir çeşit bilirkişiliktir. Nitekim gerek aile gerekse çocuk/çocuk ağır ceza mahkemesi uzmanlarının görevleri dışında rapor düzenlemek üzere görevlendirilmeleri halinde bilirkişilik esaslarının uygulanmasının gerekliliği de bunu göstermektedir.

Çalıştıkları birimin parçası olarak görülmediklerini ve dışlandıklarını, özlük hakları ile ilgili konularda ve yaptıkları yazışmalarda muhatap bulamadıklarını, aldıkları maaşın, aldığı eğitim ve çalışmalarının karşılığı olmadığını, maaşlar arasında belirgin farklılıklar olduğunu, maaş rejiminde belli bir standardın olmadığını, bakanlıkta temsil edilemediklerini, bakanlık tarafından tanınmadıklarını, zaman zaman buldukları adliyenin personeli olarak, zaman zaman Adalet Bakanlığı personeli olarak değerlendirildiklerini ve iki durumda da uzmanın mağdur olacağı şekilde tutum sergilendiğini/yorumlamalarda bulunulduğunu, göreve başlarken “Adalet Sistemi”ni tanımalarına yönelik hiçbir oryantasyon eğitiminin olmaması nedeni ile mağdur olduklarını, kadrosunun bulunduğu birime göre sicil amirlerinin hakim, savcı veya müdür olması sebebi ile sorunlar yaşadıklarını, hatta sicil doldurulması konusunda haklarında dava açıldığını, eğitimini aldığı alandan olmayan kişiler tarafından denetlenmelerinin ve mesleki değerlendirmelerinin yapılmasının uygun olmadığını, tüm bu nedenlerle kendilerini adalet sistemine ait hissedemediklerini ve sistemde söz sahibi olmadıklarını düşünmektedir.

- Kendisini Adalet Sistemi’ne ait hissetmeyen psikologların ve diğer uzmanların sorunları çözümlenmeli, sistemde söz sahibi olması imkanı sağlanmalıdır.

Böylece verilen hizmetler gelişecek, uygulamada standartlar oluşturulacak, mahkemeler ve uzmanlar arasında işbirliği sağlanacak ve korunacak, alanda uzmanlaşma sağlanacak ve hizmetin niteliği artacaktır (ASUD, 2008).

Çalışmanın bu noktasında çeşitli kısıtlılıklardan bahsetmek yerinde olacaktır.

Araştırmanın verileri, Edirne 1. ve 2. Ağır Ceza Mahkemeleri ile Kırklareli Ağır ceza Mahkemesi'ne yansıyan davaların karar kartonları, bu karar kartonlarıyla birlikte yer alan ve karar kartonlarında bahsi geçen tüm raporlar incelenerek toplanmıştır. Raporların ve karar kartonlarının her iki ilde de farklılaştığı görülmektedir. Dosyaların belli standartlara göre hazırlanmamış olması sebebiyle inceleme esnasında birtakım sıkıntılar yaşanmıştır. Her dosya standart biçimde aynı veriyi içermediğinden bazı verilerde eksiklikler olmuş ve analiz esnasında, parametreler illere göre farklılaşmalar göstermiştir. İki ilden birinde var olan parametrenin diğer ilde görülmemiş olması, ulusal temelde bu standardizasyonun sağlanamamış olması dolayısıyla elimize ulaşamayan verilerden de kaynaklanmış olabilir. Gelecekte yapılacak çalışmaların daha sağlıklı sonuçlar ortaya koyabilmesi açısından kurumlarda, dosyalama işlemlerine standardizasyonun getirilmesi çok önemlidir.

Veri toplama ile ilgili problemlere ek olarak, çalışmanın içeriği ile ilgili bazı sıkıntıları da dile getirmekte fayda görülmektedir. Cinsel saldırıya uğrama oranları, adli makamlara şikayette bulunulmamış dolayısıyla kayıtlara geçmemiş olması sebebiyle beklenen değerlerin daha altında çıkmış olabilir. Fakat bu problemin diğer çalışmalar için de geçerli olduğu düşünüldüğünde, genelleme ile ilgili bir sorun teşkil etmeyeceği de düşünülebilir. Bununla birlikte her zaman bölgesellikten kaynaklanan sosyokültürel farklılıkların varlığı da unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

Adalet Sistemi Uzmanları Derneği (ASUD), 2008, Adalet Sistemi Uzmanlarının Durum Raporu, (internet), mevcut olduğu adres: "<http://www.asud.org.tr/>"

Akbaş, T., 2001, Kız ve Erkek Çocuklara Yönelik Cinsel Tacizler, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt 7, sayı 7, (internet) mevcut olduğu adres: "<http://sosyalbilimler.cu.edu.tr/dergi.asp?dosya=382>"

Akduman, G.G., Ruban, C., Akduman, B., Korkusuz, İ., 2005, Çocuk ve Cinsel İstismar, Adli Psikiyatri Dergisi, 3:9-14

Akıncı, F.S., 1999, Kriminoloji, Beta Basım Yayım, İstanbul

Akvardar, Y., Çalpak, E., Etaner, U., Hürol, C., Sunat, H., Tükel, R., Üçok, A., Yücel, B., 2000, Psikanalitik Kurama Giriş, Bağlam Yayınları, İstanbul

Anderson, C.L., Alexander, P.C., 1996, The relationship between attachment and dissociation in adult survivors of incest, Psychiatry 59: 240-254.

Arslan, Ç., Azizağaoğlu, B., 2004, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Asil Yayıncılık, Ankara

Artuk, M.E., Gökçen, A., Yenidünya, A.C., 2007, Gerekçeli Ceza Kanunları, TCK, CMK, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara

Atabek, E., 1998, Cinsellikten İkmale Kalmak, Altın Kitaplar, İstanbul

Babacan, S.S, 2003, İnsan Seksüalitesinin Kültürel ve Psikososyal Yönleri, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:11 No:1 131-136

Bal, S., Van Oost, P., Bourdeaudhuij, I.D., 2003, Avoidant coping as a mediator between self-reported sexual abuse and stress-related symptoms in adolescents, Child Abuse & Neglect; 27: 883-897

Balo, Y.S., 2005, Teori ve Uygulamada Çocuk Ceza Hukuku, Adalet Yayınları, Ankara

Baytemir E., 2009, Cinsel Dokunulmazlığa, Kişi Hürriyetine ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar, Yetkin Yayıncılık

Berliner, L., Conte, L., 1990, The process of victimization: the victims' perspective, Child Abuse & Neglect .14:29-40

Birleşmiş Milletler Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu. 4-15 Eylül 4. Dünya Kadın Konferansı Çeviri Metni. T.C. Başkanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Ankara, 1996

Bowlby, J., 1977, The making and breaking of affectional bonds, Brit J Psychiatry, 130: 201-210

Cantürk, G., 2005, Çocuk Suçluluğunda Adli Psikiyatrik Değerlendirme, Sted, 2005, cilt 14, sayı 2, 31.

Celbis, O., Karaca, M., Özdemir, B., Isır, A.B., 2004, Cinsel Suçlarda Muayene, Harran Tıp Fakültesi Dergisi, 1 (4).

Centel N., Zafer H., Çakmut Ö., 2008, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Yetkin Yayıncılık

Committee on Ethical Guidelines for Forensic Psychologists, 1991, Specialty Guidelines for Forensic Psychologists. *Law and Human Behavior*, 15, 655-666

Gudjonsson, G. H., & Haward, L. R. C., 1999, *Forensic Psychology, a guide to practice: Ethical and professional issues*. London: Routledge

Cook, R.J., Dickens, B.M., Thapa, S., 2005, Caring for victims of sexual abuse, *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, 91, 194-199

Crockett, L.J., Raffaelli, M., Moilanen, K.L., 2006, Adolescent sexuality: behavior and meaning; in: *Blackwell Handbook of Adolescence*, Blackwell Publishing, 371-393

Çetin, S.K., Bildik, T., Erermiş, S., Demiral, N., Özbaran, B., Tamar, M., Aydın, C., 2008, Erkek Ergenlerde Cinsel Davranış ve Cinsel Bilgi Kaynakları: Sekiz Yıl Arayla Değerlendirme, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(4): 390-397

Çok, F., Gray, L.A., Ersever, H., 2001, Turkish university students' sexual behavior, knowledge, attitudes and perceptions of risk related to HIV/AIDS. *Culture, Sexuality and Health*; 3: 81-99

Demirbaş, T., 2002a, *Kriminoloji, Suçun Nedenleri, Suçun Etiyolojisi*, (internet), mevcut olduğu adres: "www.kriminoloji.com"

Demirbaş, T., 2002b, *Kriminoloji, Suçun Nedenleri, Suçun Etiyolojisi, Sosyolojik ve Sosyopsikoloji Teoriler*, (internet), mevcut olduğu adres: "www.kriminoloji.com"

Demirbaş T., 2009, *Ceza Hukuk Genel Hükümler*, 6.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Durak, M. Demir, G., Şenol, E., 2002, Türkiye’de Psikoloji Uygulama, Araştırma ve Yayınlarında Etik İlkeler, Tartışma IX: Adli Psikologlar İçin Etik İlkeler ve Standartlar, Türk Psikoloji Dergisi, 17 (50), 93 – 102

Edirne Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, mevcut olduğu adres: “www.edirne.bel.tr”

Edirne Tarihçesi, (internet), mevcut olduğu adres:

“www.trakya.edu.tr/edirneweb/tarih_genel.htm”

Edirne Tarihçesi ve Göç, (internet), mevcut olduğu adres:

“www.trakya.edu.tr/edirneweb/tarih_genel.htm”

Edirne Valiliği Resmi İnternet Sitesi, mevcut olduğu adres: “www.edirne.gov.tr”

Erem, F., 1992, Adalet Psikolojisi. Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları

Ergönen, A.T., Kırılmaz, S. D., Sönmez, Y., Özdemir, M.H., 2007, Hekimlerin Suç Sayılan Cinsel Amaçlı Davranışlara Uğrayanlar İçin Başvuru Merkezleri Hakkındaki Düşünceleri: Anket Çalışması, Türkiye Klinikleri, Foren Med 2007, 4:106-112

Fincancı Korur S., 2006, Adli Olguya Yaklaşım. (Ed: Çetin, G., Yorulmaz, C.). Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis Adli Raporların Düzenlenmesi, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp etkinlikleri Dizisi 48, İstanbul, s.92–103.

Finkelhor, D., 1994, Sex abuse and sexual health in children: current dilemmas for the pediatrician, Schweiz Med Wochenschr; 124: 2320-2330

Freud, S., 1999, Psikopatoloji, Payel Yayınları, Freud Kitaplığı: 11, İstanbul

Gage, A. J., Hutchinson, P. L., 2006, Power, control and intimate partner sexual violence in Haiti, Archives of Sexual Behavior, Vol. 35, No. 1

Gander, M.J., Gardiner, H.W., 2001, Çocuk ve Ergen Gelişimi, İmge Kitabevi, İstanbul

Giray, H., Kılıç, B., 2004, Bekar Kadınlar ve Üreme Sağlığı, STED, cilt 13, sayı 8, 286

Gölge, Z. B., 2005, Cinsel Travma sonrası Oluşan Ruhsal Sorunlar, Nöropsikiyatri arşivi, 42 (1-2-3-4): 19-28, (internet), mevcut olduğu adres:

www.turknoropsikiyatri.org/PDF/2005/19-28.pdf

Grossin, C., Sibille, I., Lorin de la Grandmaison, L., Banasr, A., Brion, F., Durigon, M., 2003, Analysis of 418 cases of sexual assault, Forensic Science International, 131; 125-130

Gudjonsson, G. H., & Haward, L. R. C., 1999, Forensic Psychology, a guide to practice: Ethical and professional issues. London: Routledge

Güler, N., Tel, H., Tuncay, F.Ö., 2005, Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı, C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 27 (2): 51 – 56

Gümüšoğlu, F., 1998, Sayılarla Kadına Yönelik Şiddet. Geleceğim Elimde: Kadın İncelemeleri Dizisi. 1. Basım, Mor Çatı Sığınma Vakfı -Mor Çatı Yayınları, İstanbul.

ICN (International Council of Nurses), 2001, Nurses, always there for you: United against violence. International Nurses' Day, Anti-Violence Tool Kit

ICPD - Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı / International Conference on Population and Development, Programme of Action of the International Conference On Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994

Ingemann-Hansen O., 2008, Characteristics of victims and assaults of sexual violence – Improving inquiries and prevention, Journal of Forensic Legal Medicine, doi:10.1016/j.jflm.

Janoff-Bulman, akt. Başoğlu, M., 1992, Psikolojik Travma Sonrası Stres Hastalığı - Psikobiyolojik Kuramlar, Tedavide Yeni Gelişmeler ve Güncel Konular, Türk Psikiyatri Dergisi, 3(1):9-21

Kalenderoğlu, A., Yumru, M., Selek, S., Savaş, H.A., 2007, Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Psikiyatri Birimine Gönderilen Olguların İncelenmesi, Nöropsikiyatri Arşivi; 44: 86-90

Kalfoğlu, E.A., 2007, Yayınlanmamış Ders Notları, İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü

Karasar, N., 2004, Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınları, 13. baskı, İstanbul

Kayı, Z., Yavuz, M.F., Arıcan, N., 2000, Kadın Üniversite Gençliği ve Mezunlarına Yönelik Cinsel Saldırı Mağdur Araştırması, Adli Tıp Bülteni, 5(3); 157-63

Kayı, A., 1998, Cinsellik Kavramı ve Cinsel Mitler, Cinsel İşlev Bozuklukları Monograf Serisi;(1):30-35

Ketterlinus, R.D., Lamb, M.E., Nitz, K.A., 1994, Adolescent nonsexual and sex-related problem behaviors: Their prevalence, consequences, and co-occurrence; in Adolescent problem behaviors: Issues and Research, Hillsdale Nj: Erlbaum

Kırklareli Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, mevcut olduğu adres: www.kirklareli.bel.tr

Kırklareli Nüfus yapısı, (internet), mevcut olduğu adres: “www.main-board.net/kirklareli/90760-kirklareli-nufus-yapisi.html”

Kırklareli Valiliği Resmi İnternet Sitesi, mevcut olduğu adres: “www.kirklareli.gov.tr”

Koca M., Üzülmez İ., 2009, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Genişletilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Koç, C., 2006 ,Ceza ve Yargılama Hukukunda Temel Kanunlar, T.C. Anayasası, TCK, CMK, Kartal Yayınevi, Ankara

Koparan, M. R., 2009, Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları, Seminer Çalışması, (internet), mevcut olduğu adres: “<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/197.pdf>”

Krantz, G., Van Phuong, T., Larsson, V., Thi Bich Thuan, N., Ringberg, K.C., 2005, Intimate partner violence forms, consequences and preparedness to act as perceived by healthcare staff and district and community leaders in rural district in northern Vietnam, Public Health, 119; 1048-1055

Kulaksızoğlu, A., 2001, Ergenlik Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul

Malkoç İ., 2008, Açıklamalı – İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu, 2. Cilt, Yetkin Yayıncılık

Matud, M.P., 2007, Dating violence and domestic violence, *Journal of Adolescent Health*, 40; 295-297

McCarthy, G., Taylor, A., 1999, Avoidant/ambivalent attachment style as a mediator between abusive childhood experiences and adult relationship difficulties, *Child Psychology, Psychiatry*; 40: 465-477.

McFarlane, J., Malecha, A., Gist, J., Watson, K., Batten, E., Hall, I., Smith, S., 2005, Intimate partner sexual assault against women and associated victim substance use, suicidality, and risk factors for femicide, *Issues in Mental Health Nursing*, 26: 953-967

Mega, L.T., Mega, J.L., Mega, B.T., Harris, B.M., 2000, Brainwashing and battering fatigue. Psychological abuse in domestic violence. *NC Med J*; 61(5):260-265.

Oral, G., 1999, *Adli Psikiyatri*, Soysal, Z., Çakalır, C., Editörler; *Adli Tıp Cilt III*; İstanbul: İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, 1377-1572

Oral, G., 2006, Yeni Türk Ceza Kanunu ve Ruhsal Travma, Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, *Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi*, Dizisi No: 48, s.118-126

Özakkaş, T., 2004, *Bütüncül Psikoterapi*, Litera Yayıncılık, İstanbul

Özbek Ö.V., Kanbur, N.M., Bacaksız P., Doğan K., Tepe İ., 2010, Ceza Hukuku Bilgisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Özbek Ö.V., Kanbur, N.M., Bacaksız P., Doğan K., Tepe İ., 2010, Türk Ceza Hukuk Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Özdemir, M.H., Çekin, N., Gülmen, M.K., Salaçin, S., 1998, Suç Sayılan Cinsel Amaçlı Davranışlarda Tıbbi ve Hukuki İstismar; Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi;7:414-6.

Özgenç İ., 2009, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Özmen, R., 2006, Türk Medeni Kanunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Poleshuck, E.L., Talbot, N.L., Su, H., Tu, X., Chaudron, L., Gamble, S., Giles, D.E., 2008, Pain as a predictor of depression treatment outcomes in women with childhood sexual abuse, Comprehensive Psychiatry

Rittersberger, T. H., 1998, Aile İçi Şiddet; Bir Sosyolojik Yaklaşım, 20. yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek, Editor: Oya Çiftçi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 283, Ankara

Sarkar, N. N., Sarkar, R., 2005, Sexual assault on woman: its impact on her life and living in society, Sexual and Relationship Therapy, Vol. 20, No 4

Selici, H., Akço, S., 2006, Çocuk Koruma Kanunu, Gerekçeli ve İctihatlı, İstanbul Barosu Yayınları

Sezgin, A.U., Yavuz, M.F., Yüksel, Ş., 1995, Cinsel Taciz Olgularında Kurumlararası Bir Çalışma Modeli, *Kriz Dergisi* 3(1-2):20-25

Siyez, E., Siyez, D.M., 2007, Ergenlerin Cinsel Yaşam Deneyimlerinin Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi, *Türk Üroloji Dergisi*: 33 (1): 56-63

Soysal Z, Eke, M. Cinsel Saldırı. Soysal Z. Editör, *Adli Obstetrik / Jinekoloji*, 2003, Cilt 1, *Adli Tıp Kurumu Yayınları – 9*, İstanbul: 1081 – 1164

Suliman, S., 2009, Cumulative Effect of multiple trauma on symptoms of posttraumatic stress disorder, anxiety, and depression in adolescents, *Comprehensive Psychiatry* 50, 121-127

Sungur, M.Z., 1999, İkincil Travma, *Klinik Psikiyatri*; 2:105-108

Taner, Y., Gökler, B., 2004, Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri, *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35: 82-86

The American College of obstetricians and Gynecologists Technical Bulletin: Sexual Assault. *Int Gynecol Obstet* 1993; 42:67-72; akt. Gölge, Z.B., 2005

UNFPA, 1997, *The State of World Population*, sf: 43-44.

Vahip, I., 2002, Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu: Farklı Bir Açıdan Bakış; 13: 312-319.

Wakefield, H., 2006, Sexual abuse allegations in custody disputes. Issues in Child Abuse Accusations; 16:3-31.

Wells, D.L., 2006, Sexual assault practice: Myths and mistakes, Journal of Clinical Forensic Medicine, 13, pg: 189-193

WHO, 2002, The world health report 2002 - Reducing Risks, Promoting Healthy Life, (internet), mevcut olduğu adres: www.who.int/whr/2002/en/

Yavuz, M.F., 2001, Cinsel Saldırı Olgusuna Profesyonel Yaklaşımda Mezuniyet Sonrası Eğitimin Etkisi, Adli Tıp Bülteni; 6:111-8.

Yavuz, M.F., 2007, Yayınlanmamış Ders Notları, İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü

Yorulmaz, A. C, Şanyüz, Ö., Ketenci, Ç., 2006, Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi, Cinsel Saldırıları, Sempozyum dizisi, 48, 127-141

Ziyalar, A., 2000, Cinsel Davranış Bozuklukları, Yüce Yayıncılık, İstanbul

Zoroğlu, S.S., Tüzün, Ü., Şar, V., Öztürk, M., Kora, M., Alyanak, B., 2001, Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalinin Olası Sonuçları, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2(2):69-78

EK 1. VERİ DEĞERLENDİRME FORMU

1	Esas No			
	Karar No			
	C. Sav. No			
2	Suç			
3	Suç tarihi			
4	Karar tarihi			
5	Sanık sayısı			
6	Mağdurun yaşı			
7	Sanığın yaşı			
8	Genel açıklama			
9	Rapor alınmış mı? Nereden?			
		Evet	Hayır	Belirsiz
10	Suç ile karar tarihleri arasında TCK değişikliği var mı?			
11	Ek karar (lehe kanun uygulaması vb.) var mı?			
12	Psikiyatrik bulgu			
	12-a) Mağdur için			
	12-b) Sanık için			
13	Olayda rıza var mı?			
14	Olay gerçekten bir tecavüz davası mı?			
15	Olay evlenmek için mi gerçekleştirilmiş?			
16	Olayda yaş küçüklüğü var mı?			
17	Mağdur ile sanık arasında 5 yaştan fazla fark var mı?			
18	Olayda hile var mı?			
19	Olayda tehdit var mı?			
20	Olayda fiziksel şiddet var mı?			
	20-a) cinsel eylem sırasında fiziksel şiddet			
	20-b) cinsel eylemden önce fiziksel şiddet			
	20-c) cinsel eylemden sonra fiziksel şiddet			
	20-d) cinsel eylemden bağımsız fiziksel şiddet			
21	Ensest ilişkiler var mı?			
	21-a)1.derece (kan bağı olanlar)			
	21-b)2.derece (kişi üzerinde etkisi olan-vasi, öğretmen vb.)			
22	Olayda fuhuş var mı?			
23	Olayda fiili livata var mı?			
	23-a) homoseksüel livata			
	23-b) heteroseksüel livata			
24	Karar			
25	Bireysel notlar			

ÖZGEÇMİŞ

Serpil Kızıldaş, 2002 yılında Ümraniye Anadolu Lisesi'nden mezun oldu. 2006 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümünü bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı.

2008 yılından bu yana Psikoterapi Enstitüsü bünyesinde çeşitli eğitimler almaya devam etmektedir. Eğitimlerinin yanı sıra, profesyonel iş yaşantısını Üsküdar 2. Çocuk Mahkemesi'nde sosyal çalışma görevlisi olarak sürdürmektedir.